

Gemeente
Coevorden

Programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027

Inhoudsopgave

PROGRAMMABEGROTING 2024 EN MEERJARENRAMING 2025-2027	1
INHOUDSOPGAVE	3
LEESWIJZER	4
BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN	6
NIEUW BELEID EN ONTWIKKELINGEN	9
Inleiding	9
Nieuw beleid en ontwikkelingen.....	9
Dekking	10
Overige ontwikkelingen	11
PROGRAMMA 1 BOUWEN VOOR DE SAMENLEVING	12
PROGRAMMA 2 DUURZAAMHEID	21
PROGRAMMA 3 SAMEN	25
PROGRAMMA 4 EIGENHEID DORPEN EN WIJKEN	33
PROGRAMMA 5 FUNDERING VOOR DE TOEKOMST	35
PROGRAMMA 6 FINANCIËN EN DEKKINGSMIDDELEN	37
FINANCIËLE BEGROTING	39
Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2024-2027	39
Uitgangspunten van deze begroting	40
Ontwikkeling inkomsten	41
Ontwikkelingen uitgaven	44
Structureel evenwicht en vrije begrotingsruimte	47
Ontwikkeling reserves	48
Overhead	49
Toelichting incidentele baten en lasten	50
Recapitulatie van de programma's	51
Geprognosticeerde balans.....	52
PARAGRAFEN	54
Lokale heffingen	54
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	60
Onderhoud kapitaalgoederen.....	66
Financiering	68
Bedrijfsvoering	73
Openbaarheidsparagraaf	77
Verbonden Partijen	78
Grondbeleid	82
BIJLAGEN	87
1. Overzicht investeringen 2024-2027	87
2. Overzicht lopende investeringen 2023	89
3. Reserves en voorzieningen	91
4. Taakvelden conform BBV	95
5. Incidentele baten en lasten	102
6. Begrotingssubsidies.....	106
7. Verbonden partijen.....	106

Leeswijzer

Voor u ligt de Programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. Deze Programmabegroting is, evenals onze andere Sturings- en Verantwoordingsdocumenten, via [financien.coevorden.nl](https://www.coevorden.nl) te raadplegen en te downloaden. Deze documenten zijn de Kaderbrief, de Programmabegroting, de Halfjaarrapportage en het Jaarverslag. Voorheen stelden wij deze documenten beschikbaar aan de raad in PDF-formaat en publiceerden wij deze documenten op onze website <https://www.coevorden.nl/financien>. De S&V-documenten van de vorige bestuursperiode 2014-2018 blijven via de website beschikbaar. Vanaf verslagjaar 2019 zijn de stukken via de online-omgeving te raadplegen.

Basis voor deze Programmabegroting

De basis voor deze Programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 (hierna: 'begroting') die voor u ligt, is de Kaderbrief 2024. De kaderbrief is op 11 juli 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. In de kaderbrief hebben wij de bestuurlijke hoofdlijnen geschetst en actualiseerden wij het meerjarenperspectief. Op basis van deze uitgangspunten en op basis van ontwikkelingen die zich in de tussentijd hebben voorgedaan, hebben wij in de afgelopen maanden de begroting samengesteld. Ook de gevolgen van de septembercirculaire van het gemeentefonds hebben wij verwerkt in deze begroting.

De begroting is gebaseerd op de doelen die zijn geformuleerd in het Bestuursprogramma 2022-2026. In het Bestuursprogramma is focus aangebracht op de doelen aan de hand van de thema's uit het coalitieakkoord 'Gewoon doen! Met durf en trots aan de slag voor Coevorden':

- Bouwen voor de samenleving
- Duurzaamheid
- Samen
- Eigenheid dorpen en wijken
- Fundering voor de toekomst

Daarnaast zijn in de begroting ook "going-concern" onderwerpen opgenomen en vanzelfsprekend ook de verplichte onderdelen zoals de paragrafen en bijlagen.

Actualisatie van documenten gerelateerd aan de begroting

Gelijktijdig met de actualisatie van het meerjarenperspectief 2024-2027 hebben wij de belastingverordeningen geactualiseerd. Deze verordeningen kennen een eigen procedure, maar worden gelijktijdig met de begroting ter vaststelling aan u voorgelegd.

Wet- en regelgeving

Gemeentewet

In de gemeentewet is bepaald dat de gemeenteraad de begroting vaststelt in het jaar, voorafgaand aan het begrotingsjaar. Het college van burgemeester en wethouders zendt de vastgestelde begroting binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval voor 15 november van het jaar, voorafgaand aan het begrotingsjaar, aan het college van Gedeputeerde Staten.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In de hoofdstukken II en III, de begroting en meerjarenraming met toelichtingen, van het BBV zijn diverse artikelen opgenomen met betrekking tot de vereisten over de begroting. De begroting is zodanig opgebouwd dat wij aan deze vereisten voldoen.

De inhoud van de tegels

De begroting is opgebouwd uit een aantal hoofdstukken. Elk hoofdstuk staat onder een zogenoemde 'tegel'. Dit zijn de pictogrammen op de paarse tegels. Via de knop 'Home' bovenaan de website komt u altijd weer terug op de startpagina van de begroting. Via de knop 'Programma's' kunt u rechtstreeks naar andere hoofdstukken navigeren. Onder de tegels treft u de volgende informatie aan:

- *Leeswijzer*
Op de pagina waar u nu bent, lichten wij de opzet en werking van de nieuwe online begroting toe.

- *Aanbiedingsbrief*
Onder deze tegel leest u de aanbiedingsbrief van ons college aan de gemeenteraad.
- *Nieuw beleid en ontwikkelingen*
Onder deze tegel hebben wij een samenvatting van nieuw beleid en ontwikkelingen voor de komende vier jaren opgenomen. De focus ligt op het jaar 2024.
- *Bestuurlijke hoofdlijnen van de begroting*
- *Tegels van de programma's*
Onder deze tegels staan onze beleidsinhoudelijke programma's. Elk programma bevat de volgende onderdelen:
 - Omschrijving van het programma
 - Beleidskaders: Wij benoemen de actuele visie- en beleidsdocumenten die kader stellend en richtinggevend zijn voor ons beleid. Door op de titel van het document te klikken, opent het document in een nieuw venster;
 - Doelstellingen: wat willen wij bereiken? Onze doelstellingen zijn afgeleid uit het bestuursprogramma 2022-2026. Direct onder de uitwerking van de doelstellingen hebben wij alle activiteiten van het betreffende programma opgenomen: hoe gaan we onze doelstellingen realiseren? Door op deze activiteiten te klikken, opent een scherm met informatie over de activiteit. We geven meer informatie over de activiteit en als er een start- en einddatum aan de activiteit gekoppeld is, geven we dat ook aan. Bij activiteiten die in principe een continue proces zijn, staat geen start- en einddatum vermeld.
 - Beleidsindicatoren. Dit zijn de verplichte beleidsindicatoren van "Waar Staat Je Gemeente?".
 - Overzicht inkomsten en uitgaven. Wij sluiten elk programma af met een overzicht van de begrote uitgaven en inkomsten. Dit overzicht geeft invulling aan de vraag 'Wat mag het kosten?'. Vanwege de diverse onderlinge relaties in onze begroting tussen onze doelen, activiteiten en middelen, over de programma's heen, vindt de inzet van middelen op eenzelfde wijze plaats.
- *Financiële begroting*
Onder deze tegel nemen wij diverse financiële overzichten op, die gezamenlijk de financiële begroting vormen. Wij schetsen het financieel perspectief voor de jaren 2024 tot en met 2027. Het betreft bijvoorbeeld de actualisatie van het meerjarenperspectief, de invulling van de prijscompensatie, het meerjareninvesteringsprogramma, het verloop van de algemene reserve, ontwikkelingen en overige aanpassingen die tot financiële effecten in de begroting leiden. Ook presenteren wij onder deze tegel diverse verplichte overzichten in het kader van het BBV. Het betreft bijvoorbeeld een toelichting van de uitgangspunten in de begroting, een toelichting op incidentele baten en lasten, een recapitulatie van de programma's inclusief een verschillenanalyse, en een geprognosticeerde begin- en eindbalans voor 2024 tot en met 2027.
- *Paragrafen*
Onder deze tegel nemen wij de bekende paragrafen op:
 - Lokale heffingen
 - Weerstandsvermogen
 - Onderhoud kapitaalgoederen
 - Financiering
 - Bedrijfsvoering
 - Openbaarheidsparagraaf
 - Verbonden partijen
 - Grondbeleid
- *Bijlagen*
Onder deze tegel nemen wij de volgende overzichten op:
 1. Overzicht nieuwe investeringen;
 2. Overzicht lopende investeringen;
 3. Reserves en voorzieningen;
 4. Taakvelden conform BBV, geraamde baten en lasten per taakveld;
 5. Incidentele baten en lasten;
 6. Begrotingssubsidies;
 7. Verbonden partijen;
 8. Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Bestuurlijke hoofdlijnen

Begroting gemeente Coevorden. Versterken wat in gang is gezet.

Belangrijke thema's zijn wonen, duurzaamheid, bestaanszekerheid, kansengelijkheid, veiligheid en de toekomstbestendigheid van de eigen organisatie.

Daarbij kiest het college ervoor om in 2024 voort te zetten en te versterken van wat in deze bestuursperiode vanaf 2022 al in gang is gezet. Het college wil vooral resultaten behalen en dat zichtbaar maken.

Inleiding

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u ter vaststelling aan de Programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027.

De programmabegroting is opgebouwd vanuit de thema's van het Bestuursprogramma 2022-2026. We benoemen de activiteiten in de gebruikelijke en verplichte systematiek. Namelijk de uitwerking van 'Wat willen we bereiken' in 'Wat gaan we daarvoor doen' en 'Wat mag het kosten'. In de Kaderbrief 2024 zijn de bestuurlijke hoofdlijnen voor het begrotingsjaar 2024 geschetst. In de Programmabegroting 2024 geven we aan wat we gaan doen om onze doelen te bereiken en wat het gaat kosten.

Voor 2024 is de begroting sluitend en laat een surplus zien voor nieuwe beleidsontwikkelingen. Dit geldt ook voor 2025. Vanaf 2026 komen gemeenten structureel middelen tekort om hun taken uit te voeren. In combinatie met alle ontwikkelingen, de noodzakelijke investeringen, de inflatie, de stijgende rente, de ambities uit ons bestuursprogramma en geschatte mee- en tegenvallers krijgen we geen sluitende begroting voor de jaren vanaf 2026. Dit is het bekende 'ravijnjaar'.

Ontwikkelingen

De val van het kabinet – controversiële onderwerpen

Een dag nadat u de Kaderbrief 2024 vaststelde biedt het kabinet Rutte IV zijn ontslag in bij de Koning. Vanaf dat moment hebben we te maken met een demissionair kabinet waarbij de vraag rijst welke onderwerpen nog worden afgehandeld en welke onderwerpen controversieel worden verklaard. Dit zijn onderwerpen die niet op de Kameragenda komen, totdat er een nieuw kabinet is aangetreden. De consequenties daarvan ervaren wij ook in onze gemeente. De Spreidingswet wordt wél behandeld, maar de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS) is controversieel verklaard. Desondanks zetten we in op integraliteit in de samenwerking. Maar de invoering van de WAMS nemen we nu niet op in de Programmabegroting 2024.

Reguliere indexatie en hernieuwde tariefafspraken Jeugdhulp

Door de Inkoopregio Zuid is een (voor)waarschuwing afgegeven over stijgende kosten in 2024. Het gaat daarbij o.a. om een verwachte indexatie (8%) van de tarieven, die hoger is dan de indexatie die in de begroting als standaard wordt opgenomen.

Daarnaast is er sprake van een ingeschatte toename in de kosten per gemeente (deels op basis van gebruik) door hernieuwde tariefafspraken bij een aantal aanbieders. Dit heeft te maken met de transformatieopdracht van grootschalige naar kleinschalige voorzieningen en de financiële situatie van zorgaanbieders. De afgelopen jaren is gebleken dat deze kosten uiteindelijk wel in tarieven worden verwerkt, ondanks inkoopafspraken. Dit vanwege verschillende tarieven tussen jeugdhulpregio's en onder druk van belangenorganisaties. Een andere ontwikkeling is het landelijk overleg over de kosten van de gecertificeerde instellingen. Dit kan leiden tot een kostenverhoging tot 30 % die verplicht wordt doorgevoerd voor alle gemeentes. Het is nog onduidelijk in hoeverre gemeentes hiervoor door het rijk worden gecompenseerd. Aangezien deze kosten nog niet 'hard' zijn, kan daar bij het opstellen van de begroting nog geen rekening mee worden gehouden.

Complexiteit van de arbeidsmarkt

De complexiteit van de arbeidsmarkt wordt steeds meer voelbaar. Vacatures kunnen moeilijker worden vervuld, het verzuim is net als veel andere gemeentes nog steeds hoog en de uitstroom is duidelijk toegenomen. Aan deze trends lijkt geen eind te komen in 2024.

Hogere uitstroom in combinatie met hoger verzuim betekent ook hogere instroom. Dat betekent, dat het aantal relatief onervaren medewerkers in onze organisatie stijgt. Een onervaren medewerker is minder effectief dan een ervaren medewerker. Bovendien verdwijnt cruciale kennis op steeds meer plekken in de organisatie door de hogere uitstroom in combinatie met korte opzegtermijnen. Daardoor is het steeds lastiger voor nieuwe medewerkers om goed ingewerkt te raken. Een goed onboarding traject, zoals we dat binnen onze gemeente kennen, is niet meer voldoende.

Ondanks alles weten we tot nu toe met z'n allen de klus te klaren. Maar de werkdruk neemt wel steeds meer toe, terwijl de belastbaarheid en inzetbaarheid van mensen langzaam lijkt af te nemen. Het kost de organisatie steeds meer moeite om alle taken en ambities waar we voor aan de lat staan te realiseren. En ook kost het steeds meer tijd, geld en energie om nieuwe medewerkers te werven en om hen enkele jaren te behouden. Een goed en aantrekkelijk werkgever zijn is daarom van levensbelang. Ook in 2024 zullen we blijven zoeken naar manieren om invulling te geven aan goed en aantrekkelijk werkgeverschap om daarmee de risico's van uitstroom en uitval zo veel mogelijk te beperken.

Diverse ontwikkelingen

Vraagstukken als bestaanszekerheid, armoedebestrijding, klimaatverandering en duurzaamheid houden ons dagelijks bezig. Dat geldt ook voor de stijgende kosten voor materialen, machines, grondstoffen en arbeid en het effect daarvan op de woningbouwopgave en de inrichting van onze openbare ruimte. Niet alleen de hoogte van de kosten speelt ons parten, maar ook de ontwikkeling van die kosten. Verder is het onzeker hoe het zogenoemde 'stikstofdossier' zich ontwikkelt.

Binnenkort brengt het RIVM de gegevens uit over de stikstofdepositie in Nederland. Naast de jaarlijkse actualisatie worden in 2023 de herziene Kritische Depositiewaarden toegepast. Wat deze waarden gaan betekenen voor onder andere onze woningbouwopgave en de transformatieopgave van de agrarische sector in onze gemeente is nog niet bekend.

Ook vragen ontwikkelingen als gaswinning en waterinjecties aandacht. Op deze onderwerpen hebben wij samen met onze partners kennis te organiseren. De precieze vorm en omvang zal op termijn blijken.

Structurele middelen vanuit het Rijk

"In de nabije toekomst zal duidelijkheid moeten ontstaan over de op langere termijn beschikbare structurele middelen van gemeenten. Er kan niet gewacht worden op een coalitieakkoord van een nieuw kabinet", aldus de Taskforce Taken en Middelen Gemeenten. Het is de bedoeling, dat in december 2023 tijdens de algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) voorstellen worden gedaan om taken en middelen weer in balans te krijgen. Vanuit de gedachte dat de Miljoenennota voldoende duidelijkheid schept over de structurele financiële situatie vanaf 2026. Als dat niet zo is, ontstaat er een nieuwe situatie.

We houden voorgaande en andere ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en we zijn ons ervan bewust dat deze ontwikkelingen impact kunnen hebben op de haalbaarheid van de doelen die wij als gemeente willen bereiken.

Bestuurlijke dilemma's

Het nauwlettend in de gaten houden van ontwikkelingen op diverse terreinen is helaas niet afdoende. Sommige ontwikkelen brengen met zich mee, dat er nu bestuurlijke keuzes gemaakt moeten worden.

Preventie

We zetten als gemeente Coevorden in op preventie en het versterken van de context van het normale leven. Dit doen we zodat inwoners minder (tweedelijns) ondersteuning nodig hebben. Dat vraagt om een sterk voorveld, waarbij het MWC (Maatschappelijk Welzijn Coevorden) een belangrijk onderdeel is.

Onlangs is er een nieuwe CAO vastgesteld voor sociaal werk met onder andere een loonsverhoging van 15%. Deze nieuwe afspraken leiden tot hogere loonkosten bij MWC die vervolgens leiden tot een vermindering van inzet. Wij verwachten, dat door de verminderde inzet in het voorveld de kosten in de (tweedelijns)ondersteuning zullen toenemen. Terwijl wij juist die kosten proberen te verlagen door te sturen op normaliseren en demedicaliseren.

MWC is een belangrijke partner in ons sterke lokale team. In de Hervormingsagenda Jeugd wordt het sterke lokale team genoemd als middel om de druk op de tweedelijns jeugdhulp te verminderen. Om het dienstverleningsniveau bij MWC op hetzelfde niveau te handhaven moet er meer geld beschikbaar worden gesteld.

Beheer en onderhoud openbare ruimte

We willen een bereikbare gemeente zijn. Voor zowel onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Om ons vlot en veilig te kunnen verplaatsen op de fiets, met de auto, het openbaar vervoer of te voet hebben we goede verbindingen nodig. Naast het investeren in en het verbeteren van onze infrastructuur, hebben wij deze ook goed te onderhouden. Wij constateren dat de onderhoudstoestand in onze gehele openbare ruimte, waaronder de wegen, niet op niveau is. Wanneer wij het huidige onderhoud- en uitvoeringsprogramma voor de wegen continueren met de huidige middelen gaan wij niet meer voldoen aan de wettelijke kaders. Daarbij komt dat nog langer uitstellen leidt tot grotere investeringen. Het hiervoor genoemde geldt niet alleen voor onze wegen, maar voor de gehele openbare ruimte.

In 2024 leggen wij het wegenbeheerplan aan u voor. Op basis van dit plan zult u een keuze moeten maken welke risico's u als raad acceptabel acht in relatie tot de onderhoudsstaat van onze

gemeentelijke infrastructuur. Om inzicht te verkrijgen in de resterende openbare ruimte laten wij in 2024 de kwantiteit en technische kwaliteit van onze gehele openbare ruimte in beeld brengen. Deze kosten zullen in 2025 aan uw raad worden gepresenteerd.

En dit doen we ook!

Naast allerlei ontwikkelingen en bestuurlijke dilemma's blijft het college met volle kracht werken aan de uitvoering van de woonvisie. We zien overal in de gemeente inwoners starten met collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) om gezamenlijk hun woningen te ontwikkelen. Wij bieden daarbij ondersteuning. Als enige gemeente in Drenthe maken we samen met woningcorporatie Domesta concrete stappen om flexwonen te realiseren.

Ook voor onze ondernemers zijn het dynamische tijden. Zij zien zich ook geplaagd voor vraagstukken rond personeel en ruimte. Wij pakken deze onderwerpen op binnen de Dutch Techzone in regionaal verband. Zo zijn we in gesprek om huisvesting voor arbeidsmigranten te realiseren. Verder zoeken we naar nieuwe locaties voor bedrijventerreinen en kijken we naar de mogelijkheden voor uitbreiding van bestaande locaties.

Slag bij Ane

In 2027 is het 800 jaar geleden dat de Slag bij Ane plaatsvond. Een bijzonder verhaal over opstand en hoe je met vereende krachten je kunt weren tegen machthebbers die hun wil opleggen aan het volk. Deze slag is vormend geweest voor Coevorden en Hardenberg, voor de inrichting van Noord-Nederland en de bestuurlijke centra in Assen en Zwolle. Samen met de gemeente Hardenberg en stakeholders zijn we in gesprek over dit jubileum dat we aangrijpen om onze regio op de kaart te zetten: cultureel, historisch, toeristisch, samenwerking in de regio, onderwijs en bereikbaarheid. In 2024 zal de voorbereiding daarom al de nodige impact hebben.

Van Gogh

In 2023 is het erfgoed van Vincent van Gogh tot leven gekomen. Een van 's werelds beroemdste kunstenaars heeft rondgelopen in onze gemeente. Kunstenaarsdorp Zweeloo, ondernemers en organisaties hebben mooie activiteiten en evenementen georganiseerd zoals het unieke locatietheater 'Zwerver in Zweeloo'. Ook in 2024 werken we met onze projectpartners aan een blijvend aanbod: een kunstproject in de openbare ruimte, een VR-beleving in de kerk van Zweeloo en starten we een haalbaarheidsonderzoek voor een cultureel beleefcentrum in Zweeloo.

Tot slot

Wij wensen u een goede behandeling van de Programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 toe.

Hoogachtend het college van burgemeester en wethouders van Coevorden,

de secretaris
K.M. Cornelissen

de burgemeester
R. Bergsma

Nieuw beleid en Ontwikkelingen

Inleiding

Elk jaar beoordelen we wat nodig is - en in welk tempo - om de gestelde doelen te bereiken. In dit hoofdstuk laten wij zien welke ambities en ontwikkelingen wij voor ons zien. Daarbij leggen we de focus op 2024. Het betreffen ambities, investeringen om onze basis van onze dienstverlening en bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken en ontwikkelingen die voortvloeien uit bestaande taken en wetten. Wij hebben deze ontwikkelingen financieel vertaald en daarvoor doen wij u een aantal voorstellen. Ook zien wij ontwikkelingen op ons afkomen, die het vermelden waard zijn, maar die wij nog niet financieel kunnen vertalen.

Het beleid en de ontwikkelingen die wij in onderstaande overzichten hebben opgenomen, maken geen deel uit van het financieel meerjarenperspectief in de Programmabegroting 2024 die voor u ligt. In het raadsvoorstel bij deze begroting hebben wij de besluitvorming over de ontwikkelingen separaat opgenomen. Dit biedt de raad de gelegenheid om de behandeling van de begroting en de ontwikkelingen separaat te behandelen en hierover te besluiten. Wij beogen hiermee een duidelijke scheidslijn aan te brengen tussen bestaand beleid en het bij stemming beschikbaar stellen van budgetten voor ontwikkelingen.

Nieuw beleid en ontwikkelingen

Nieuw beleid en Ontwikkelingen					
(Bedragen x € 1.000)					
Nr.	Onderwerp	2024	2025	2026	2027
Programma 1 Bouwen voor de samenleving					
1	Opstellen rapportage toekomst parken VVPC	60	-	-	-
2	Vorbereidingskrediet Zuidelijke Rondweg	75	-	-	-
Programma 3 Samen					
3	Preventiemenu Gezond Coevorden voor BO	25	25	25	25
4	Preventiemenu Gezond Coevorden voor VO en Praktijk	30	30	30	30
5	Buurtsportcoaches	52	52	52	52
6	Project Van Gogh Drenthe	50	50	50	50
Programma 5 Fundering voor de toekomst					
7	Klanttevredenheidsonderzoek dienstverlening	19	11	11	11
Totaal		311	168	168	168

Toelichting

1. Opstellen rapportage toekomst parken VVPC

Voor de activiteit heroverweging parken zijn extra middelen benodigd. De extra middelen zijn benodigd om de toezegging aan de raad uit te voeren, een heroverweging van de einddoelen van de parken die nog moeten worden opgepakt (fase III). Deze opdracht is uitgezet, het rapport zal begin 2024 beschikbaar komen. Daarbij komt nog dat per 1 januari het document met opgelegde geheimhouding openbaar wordt. Daarom is het noodzakelijk dat voor eind december contact is geweest met de parken. Om samen met de parken aan het werk te gaan vraagt inzet van een projectleider, wat ook in 2024 moeten worden voortgezet. De kosten hiervoor zijn € 60.000 (incidenteel). Eventuele benodigde gelden voor de uitvoering van de toekomstplannen zal op een later moment worden voorgelegd aan de raad.

2. Vorbereidingskrediet Zuidelijke Rondweg

Met de realisatie van de aansluiting N34/Klooster en met de afronding van de Zuidelijke

Ontsluitingsweg in zicht, gaan we aan de slag om onze ambitie voor de Zuidelijke Rondweg Coevorden (ZRC) verder vorm te geven. Een verkenning naar de ZRC is geruime tijd geleden gestart en er worden in dat kader voortgangsgesprekken gevoerd met stakeholders. Om onze ambitie beter en concreter in beeld te krijgen vragen wij een voorbereidingskrediet van € 75.000. Het voorbereidingskrediet wordt ingezet voor onder meer onderzoeken en het ontwerpen van de varianten, inclusief een doorberekening van de investeringskosten.

3. Preventiemenu Gezond Coevorden voor basisonderwijs

Voor de uitvoering van het Preventiemenu Gezond Coevorden voor het basisonderwijs is jaarlijks € 25.000 benodigd. Dat wil zeggen voor alle basisscholen in de gemeente Coevorden. Het huidige budget voor het School Preventie Plan, voorlichtingen voor groepen 7 en 8, is € 18.500. We hebben met ingang van 2023-2024 het School Preventie Plan doorontwikkeld naar het Preventiemenu, een structureel aanbod op thema's van de Gezonde School voor de groepen 1 t/m 8, ouders/verzorgers en leerkrachten. De thema's zijn Bewegen en sport, Voeding, Welbevinden, Genotmiddelen, Relaties en Seksualiteit, Milieu en Natuur, Mediawijsheid, Veiligheid, Gehoor, Mondgezondheid en hygiëne en aanvullend Geldzaken en Cultuur. We willen blijven aansluiten bij maatschappelijk relevante thema's en de wensen en behoeften van scholen, ouders/verzorgers en leerlingen. We bieden de voorlichtingen/activiteiten aan in samenwerking met diverse partners.

4. Preventiemenu Gezond Coevorden voor voortgezet- en praktijkonderwijs

We hebben ook het Preventiemenu voor het voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs ontwikkeld. Dit aanbod is voor zowel De Nieuwe Veste Coevorden als het Esdal College Oosterhesselen. Het aanbod aan voorlichtingen/activiteiten binnen dit Preventiemenu bieden we ook aan onder de thema's van de Gezonde School. We leggen voor het VO/PRO wel meer de nadruk op thema's rondom veiligheid, relaties en seksualiteit en genotmiddelen. Wij willen dat alle leerlingen in staat worden gesteld, ongeacht hun achtergrond, zich te kunnen ontplooien en gezond en weerbaarder te zijn. Hiervoor stimuleren we dan ook de samenwerking in wijken en dorpen tussen bijvoorbeeld kinderopvang en onderwijs, maar ook met verenigingen of andere partners. Hiervoor is € 30.000 structureel benodigd.

5. Buurtsportcoaches

We zijn al sinds 2021 gestart met de pilot buurtsportcoach in de gemeente Coevorden. Deze functie heeft zich inmiddels dubbel en dwars bewezen. De inzet op preventie wordt steeds belangrijker en daarmee ook de druk op dit beleidsveld. Binnen het spuk/gala wordt extra focus gevraagd op de doelgroep jonge kind 0-4 evenals de seniorendoelgroep. Dit heeft ons doen besluiten om het team buurtsportcoaches uit te breiden. Deels hebben we dit incidenteel kunnen opvangen met NPO middelen. Om dit structureel te maken is vanaf 2024 een bedrag van € 52.000 per jaar benodigd.

6. Project Van Gogh Drenthe

Het project 'Van Gogh Drenthe' is erg succesvol van start gegaan. Het unieke verhaal van Vincent van Gogh is in 2023 tot leven gekomen. Samen met Provincie Drenthe, Marketing Drenthe, het Drents Museum, Recreatieschap Drenthe, gemeentes Emmen en Hoogeveen en vele partijen hebben we al veel gerealiseerd. 2023 is een uitstekend startjaar gebleken. Het is noodzakelijk om de komende jaren te blijven investeren in permanent aanbod. Hiermee hebben we al een start gemaakt met onder andere fietsroutes, wandelroutes en doorkijkpanelen. Met onze samenwerkingspartners hebben we afgesproken financiën vrij te maken voor de jaren 2024 tot en met 2030. Zo kunnen we in gezamenlijkheid verder met het op de kaart zetten van dit unieke verhaal. Voor de drie gemeentes is de bijdrage aan het project € 50.000 per gemeente per jaar. Het jaarlijks budget wordt besteed aan overkoepelende projecten, gezamenlijke promotie, productontwikkeling en het werken aan naamsbekendheid. Voor grote Coevorder projecten zullen wij de gemeenteraad separaat om middelen vragen. In 2025 vindt er een tussentijdse evaluatie plaats.

7. Klanttevredenheidsonderzoek dienstverlening

Voordat we starten met het klanttevredenheidsonderzoek, herijken we eerst de visie op dienstverlening. Het onderzoek zal dus niet starten vanaf 1 januari 2024, maar het streven is om dit vanaf 1 juli 2024 uit te voeren. Dit zal een jaarlijks doorlopend proces worden. In 2024 zullen de kosten € 19.000 bedragen en de jaren daarna € 11.000.

Dekking

In onderstaande tabel wordt het dekkingsvoorstel voor nieuw beleid en ontwikkelingen weergegeven. Deze tabel sluit aan bij de tabel *Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2024-2027*. Deze is opgenomen onder de tegel Financiële begroting.

DEKKINGSVOORSTEL NIEUW BELEID EN ONTWIKKELINGEN				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2024	2025	2026	2027
Saldo meerjarenbegroting = Stelpost vrije begrotingsruimte	4.260	5.675	-1.230	-1.050
Nieuw beleid en ontwikkelingen	311	168	168	168
Saldo stelpost na dekking nieuw beleid	3.949	5.507	-1.398	-1.218

Overige ontwikkelingen

Jeugdhulp en veranderstrategie

Door de Inkoopregio Zuid is een (voor)waarschuwing afgegeven over stijgende kosten in 2024. Het gaat daarbij o.a. om een verwachte indexatie (8%) van de tarieven, die hoger is dan de indexatie die in de begroting als standaard wordt opgenomen.

Daarnaast is er sprake van een ingeschatte toename in de kosten per gemeente (deels op basis van gebruik) door hernieuwde tariefafspraken bij een aantal aanbieders. Dit heeft te maken met de transformatieopdracht van grootschalige naar kleinschalige voorzieningen en de financiële situatie van zorgaanbieders. De afgelopen jaren is gebleken dat deze kosten uiteindelijk wel in tarieven worden verwerkt, ondanks inkoopafspraken. Dit vanwege verschillende tarieven tussen jeugdhulpregio's en onder druk van belangenorganisaties. Een andere ontwikkeling is het landelijk overleg over de kosten van de gecertificeerde instellingen. Dit kan leiden tot een kostenverhoging tot 30 % die verplicht wordt doorgevoerd voor alle gemeentes. Het is nog onduidelijk in hoeverre gemeentes hiervoor door het rijk worden gecompenseerd. Aangezien deze kosten nog niet 'hard' zijn, kan daar bij het opstellen van de begroting nog geen rekening mee worden gehouden.

Dit bevestigt de noodzaak van Hervormingsagenda Jeugd en de ingezette lijn van het Uitvoeringsplan Jeugd 2022-2024 waarin het versterken van de context rond het normale leven en het verbeteren van de toegang jeugdhulp meer sturen belangrijke sturingsmiddelen zijn. Dit vraagt extra inzet binnen team Jeugd op verschillende functies.

De kosten hiervoor worden gedekt uit de middelen die de gemeente inzet voor de jeugdhulp en wordt opgenomen in een budget Hervormingsagenda. Daarbij is gekeken op welke kostenposten de effecten van de extra inzet te verwachten zijn. De baten moeten daar immers ook komen. Er is wel een reëel risico dat er door de externe ontwikkelingen zoveel kosten komen dat er in 2024 een tekort blijft, dat mogelijk groter is dan de afgelopen jaren. Niets doen is echter geen optie, want dan is een tekort vrijwel gegarandeerd.

Overig

Onderstaande opsomming betreft ontwikkelingen die wij op ons af zien komen, maar die nog niet op geld gezet zijn en waarover derhalve nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden.

- Actualisatie meerjarenonderhoud programma wegen
- Actualisatie meerjarenonderhoud programma gebouwen inclusief duurzaamheid
- Actualisatie Beleidsplan openbare verlichting
- Programma Toekomstbestendige organisatie (TBO)
- Project Toekomstbestendig werken in de openbare ruimte inclusief huisvesting
- MFA Schoonoord
- Programma Centrum: onderdelen Markt, Haven en Citadelpunt
- Programma Duurzaamheid
- Programma Wonen instrumentarium o.a. flexwonen
- RVU-regeling
- Aanpak woonwagenlocaties

Programma 1 | Bouwen voor de samenleving

We geven ruimte, maar beseffen dat niet alles overal kan. We durven keuzes te maken en heldere kaders te scheppen. Maatwerk en oog voor eigenheid van dorpen en wijken vraagt om flexibiliteit en duidelijkheid. Wij hebben een groot regionaal bewustzijn en zetten de positie van Coevorden als één van de vijf steden in Drenthe daarbij in.

Beleidskaders

Voor het programma Bouwen voor de samenleving zijn de volgende documenten van belang:

- Economische Visie "Coevorden onderneemt"
- Visie op Toerisme "Blik op de toekomst met oog voor het verleden"
- Programma Vitale Vakantieparken
- Strategische koers Dutch Tech Zone
- Woonvisie Bouwen aan de toekomst
- Ambitiedocument Omgevingswet
- Hoofdlijndocument en Concept-Omgevingsvisie
- Bereikbaarheidsvisie BOCE
- Beleidsplan VTH "Ruimte om te doen: werk in uitvoering"
- Fietsnota
- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Bouwen voor de samenleving

In het kader van het programma *Bouwen voor de samenleving* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

Mogelijk maken van de bouw van minimaal 750 nieuwe woningen in de periode tot 2030;

Aan de hand van de woonvisie bijdragen aan goed wonen voor iedereen: positief beïnvloeden van de woningmarkt, met aandacht voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad.

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Wonen

- Meer flexibiliteit op de woningmarkt;
- Woningmarkt en -bouw positief beïnvloeden met doelgroepenbeleid;
- Ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarde in de bebouwde omgeving behouden;
- Bijdragen aan vitaliteit (incl. een sterke sociale infrastructuur) van naoorlogse wijken en buurten;
- Ondersteunen van particulieren met een (gezamenlijk) wooninitiatief;
- Uitbreiden van de woonwagencapaciteit;
- Zorgen voor voldoende passende woonruimte voor inwoners met een zorgbehoefte;
- Integraal ontwikkelplan Schoonoord;
- Mogelijk maken van woningbouwontwikkelingen in o.a. Coevorden, Sleen, Dalen en Oosterhesselen;
- Voldoende woonruimte voor inwoner met een zorgbehoefte.

Activiteiten

Aanjagen en faciliteren gebiedsontwikkeling

Er is een gemeentelijk programma Wonen in ontwikkeling. Het doel is om de gemeentelijke woonambitie zoals vastgesteld in de regionale woondeal met de Provincie Drenthe te realiseren. Hierbij zijn het versterken van het gebiedseigen karakter en het versterken van de ruimtelijke kwaliteit randvoorwaardelijk. Daarbij hebben we aandacht voor betaalbaar en duurzaam wonen in een leefbare omgeving. We enthousiasmeren, faciliteren en jagen initiatiefnemers aan een in

voorkomende gevallen voeren we actief acquisitie om een ontwikkelaar voor een bepaald gebied te werven. Kortom; we werken actief aan herkenbare, groene dorpen en wijken waar voor iedereen ruimte is om te leven.

Einddatum

31-12-2024

Kennisdeling en begeleiding particuliere wooninitiatieven

We begeleiden en ontzorgen de 10 lopende initiatieven en stimuleren inwoners om met nieuwe wooninitiatieven te komen.

Einddatum

31-12-2024

Planvorming en woningbouw Ossehaar Fase C, Coevorden

We begeleiden de planvormingsprocedure om woningbouw in een mix van koop en huur mogelijk te maken. Naar verwachting wordt het bestemmingsplan in februari aangeboden aan de gemeenteraad. Verder starten we met de voorbereiding voor bouwrijp maken en kavelverkoop.

Einddatum

31-12-2024

Planvorming en woningbouw zoeklocatie in Sleen

In het dorp Sleen willen we invulling geven aan de behoefte aan nieuwbouw. De locatie van de manege is hierbij in beeld. In overleg met de rijvereniging wordt gezocht naar mogelijkheden tot verplaatsing van de manege.

Einddatum

31-12-2024

Planvorming en woningbouw Molenakkers II, Dalen

Om woningbouw mogelijk te maken op Molenakkers II in Dalen werken we plannen uit en gaan we aan de slag met de ruimtelijke procedure.

Einddatum

31-12-2024

Faciliteren woningbouw Holwert-Zuid Coevorden

We willen woningbouw mogelijk maken op de locatie Holwert-Zuid. Deze ontwikkeling zal worden uitgevoerd door een externe projectontwikkelaar. We begeleiden het proces en er zal een ruimtelijke procedure gaan lopen om deze ontwikkeling mogelijk te maken.

Einddatum

31-12-2025

Faciliteren woningbouw De Klencke, Oosterhesselen

Om mogelijk te maken dat woningbouw kan plaatsvinden op deze locatie begeleiden we de ruimtelijke procedure die nodig is. Deze is uit te voeren door een externe ontwikkelaar. Het gaat hier o.a. om een Inrichtingsplan, omgevingsplan (incl. onderliggende onderzoeken), anterieure overeenkomst.

Einddatum

31-12-2024

Faciliteren woningbouw voorm. Aardappelmeelfabriek, Gramsbergerstraat te Coevorden

In overleg met Domesta en Koenen Bouw, wordt door Stichting Boei een onderzoek gestart naar de mogelijkheden tot behoud van de gevel.

Einddatum

31-12-2024

Herontwikkeling wonen, onderdeel van integraal project Schoonoord

Onder de brede paraplu van 'Toekomstagenda Schoonoord' wordt stapsgewijs gewerkt aan het toevoegen en verduurzamen van de woningvoorraad. Begin 2024 wordt voor het noordelijk deel van Schoonoord samen met Woonservice en Dorpsbelangen Schoonoord een stedenbouwkundig plan opgeleverd. Voor de uitvoering hiervan zal aan de raad budget worden gevraagd.

Einddatum

31-12-2024

Flexwonen: pilots

In 2023 zijn we gestart met plannen voor flexwonen aan de Drostenstraat/Burg. Feithsingel in Coevorden. In 2024 hopen we tot realisatie te komen. In 2024 starten we met onderzoek wat de mogelijkheden op andere locaties zijn, bijvoorbeeld in samenwerking met een andere woningcorporatie.

Einddatum

31-12-2024

Naoorlogse wijken en buurten: Uitvoering

Gemeentebreed zijn er een aantal thema's waar we in onze wijken en buurten mee aan de slag moeten: onder andere verduurzaming, klimaatbestendig maken, bestaande woningvoorraad toekomstbestendig maken, revitaliseren van groen en grijs. Om effectief en integraal samen te werken voeren we een scan uit. Op basis hiervan worden prioriteiten gesteld voor onder andere Wijkuitvoeringsplannen (WUP), verduurzaming woningbestand en eventuele wijkaanpakken.

Einddatum

31-12-2024

Ontwikkelen nieuwe locatie voor uitbreiding woonwagencapaciteit

Voor 2024 is het doel om voor 1 locatie besluitvorming voor de herinrichting rond te hebben, en voor 2 nieuwe locaties de stedenbouwkundig plannen gereed te hebben. Dit zal het hele jaar duren.

Einddatum

31-12-2024

Regionale Woondeal

Iedereen moet goed kunnen wonen. Op dit moment is dit helaas niet altijd het geval. De beschikbaarheid van een passende woning staat voor veel mensen onder druk: mensen zijn onvoldoende in staat om snel een woning te vinden die bij hen past. Dit hangt sterk samen met de betaalbaarheid van wonen: veel mensen hebben moeite met hun woonlasten of kunnen geen voor hen betaalbare woning vinden. Daarnaast is de kwaliteit in toenemende mate een probleem: veel woningen passen niet bij de levensfase of woonbehoefte, zijn niet duurzaam of staan in een wijk waar sprake is van slecht onderhoud of waar de kwaliteit van de leefomgeving onder druk staat. Doel van het gemeentelijk programma is om de gemeentelijke woonambitie zoals vastgesteld in de regionale woondeal met de Provincie Drenthe te realiseren. Hierbij zijn het versterken van het gebiedseigen karakter en het versterken van de ruimtelijke kwaliteit randvoorwaardelijk. Daarbij hebben we aandacht voor betaalbaar en duurzaam wonen in een leefbare omgeving. Kortom; dit team werkt aan herkenbare, groene dorpen en wijken waar voor iedereen ruimte is om te leven.

Einddatum

31-12-2024

Woonzorgvisie voor Coevorden

We werken het regionale woonzorg-akkoord uit tot lokale afspraken.

Einddatum

31-12-2024

Woningmarkt en- bouw positief beïnvloeden

We gaan de woningmarkt beïnvloeden door het uitwerken van instrumentarium voor doelgroepenbeleid.

Einddatum

31-12-2024

Volkshuisvestingsfonds

We gaan de lopende duurzaamheidsregeling vanuit het volkshuisvestingsfonds kenbaar maken en inzetten in de wijk Tuindorp en in Schoonoord.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen Vergunningen, toezicht en handhaving*

- Een professionele dienstverlening;
- Verkorten doorloop tijden en zoveel mogelijk vroegtijdig de-escaleren.

Activiteiten*Informatiegedreven (bij)sturing en pre-mediation voor een professionele dienstverlening*

In het VTH beleid hebben we vastgesteld dat we tijdig in het proces willen bijsturen om te voorkomen dat we in een handhavingstraject of langlopende juridische procedure terecht komen. In 2024 willen we daarom starten met pre-mediation.

Einddatum

31-12-2024

Informatiegedreven (bij)sturing voor het verkorten van doorlooptijden

De invoering van de Omgevingswet dwingt ons om de doorlooptijden van de behandeling van de aanvragen te verkorten. In 2024 gaan we het proces en tools van datasturing inrichten. Doel: het realtime informatie over proces en doorlooptijd van de aanvraag.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen Vitale vakantieparken*

- Kwaliteitsverbetering voor recreatie en toerisme op vakantieparken;
- Beter wonen;
- Betere leefbaarheid.

Activiteiten

Beter wonen: Uitvoering pilots flexwonen

Locatie Drostenstraat/Burg. Feithsingel staat gepland voor realisatie in 2024. Toekomstige bewoners kunnen voor kerst 2024 de sleutel ontvangen.

Overige locaties dienen nader onderzocht te worden dus hierover valt qua uitvoering nog niets te zeggen.

Einddatum

31-12-2024

Heroverweging uitvoeringsplan

Het programma Vitale Vakantieparken Coevorden is bijna drie jaar geleden gestart, we gaan de beoogde einddoelen van de vakantieparken waar nog geen start mee is gemaakt herijken. De opdracht hiertoe is gegeven, de uitkomsten worden begin 2024 verwacht. Hierover wordt de raad geïnformeerd.

Einddatum

01-01-2028

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Werken

- Versterken van het vestigingsklimaat in lokaal, regionaal en internationaal perspectief;
- Goed opgeleid personeel voor de internationale regio;
- Versterken grensoverschrijdende samenwerking;
- Revitalisering van bedrijventerrein Holwert;
- Versterken van de regio Zuid-Oost Drenthe;
- Toekomstbestendige agrarische sector;
- Verdere versterking recreatief/toeristische sector
- Aantrekkelijke binnenstad.

Activiteiten

Besluitvorming nieuwe terreinen + toekomstbeeld bestaande

In 2023 heeft de Provincie Drenthe de programmeringsafspraken voor de bedrijventerreinen in Zuidoost-Drenthe besloten. Hierin is vastgelegd hoe de ruimtevraag voor de gemeenten in Zuidoost-Drenthe zich in de komende jaren zal ontwikkelen. Dit geldt voor het voldoen aan lokale en regionale behoefte aan terrein, maar ook voor het vraagstuk van de grote ruimtevragers. Op basis van deze afspraken zal in 2024 ambtelijk en bestuurlijk worden afgestemd waar in Zuidoost-Drenthe nieuwe bedrijventerreinen zullen worden ingericht. Los van deze regionale afstemming, ligt er ook een relatie met de stikstofproblematiek en de congestie op het stroomnet. Deze beide factoren spelen een wezenlijke rol in het realiseren van nieuwe terreinen. Voor de bestaande terreinen loopt het regiodealproject Toekomstbestendige Bedrijventerreinen waar besluitvorming zal plaatsvinden over de uitvoeringsplannen en waar zo mogelijk al een start gemaakt wordt met de uitvoering.

Einddatum

31-12-2024

Herijking internationaal beleid

In 2024 herijken we ons internationaal beleid. In afstemming met partners zoals de buurgemeenten, provincie en organisaties als de Euregio en de EDR stellen we een nieuw beleidsplan voor de komende jaren op. Dit beleidsplan wordt vervolgens aan college en gemeenteraad voorgelegd.

Einddatum

18-12-2024

Regiodeal 1.0

De regionale projecten vanuit de Regiodeal 1.0 worden in 2024 afgesloten en verantwoord richting provincie.

Einddatum

31-12-2024

Sluiten nieuwe Regiodeal 2.0

Vanuit het nieuwe uitvoeringsprogramma van regiodeal 2.0 starten we nieuwe regionale projecten op die bijdragen aan de brede welvaart in de regio.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Programma Binnenstad

- Aantrekkelijke binnenstad

Activiteiten

(Her)ontwikkeling gebied Aleida Kramer ziekenhuis

Saxenburgh start met hun interne planvorming voor herontwikkeling van de locatie Aleida Kramer. Uiteraard blijven wij hierover met elkaar in gesprek.

Einddatum

31-12-2024

Realisatie Markt, Haven en Citadelpunt

De realisatie van de nieuwe Markt en Haven staan in de planning voor 2024 en 2025 als de volgende stappen in de realisatie van het Kasteelpark Coevorden. De visie is daarin de basis en kaderstellend.

Binnen het ontwerp van Markt en Haven herkennen we de onderstaande opgaves:

- Markthal;
- Koevoorde terugbrengen als waterelement;
- Groene eilanden;
- Meer ruimte voor water;
- Vergroenen van de gevelwand;
- Meer beleefbaar maken van de Citadelpunt.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Infrastructuur

- Een goed bereikbare en verkeersveilige gemeente;
- Een goed bereikbare gemeente voor automobilisten;
- Goede verbindingen voor (internationale) treinreizigers;
- Veilige en aantrekkelijke verbindingen voor fietsers.

Activiteiten

Onderzoek tracé en financiering Zuidelijke Rondweg

Met de realisatie van de aansluiting N34/Klooster en met de afronding van de Zuidelijke Ontsluitingsweg in zicht, gaan we aan de slag om onze ambitie voor de Zuidelijke Rondweg Coevorden (ZRC) verder vorm te geven. Een verkenning naar de ZRC is geruime tijd geleden gestart en er worden in dat kader voortgangsgesprekken gevoerd met stakeholders. Om onze ambitie beter en concreter in beeld te krijgen willen we beschikken over een voorbereidingskrediet

van € 75.000. Het voorbereidingskrediet wordt ingezet voor onder meer onderzoeken en het ontwerpen van de varianten, inclusief een doorberekening van de investeringskosten.

Einddatum

31-12-2024

Samenhang in Meerjarenonderhoudsplan aanbrengen

In 2024 maken wij een plan om de kwantiteit en technische kwaliteit van onze gehele openbare ruimte inzichtelijk te maken, dit vormt de basis voor data op orde. De verzamelde data vormt de basis voor een samenhangende meerjarenplanning (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte). Op basis van deze inspectierapportage zal in 2025 een beheervisie en het integraal beheerplan openbare ruimte (IBOR) aan u worden voorgelegd zodat u keuzes kunt maken op basis van technische noodzaak, financiële middelen en het ambitieniveau.

Einddatum

30-08-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Fysieke leefomgeving/omgevingswet

- In de fysieke leefomgeving bestaat een balans tussen (historische) waarden en (toekomstig) gebruik;
- Een professionele dienstverlening op het gebied van Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH);
- Vereenvoudigen van het proces van idee tot realisatie voor initiatiefnemers.

Activiteiten

Omgevingsvisie, verordeningen en bestaande regels vertalen naar een integraal en gemeentebreed Omgevingsplan

Nieuw: Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Een van de kerninstrumenten onder de Omgevingswet is het omgevingsplan. We hebben vervolgens tot 2032 de tijd om één gemeentebreed omgevingsplan vast te stellen. De komende jaren gaan stapsgewijs invulling geven aan het definitieve omgevingsplan.

Einddatum

31-12-2024

Omgevingsvergunningen binnen 72 uur, principeverzoeken binnen 4 weken

Op 1 januari 2023 zijn we gestart met een nieuw werkproces voor vergunningverlening. Gedachte hierbij is verkorten van termijn door het behandelen van volledige en kwalitatief goede aanvragen. Wanneer aan deze voorwaarden wordt voldaan willen we toewerken naar het verlenen van omgevingsvergunningen binnen 72 uur.

Einddatum

31-12-2024

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2022	13,6
WOZ-waarde woningen	€	2023	€ 287.000
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2022	732,4
Demografische druk	%	2023	83,4%
Vestigingen van bedrijven	per 1.000 inw 15-65jr	2022	171,60
Functiemenging	%	2022	50,1%
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2022	1,30
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2022	3,50
Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2022	5,30
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2022	0,60

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Recreatie en toerisme	552	477	471	485
Economische structuurversterking	432	431	411	410
Ruimtelijke ontwikkeling	270	270	265	279
Wonen en leefomgeving	490	484	476	469
Omgevingsvergunningen	125	125	125	125
Grondexploitatie	4.404	2.108	2.391	1.920
Centrumplan Coevorden	434	430	426	422
Mobiliteit	549	63	63	63
RSP	329	329	329	329
Bovengrondse infrastructuur	3.818	3.842	3.835	3.827
Riolering	2.645	2.645	2.646	2.678
Bestuurlijke samenwerking	45	45	45	45
Totaal Lasten	14.091	11.249	11.481	11.050
Baten				
Recreatie en toerisme	9	9	9	9
Economische structuurversterking	51	51	31	31
Ruimtelijke ontwikkeling	204	204	204	204
Wonen en leefomgeving	177	170	473	473
Omgevingsvergunningen	1.045	1.045	1.045	1.045
Grondexploitatie	4.404	2.108	2.391	1.920
Centrumplan Coevorden	0	0	0	0
Mobiliteit	460	0	0	0
RSP	0	0	0	0
Bovengrondse infrastructuur	68	68	68	68
Riolering	74	71	72	104
Bestemmingsheffingen	237	237	237	237
Totaal Baten	6.729	3.963	4.529	4.089
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.363	-7.285	-6.952	-6.961
Begroot resultaat	-7.363	-7.285	-6.952	-6.961

Programma 2 | Duurzaamheid

We werken aan een duurzamere toekomst vanuit het nu, voor de generaties die volgen. Dit doen we door intensief samen te werken met inwoners, ondernemers, kennisinstanties en bedrijven. Bewustwording, samenwerken én innovatie zijn daarbij belangrijke speerpunten voor ons.

Beleidskaders

Voor het programma Duurzaamheid zijn de volgende documenten van belang:

- Duurzaamheidsvisie
- Uitvoeringsplan Duurzaamheid
- Transitievisie Warmte
- Routekaart VANG
- Aanbevelingen RKC Afval

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Duurzaamheid

In het kader van het programma *Duurzaamheid* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Vergroten van bewustwording;
- Het stimuleren van inwonerparticipatie;
- CO₂-reductie;
- Bestrijding van energiearmoede;
- Anticiperen op klimaatverandering;
- Coevorden is energieneutraal in 2040;
- Creëren van een groene leefomgeving;

Activiteiten

Bewustwordingsstrategie duurzaamheid

De ontwikkeling van de bewustwordingsstrategie Duurzaamheid vorm gegeven. De duidelijke en herkenbare stijl in alle uitingen en wordt voor de alle vier pijlers van het programma ingezet. Met een positieve benadering zal duurzaamheid de komende jaren onder de aandacht worden gebracht. Een fysiek duurzaamheidscentrum blijkt een te grote uitdaging. Voorlichting en informatie wordt al in grote mate verstrekt, energiecoaches komen bij de inwoners op bezoek. De meeste bedrijven hebben een duurzaamheidsopstelling in de showroom. Bemensing van een duurzaamheidscentrum vraagt een forse personele inzet. Indien gewenst huren wij een mobiel informatiecentrum, deze kan worden ingezet in de hele gemeente.

Einddatum

01-01-2030

15% vermindering van eigen restafval

In het beleidsplan Afval en Grondstoffen 2023-2027, dat eind 2023 aan de raad wordt voorgelegd, staat het realiseren van de VANG-doelstelling van 100 kg restafval per inwoner per jaar centraal. We willen dit bereiken door uitvoering te geven aan de maatregelen die zijn geformuleerd in het beleidsplan. De tussendoelstelling van 15% vermindering van eigen restafval is op korte termijn te behalen door afval scheiden financieel te belonen of door meerdere maatregelen, zoals het realiseren van meer ondergrondse sorteerstraten en het uitbreiden van gescheiden ondergrondse inzameling bij hoogbouw, kort op elkaar in te voeren.

Einddatum

31-12-2027

Circulaire ambassadeurs benoemen

De inzet van lokale ondernemers die circularitair ondernemen een warm hart toe dragen en een inspirerend voorbeeld zijn voor andere ondernemers uit de gemeente Coevorden. De ondernemersavond die hiervoor in 2023 was gepland heeft een andere invulling gekregen, dit krijgt in 2024 een vervolg.

Einddatum

31-12-2024

Duurzame inkoopprestatie doelstelling

Naast de verankering van maatschappelijke waarde (waaronder duurzaamheid) in het inkoopbeleid, heeft de gemeente in 2022 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) ondertekend. Het Manifest MVOI is een uitwerking van het Nationaal Plan MVI. Het geeft in hoofdlijnen weer wat de gedeelde ambities zijn van de Nederlandse overheden op het gebied van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen. Naar aanleiding van deze ondertekening stelt de gemeente in 2023 een actieplan op waarin de acties en doelen voor de gemeente Coevorden in 2024 en 2025 op dit vlak worden geconcretiseerd. Deze acties en doelstellingen zijn gekoppeld aan de Sustainable Development Goals (SDG's). De SDG's van de Verenigde Naties (VN) zijn doelen om van de wereld een betere plek te maken.

Bij de halfjaarrapportage wordt gerapporteerd over het actieplan MVOI.

Einddatum

31-12-2025

Groene leefomgeving

In 2023 zijn nulmetingen uitgevoerd voor:

- de basiskwaliteit natuur
- groene stad

Waar nodig wordt beleid opgesteld om gestelde doelen te realiseren en gaan we projecten starten zoals "tegel wippen" en voedselbossen.

Einddatum

01-01-2030

Duurzaamheidsvisie het coalitieakkoord en Global Goals

Binnen het coalitieakkoord, de duurzaamheidsvisie en de Global Goals zit een samenhang die integraal binnen de organisatie wordt opgepakt. Het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen wordt begin 2024 vastgesteld waarmee we gaan bijdragen aan de Global Goals, duurzaamheidsvisie en delen van het coalitieakkoord.

Einddatum

31-12-2024

Pilot eigen werk gemeente circulariteit

Binnen de gemeentelijke organisatie stimuleren wij circulair werken. Naast het actieplan MVOI uitvoeren gaan we onderzoeken of de mate van circulariteit van de gemeentelijke organisatie kan worden gemonitord.

Een ambtelijke klankbord en ambassadeursgroep moet een verdere stimulans geven om circulair te worden.

Einddatum

01-01-2030

Regionale Adaptatie Strategie

De regionale adaptatie strategie (RAS), zal begin 2024 worden vastgesteld. Net als bij de Regionale Energiestrategie zal dit de basis zijn om plannen en beleid te ontwikkelen die gaan

bijdragen aan een goede klimaatadaptatie.

Een aantal voorbeeld projecten zijn gestart, verwachting is dat deze projecten in 2024 ten uitvoer worden gebracht.

Einddatum

01-01-2030

Regionale doelen van hernieuwbare energie realiseren

De Regionale Energie Strategie (RES) en de warmtetransitievisie zijn de basis wat de komende jaren zal uitmonden in aanvullend beleid en uitvoering. Voor de zonneroute A37 wordt naast het fysieke proces ook invulling gegeven aan het beleidskader participatie. Jaarlijks starten met 4 wijkuitvoeringsplannen. We kunnen extra inzet plegen door het regionale Flexteam.

Einddatum

01-01-2040

Voorlichting op duurzaam primair en voortgezet onderwijs

IVN Noord levert per schooljaar diverse diensten:

- duurzaamheidseducatie en NME staat voor Natuur- en milieueducatie
- studiemateriaal voor leerkrachten om zelf lessen te verzorgen

Vanuit het programma verzorgen wij lessen over (zwerf) afval en bieden afvalmensen om nog beter te kunnen scheiden.

Einddatum

01-10-2028

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Afval

- Realiseren van de VANG-doelstelling (maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar);
- Circulariteit stimuleren

Activiteiten

Invoering nieuw oud papierinzamelingssysteem

Optimalisatie van het inzamelsysteem voor oud papier en karton is uitgesteld tot 2025. Hiermee creëren we tijd en ruimte om afwegingen te maken met betrekking tot dienstverlening, kostenefficiëntie en de maatschappelijke meerwaarde van de inzet van verenigingen. Ook krijgen we hiermee meer tijd om in gesprek te gaan met verenigingen.

Einddatum

30-06-2025

Uitvoeren nieuw afvalbeleid

In het vierde kwartaal van 2023 ligt het beleidsplan Afval en Grondstoffen 2023-2027 voor aan de gemeenteraad. Dit beleidsplan richt zich op de VANG-doelstellingen, te weten het realiseren van de 100kg restafval per inwoner per jaar en de 75% afvalscheiding. met de maatregelen in het beleidsplan willen we de 100kg doelstelling uiterlijk in 2027 behalen; het afvalscheidingspercentage van 75% hebben we in 2020 al behaald en blijven we monitoren en verbeteren. Uitvoering van de maatregelen vindt plaats tussen 2023 en 2027.

Einddatum

31-12-2027

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Toekomstbestendig beheer openbare ruimte

- Optimaliseren van de dienstverlening in de openbare ruimte
- Beheer en onderhoud van de ruimte in verbinding met dorpen en wijken

Activiteiten

Locatie Gemeentewerf en Millieustraat

In 2024 wordt het haalbaarheidsonderzoek voor één centrale milieustraat en gemeentewerf op de voorkeurslocatie aan de weg tussen Dalen en Oosterhesselen bij de rijkswegen A37 en N34 afgerond. In de eerste fase wordt onderzocht of er draagvlak is. In fase twee zal ook de financiële haalbaarheid, de vergunningstechnische haalbaarheid en ruimtelijke inpassing onderzocht worden.

Einddatum

30-06-2024

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	36,8%
Hernieuwbare elektriciteit	%	2021	44,3%
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	152,0
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2021	150,0

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Vastgoed	5.664	5.708	7.094	7.415
Groen en landschap	1.134	1.134	1.134	1.134
Afvalverwijdering en -verwerking	4.058	4.058	4.058	4.058
Duurzaamheid	792	792	579	570
Begraafplaatsen	346	427	422	419
Bestemmingsheffingen	0	0	0	0
Veiligheidsbevorderende maatregelen	1.716	1.716	1.716	1.716
Totaal Lasten	13.710	13.834	15.003	15.312
Baten				
Vastgoed	1.403	1.464	1.464	1.464
Groen en landschap	54	54	54	54
Afvalverwijdering en -verwerking	557	557	557	557
Duurzaamheid	110	110	110	110
Begraafplaatsen	2	2	2	2
Bestemmingsheffingen	8.969	8.969	8.969	8.969
Veiligheidsbevorderende maatregelen	0	0	0	0
Totaal Baten	11.095	11.157	11.157	11.157
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.615	-2.678	-3.846	-4.155
Totale lasten	-2.615	-2.678	-3.846	-4.155

Programma 3 | Samen

We willen een kindvriendelijke gemeente zijn, waarbij we ervoor kiezen de nadruk te leggen op kansengelijkheid en bestaanszekerheid voor alle inwoners in de meest brede zin van het woord. Bestaanszekerheid vind je in werk, inkomen, gezondheid en (sociale) veiligheid. Wij willen deze behouden en vergroten door een sterke samenwerking met partners waarmee we investeren in preventie, positieve gezondheid en het bieden van een noodzakelijk vangnet.

Beleidskaders

Voor het programma Samen zijn de volgende documenten van belang:

- Visiedocument Samen Krachtig
- Visie Jeugd en uitvoeringsplan
- Opdracht inkoop jeugdhulp regio Zuid-Drenthe
- Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang (BOCE)
- Regiovisie 'Geweld hoort nergens thuis'
- Uitvoeringsplan Laaggeletterdheid
- Programma Intergenerationele armoede
- Beleidsnotitie "Samen voor een gezonder Coevorden"
- Sport- en preventieakkoord

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Vangnet / Normalisering

- Versterken van preventie en verkleinen van gezondheidsverschillen.
- Versterken van de formele en informele ketensamenwerking.
- Sturen op financiële beheersbaarheid in het sociaal domein.

Activiteiten

Extra preventie voorlichting en educatie over middelengebruik

Extra preventie en middelengebruik is meegenomen in het preventiemenu dat inmiddels is opgesteld en geïmplementeerd voor het primair onderwijs. Preventiemenu voor het voortgezet onderwijs wordt op dit moment samen met partners aan gewerkt. Verwachte implementatie is voorjaar 2024.

Einddatum

31-12-2024

Aanbesteden Huishoudelijke Hulp en Schoonmaakondersteuning

De uitgangspuntennotitie ten behoeve van de aanbesteding contract huishoudelijke hulp(1-1-2025), is vastgesteld, waarbij we streven naar beheersbaarheid van de kosten. Onderwerpen als vergrijzing, stijging van de tarieven door een aantal CAO stijgingen en personeelskrapte binnen de branche zijn zaken om rekening mee te houden.

Einddatum

31-12-2024

Draagvlak voor positieve gezondheid door informatie, advies en inspiratie

In 2023 zijn verschillende bijeenkomsten georganiseerd en de werkgroep positieve gezondheid heeft ook voor de komende jaren de ambitie om te blijven inspireren en te trainen (train de trainer) met als doel: een samenleving waarin gewerkt wordt volgens het gedachtegoed van positieve gezondheid

Einddatum

31-12-2024

Domeinoverstijgende samenwerking

Kern van Domein Overstijgend Samenwerken (DOS) is om zorg te organiseren vanuit het perspectief van de inwoner. De verbinding tussen informele zorg (bewoners onderling, inwonersinitiatieven) en formele zorg (professionals) typeert het DOS traject. Het ministerie van WVS heeft financiële ruimte geboden om hier ervaring mee op te doen. Coevorden heeft met een aantal andere Drentse gemeente hiervoor een subsidie ontvangen.

Einddatum

31-12-2024

Monitoren, evalueren en bijsturen om binnen bestaande budgetten te blijven

Sinds een paar jaar zetten we actief de Doe-mee-webwinkel in om de participatie onder de minima doelgroep te bevorderen. We willen daarnaast dat kinderen volwaardig mee kunnen doen en zij ontvangen een extra bedrag voor participatie via de Doe-mee-webwinkel.

De Doe-mee-webwinkel heeft een groot bereik van 73% van de doelgroep. Voor deze ontwikkeling vragen we structureel € 40.000,- uit. In 2023-2024 zal er een beleidsplan Minimabeleid opgeleverd worden. In dit voorstel zal er een actie worden opgenomen om een onderzoek uit te voeren naar de Doe-mee-webwinkel. Om het onderzoek naar aanleiding van de motie uit te kunnen voeren vragen we eenmalig € 45.000,- uit. Met de uitkomsten van het onderzoek zal er in 2024 een plan volgen.

Einddatum

01-03-2024

Vluchtelingenopvang

Coevorden draagt bij aan de landelijke en regionale opgave vluchtelingenopvang. Dat doen we door een veilige woonomgeving te creëren en te behouden op de gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast ondersteunen we de gastgezinnen en hun inwonende vluchtelingen pro actief. Samen met onderwijspartners zorgen we ervoor dat alle leerplichtige kinderen naar school gaan. Werkgevers en vluchtelingen faciliteren we om zo snel mogelijk aan het werk te gaan. Conform bestuurlijke opdracht faciliteren we opvang tot 4 maart 2025.

Einddatum

04-03-2024

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen Bestaanszekerheid*

- Ondersteuning van inwoners in hun (financiële) zelfredzaamheid.
- Vergroten van participatie kwetsbare inwoners.
- Doorbreken intergenerationele armoede.

Activiteiten*Pakket schuldhulpverlening*

In de pilot Vroegsignalering willen we problemen eerder signalen en voorkomen. We beogen bij deze wettelijke taak eerder met onze inwoners in contact te komen om problematische schulden te voorkomen. Hierbij hebben we 80-90 signalen die we maandelijks oppakken. Het is belangrijk om deze aanpak te borgen en daarmee te bestendigen in de lijn.

Licentie en overige kosten kunnen binnen budget van Schuldhulpverlening opgepakt worden. De uitvoeringskosten voor twee preventiemedewerkers willen we per 2024 borgen. De inzet hiervoor is 2 x 0,5 fte (schaal 9) en bedraagt € 84.200,-

Einddatum

31-12-2023

Project energiearmoede

We gaan verder met de uitvoering van het projectplan om energiearmoede te bestrijden en de doelgroep (financieel) te ondersteunen.

We breiden verder uit met de inzet van:

De fixbusjes, hiermee willen we 500 huishoudens bereiken.

Het verstrekken van isolatiesubsidie in samenhang met de Drentse isolatieregeling.

Einddatum

01-01-2026

Programma Kansrijk Opgroeien

In 2024 zetten we met het programma Kansrijk opgroeien verder in op het herkennen van (intergenerationele) armoedeproblematiek en waar nodig anders handelen. Dit doen we samen met inwoners, ervaringsdeskundigen en de partners in het programma.

In 2024 wordt geadviseerd over eventuele borging van projecten zoals de pilot Gezinscoaches en Vroegsignalering problematische schulden. Van andere projecten die zijn geïnitieerd door externe partners wordt nagegaan of voortzetting wenselijk is en of er sprake moet zijn van een structurele (financiële) bijdrage. Er zijn binnen het programma mogelijkheden voor het starten van en experimenteren met nieuwe werkwijzes. Er wordt verkend of we met de verlenging van het programma Kansrijk opgroeien met 2 jaar gaan verdiepen of juist verbreden.

Einddatum

13-12-2026

Basisvaardigheden

Evaluatie van het uitvoeringsplan "Aanpak basisvaardigheden 2021-2024" en bepalen van het vervolg voor 2025 en verder.

Einddatum

31-12-2024

Toekomstbestendige governance structuur in de samenwerking EMCO-groep en Menso

Het bestuur van de EMCO wenst onderzoek te doen naar een toekomstbestendige governance structuur inzake de samenwerking tussen EMCO-groep en Menso NV. Een structuur die past bij de koers, visie, gewenste samenwerking, doelen en resultaten van de stakeholders van beide organisaties. Hiervoor wordt een werkgroep gevormd waarin wij zullen participeren. De eerste opdracht van de werkgroep is om een goede en scherpe opdrachtformulering te maken, die aan de gemeenten voorgelegd wordt ter goedkeuring. Voor 1 januari 2026 zal het gehele onderzoek afgerond zijn.

Einddatum

31-12-2026

Gemeentelijke visie op de dienstverlening aan inwoners met verminderd arbeidsvermogen

We ontwikkelen een visie op de dienstverlening aan inwoners met verminderd arbeidsvermogen die ondersteuning ontvangen vanuit de Participatiewet. De acties en plannen die nodig zijn om de visie te realiseren nemen we op in een uitvoeringsplan. Uiterlijk in het tweede kwartaal worden de visie en het uitvoeringsplan aangeboden aan de raad.

Einddatum

30-06-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Verenigingsleven

- Versterken van preventie en verkleinen van gezondheidsverschillen.

Activiteiten

Opstellen sportnota

In 2024 willen we starten met het opstellen van een sportnota. Hierbij willen we kijken hoe we sportverenigingen en sportaccommodaties kunnen ondersteunen zodat ze toekomstbestendig zijn en blijven. Het uiteindelijke doel is om hiermee de gezondheid van de inwoners, de sociale binding en leefbaarheid te versterken.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Veiligheid en leefbaarheid

- Vergroting van leefbaarheid en veiligheid.

Activiteiten

Zorg en Veiligheid, Veilig leven en ondernemen, digitale veiligheid, polarisatie en maatschappelijke ontwrichting

In 2023 is het IVP vastgesteld. In 2024 zullen aan de volgende thema's uit het IVP uitvoering worden gegeven: Jeugd en Veiligheid, Digitale criminaliteit, veilig leven en ondernemen, zorg en veiligheid en ondermijnende criminaliteit.

Einddatum

31-12-2024

uitvoeringsplan Ondermijning

Vanuit het programma Vitale Vakantieparken Coevorden is er aandacht voor ondermijnende activiteiten op de diverse vakantieparken. Waarnodig wordt en is een uitvoeringsplan ondermijning opgesteld, hier wordt nauw samengewerkt met Openbare orde en veiligheid.

Einddatum

01-01-2026

Uitvoeringsplan aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

Het Uitvoeringsplan Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling wordt in Q1 2024 ter besluitvorming voorgelegd aan het college en ter informatie naar de gemeenteraad gebracht. De jaren 2024 - 2027 staan in het teken van het uitvoeren van de activiteiten, zoals die worden beschreven in het Uitvoeringsplan Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Einddatum

31-12-2024

Kwaliteitsverbetering o.a. basis op orde o.a. APV, BIBOB

Er is al veel gedaan om binnen het cluster Veiligheid te werken aan de 'basis op orde' en een kwaliteitsverbetering. In 2024 gaan we hier vervolg aan geven, concreet betekent dit: aanpassing APV, uitrol exploitatievergunningen, actualisatie BIBOB beleid en inventarisatie en opstellen uitvoeringsplan Veiligheid 2025.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Kunst en cultuur

- Vitale culturele gemeente.

Activiteiten

Onderzoeken Stedelijk Museum Coevorden, Cultuurpodium Coevorden en Synagoge Coevorden

De resultaten van de onderzoeken bij deze organisaties zijn input geweest voor de ontwikkeling van het nieuwe cultuurbeleid. De gemeenteraad stelde de cultuurnota in september 2023 vast, waarmee ook de keuzes zijn gemaakt voor de toekomst bij de 3 genoemde organisaties. Daarmee zijn deze onderzoeken opgeleverd en afgerond.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Jeugd en onderwijs

- Sterke sociale infrastructuur;
- Versterking van het opvoed- en opgroei-klimaat;
- Nieuwbouw De Nieuwe Veste;
- Goede onderwijshuisvesting.

Activiteiten

Kansrijke Start

Er wordt met partners ingezet op het verbeteren van de vroegsignalering van kwetsbare gezinnen. In het lokaal multidisciplinair overleg (MDO) 1e-lijns zwangerenzorg is naast de bespreking van casuïstiek ook aandacht voor het verbeteren van samenwerking tussen organisaties. Er bestaan drie werkgroepen die onderverdeeld zijn in leeftijd -1 tot 6 jaar, 6 tot 14 jaar en 14 tot 23 jaar. In deze werkgroepen is er aandacht voor preventie, signaleren, verbinden en samenwerken. We gaan na op welke wijze de inhoud en werking van de overlegstructuur verder kan worden verbeterd.

Einddatum

31-12-2024

Preventiemenu Kansrijke Start

Preventiemenu Gezond Coevorden voor het basisonderwijs.

We hebben het School Preventie Plan doorontwikkeld naar het Preventiemenu Gezond Coevorden. Met ingang van schooljaar 2023-2024 is er een structureel aanbod op de thema's van de Gezonde School voor de groepen 1 t/m 8, ouders/verzorgers en leerkrachten. De thema's zijn Bewegen en sport, Voeding, Welbevinden, Genotmiddelen, Relaties en Seksualiteit, Milieu en Natuur, Mediawijsheid, Veiligheid, Gehoor, Mondgezondheid en hygiëne en aanvullend de thema's Geldzaken en Cultuur.

Preventiemenu Gezond Coevorden voor het Voortgezet onderwijs en Praktijkonderwijs (VO/PRO).

We hebben voor het VO/PRO ook een Preventiemenu ontwikkeld. Het aanbod aan voorlichtingen/activiteiten worden binnen dit Preventiemenu ook met betrokken partners aangeboden onder de thema's van de Gezonde School. Hierbij leggen we wel meer de nadruk op thema's rondom (sociale) veiligheid, relaties en seksualiteit, genotmiddelen en financiën. Het voornemen is om m.i.v. 1-1-2024 de voorlichtingen/activiteiten aan te bieden aan het VO/PRO.

Einddatum

31-07-2024

Nationaal Programma Onderwijs

Een belangrijke activiteit van het Nationaal Programma Onderwijs is het verbeteren en versterken van de lokale samenwerking. Dit gebeurt door overleggen en afspraken tussen kinderopvang, bibliotheken, peuterspeelzalen, onderwijs, verenigingen etc. De acties uit het uitvoeringsplan worden in de wijken uitgevoerd en gemonitord.

Einddatum

15-07-2025

Ontwikkelagenda jeugdonderwijs, met aandacht voor "van leerplicht naar leerrecht"

In Q1 2024 wordt een eerste sessie met het onderwijs en het voorveld gehouden om te komen tot input voor deze ontwikkelagenda. Naar aanleiding hiervan vindt het vervolg plaats. Het op te leveren product is een ontwikkelagenda.

Einddatum

31-12-2024

Samenwerking voorveld versterken

De samenwerking in het voorveld (MWC, GGD, Icare JGZ) wordt verder versterkt door in te zetten op verdere (door)ontwikkeling, leren, verbeteren en bijstellen. Daarbij zijn ervaringen van inwoners belangrijk. Bij het doorontwikkelen wordt veel aandacht besteed aan de context waarin kinderen opgroeien. Daarmee draagt het bij aan normaliseren en demedicaliseren.

Einddatum

31-12-2024

Start bouw De Nieuwe Veste

2024 zal in ieder geval staan in het teken van afronden van ontwerp van de school, aanbesteding en verwerving/onteigening van de percelen benodigd voor de nieuwbouw. Indien dit kan worden afgerond in 2024 kan de nieuwbouw in principe starten in 2025. In november zal de raad nader worden geïnformeerd.

Einddatum

31-12-2024

Onderwijsachterstandenbeleid

Het Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 wordt in het voorjaar ter besluitvorming voorgelegd aan college en gemeenteraad. Een onderdeel hiervan zijn resultaatafspraken; deze worden gemaakt in afstemming met kinderopvang en onderwijs.

Einddatum

30-04-2024

Goede onderwijshuisvesting

Wij willen zorgdragen voor goede onderwijshuisvesting. Het IHP is daarvoor leidend en zal in 2024 worden geactualiseerd.

Einddatum

31-12-2024

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

We willen in 2024 verdere uitvoering geven aan het IHP. Hierbij hoort een actualisatie eens in de 4 jaren. Een voorstel hiertoe wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het college en het geactualiseerde rapport zal in 2024 ter vaststelling worden voorgelegd aan de raad.

Einddatum

31-12-2024

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Werkloze jongeren	%	2021	2,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2021	7,0%
Niet sporters	%	2020	55,8%
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2022	330,2
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	346,5
Jongeren met delict voor rechter	%	2021	1,0%
Jongeren met jeugdbescherming	%	2022	1,2%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	11,4%
Jongeren met jeugdreclassering	%	2022	0,2%
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	-
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2022	27,00
Netto arbeidsparticipatie	%	2022	69,3%
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-18 jaar	per 1.000 jongeren*	2022	3,00
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2021	2,0%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2022	650,0

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Kunst en cultuur	1.233	1.133	1.133	1.133
Onderwijs	1.534	1.514	1.514	1.514
Leerlingenvervoer	840	840	840	840
Gezondheidszorg	819	850	819	819
Sport en zwembaden	1.591	1.682	1.678	1.675
Algemene voorzieningen	2.904	2.635	2.635	2.635
Preventie	1.336	1.336	1.335	1.335
Inkomen	13.310	13.310	13.310	13.310
Participatie	6.248	6.052	5.918	5.765
Individuele voorzieningen	11.751	11.472	11.472	11.474
Individuele voorzieningen Jeugd	10.207	9.155	9.155	9.055
Veiligheidsbevorderende maatregelen	2.985	2.934	2.934	2.934
Totaal Lasten	54.760	52.913	52.743	52.489
Baten				
Kunst en cultuur	104	4	4	4
Onderwijs	1.182	1.182	1.182	1.182
Leerlingenvervoer	4	4	4	4
Gezondheidszorg	60	60	0	0
Sport en zwembaden	162	162	162	162
Algemene voorzieningen	100	0	0	0
Preventie	0	0	0	0
Inkomen	11.599	11.599	11.599	11.599
Participatie	0	0	0	0
Individuele voorzieningen	355	355	355	355
Veiligheidsbevorderende maatregelen	48	48	48	48
Totaal Baten	13.614	13.414	13.354	13.354
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-41.145	-39.498	-39.389	-39.134
Totale lasten	-41.145	-39.498	-39.389	-39.134

Programma 4 | Eigenheid dorpen en wijken

We pakken zaken op vanuit het perspectief van onze dorpen, wijken en het prachtige buitengebied dat deze met elkaar verbindt. We blijven ontwikkelen en investeren in de competenties en het gedrag van onze medewerkers en in ons instrumentarium, om een betrouwbare en benaderbare eerste overheid voor onze inwoners en maatschappelijke partners te zijn.

Beleidskaders

Voor het programma Eigenheid dorpen en wijken zijn de volgende documenten van belang:

- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Gebiedsgericht werken

In het kader van het programma *Eigenheid dorpen en wijken* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Werken aan een inhoudelijke kwaliteitsverbetering van het beleid en uitvoering geven aan het gebiedsgericht werken;
- Toegeruste medewerkers op samenwerken met inwoners, partners en collega's;
- Verbeteren van de woonkwaliteit en leefbaarheid in dorpen/wijken.

Activiteiten

Opstellen lange termijnplan maatschappelijke accommodaties

Het opstellen van een lange termijnplan voor maatschappelijke accommodaties staat in de planning voor 2024. De actualiteit heeft ons ingehaald. We gaan in 2024 afstemmen hoe dit samenhangt met andere programmalijnen en het verduurzamingsvraagstuk. De uitkomst bepaald hoe we dit verder op gaan pakken.

Einddatum

31-12-2024

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Economische structuurversterking	96	0	0	0
Wonen en leefomgeving	38	38	27	27
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	610	610	610	610
Totaal Lasten	744	648	637	637
Baten				
Wonen en leefomgeving	4	4	4	4
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-740	-644	-633	-633
Totale lasten	-740	-644	-633	-633

Programma 5 | Fundering voor de toekomst

We willen een flexibele en wendbare organisatie waar mensen, systemen en processen doelmatig en elkaar versterkend zijn georganiseerd. Coevorden is een financieel gezonde gemeente, dat willen we inzetten en borgen voor onze inwoners, nu en in de toekomst!

Beleidskaders

Voor het programma *Fundering voor de toekomst* zijn de volgende documenten van belang:

- Buitenspel
- Coalitieakkoord "Gewoon doen!"
- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe
- Kadernota integriteit Coevorden 2016
- Beleidsindicatoren Bestuur en Organisatie

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Financieel gezond

- Financieel gezond blijven, realistisch begroten en wendbaar zijn voor de toekomst.

Activiteiten

Rechtmatigheidsverantwoording door College

De eerste helft van het jaar staat in teken van het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording door het college over het boekjaar 2023. In de tweede helft van het jaar zullen we voorbereidingen treffen voor de verantwoording 2024 waarbij we ook de bevindingen uit 2023 zullen betrekken.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Toekomstbestendige organisatie

- Informatie (en processen) duurzaam en veilig inrichten ten behoeve van governance en datagedreven werken;
- Onze (online) dienstverlening en processen zijn ingericht van vraag tot oplossing;
- Personeel is toegerust vitaal en duurzaam inzetbaar, passend bij de vraagstukken die voorbij komen;
- De organisatie blijft een aantrekkelijke werkgever in een uitdagende arbeidsmarkt.

Activiteiten

Processen en Data

In 2024 worden enkele projecten uit de pijler Processen & Data opgeleverd, waaronder de oprichting van een team gegevensmanagement en een team procesmanagement. Ook wordt het werken met proces-, data- en systeemarchitectuur verder ontwikkeld en gaan we nieuwe teams 'aansluiten' op het werken en sturen met data en kpi's. Ten slotte wordt Hofnet toegankelijker gemaakt voor de medewerkers en vindt men er makkelijker hoe de organisatie in elkaar zit en hoe alles werkt.

Einddatum

31-12-2024

Instrumentarium, systemen, houding en gedrag aan sluiten op dienstverlening

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Een van de kerninstrumenten onder de Omgevingswet is het omgevingsplan. We hebben vervolgens tot 2032 de tijd om één gemeentebreed omgevingsplan vast te stellen. De komende jaren gaan stapsgewijs invulling geven aan het definitieve omgevingsplan.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen De raad in zijn kracht

- Doorontwikkeling van het samenspel op twee niveaus: in de raad, en tussen raad, college en organisatie;
- Raad aan de voorkant: experimenteren met het inbrengen van procesnotities.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,81
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,80
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	€ 766
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom		
	+ totale kosten inhuur externen	2022	7,41%
Overhead	% van totale lasten	2022	12,74%

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Gemeenteraad en commissies	825	825	825	825
Burgemeester en wethouders	1.204	1.078	1.002	952
Bestuurlijke samenwerking	287	287	287	287
Bedrijfsvoering	34.143	33.619	33.420	33.433
Burgerzaken	354	354	381	408
Totaal Lasten	36.813	36.163	35.915	35.905
Baten				
Gemeenteraad en commissies	0	0	0	0
Burgemeester en wethouders	117	117	117	117
Bedrijfsvoering	63	63	63	63
Burgerzaken	544	534	604	659
Totaal Baten	724	714	784	839
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-36.088	-35.449	-35.130	-35.066
Totale lasten	-36.088	-35.449	-35.130	-35.066

Programma 6 | Financiën en dekkingsmiddelen

Beleidskaders

Voor het programma Financiën en dekkingsmiddelen zijn de volgende documenten van belang:

- Nota activabeleid
- Nota financieel beleid
- Nota grondbeleid
- Nota lokale heffingen
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota verbonden partijen
- Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
WOZ-waarde woningen*	€	2023	€ 287.000
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2023	€ 950
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2023	€ 1.002
*voor belastingjaar 2022 geldt peildatum 01-01-2021			

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Financiering en dividend	842	1.456	1.317	1.369
Algemene uitkering gemeentefonds	0	0	0	0
Algemene baten en lasten	2.482	2.484	2.282	2.274
Heffing gemeentelijke belastingen	111	111	111	111
Inning gemeentelijke belastingen	119	119	119	119
Totaal Lasten	3.553	4.169	3.828	3.873
Baten				
Financiering en dividend	1.428	2.042	1.903	1.955
Algemene uitkering gemeentefonds	82.502	81.452	74.741	74.913
Algemene baten en lasten	0	0	0	0
Heffing gemeentelijke belastingen	11.780	11.850	11.850	11.850
Inning gemeentelijke belastingen	55	55	55	55
Totaal Baten	95.764	95.399	88.549	88.772
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	92.211	91.229	84.720	84.899
Totale lasten	92.211	91.229	84.720	84.899

Financiële begroting

Financiële hoofdlijnen

De gemeente Coevorden heeft de afgelopen jaren een goede financiële positie opgebouwd. Een gezonde financiële huishouding betekent dat risico's kunnen worden afgedekt met voldoende weerstandvermogen. Een belangrijk uitgangspunt in ons financieel beleid is dat we meerjarige kosten dekken met meerjarige dekkingsmiddelen. Incidentele kosten kunnen met incidentele middelen worden afgedekt. Daarnaast worden gemeentelijke belastingen in de basis alleen met een prijsindex verhoogd.

Naast dit principe vinden wij een stabiele en beheersbare vermogenspositie van belang. Dat komt tot uitdrukking in de verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen. We hebben in onze Nota Financieel Beleid afgesproken dat deze verhouding, de solvabiliteit, tussen de 30% en 40% zijn. Deze solide basis willen we graag in stand houden. Om onze vermogenspositie op peil te houden, storten wij jaarlijks € 2 miljoen in de algemene reserve, minus eventuele nieuwe beleidsontwikkelingen. De komende jaren willen we dit principe vasthouden tenzij de solvabiliteit buiten de afgesproken bandbreedte komt.

Voor het realiseren van opgaven en ambities zijn investeringen nodig. Hierbij moet gedacht worden aan de nieuwbouw van De Nieuwe Veste, het programma voor de Binnenstad, ontwikkelingen in het kader van Duurzaamheid en het versterken van de ambtelijke organisatie. Ook zijn er diverse landelijke ontwikkelingen waarvan de effecten nog niet duidelijk zijn. Enkele belangrijke ontwikkelingen die we willen noemen zijn de Hervormingsagenda Jeugd, het 'stikstof-dossier', de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en de aanhoudende hoge inflatie en stijgende rente. We krijgen daarnaast in 2026 te maken met een forse inkomstendaling op de algemene uitkering van het gemeentefonds. Vanaf 2026 is het bekende 'ravijnjaar' zichtbaar. In lijn met de oproep van de VNG doen wij geen voorstellen om de tekorten in de jaarschijven 2026 en 2027 op te lossen. De gesprekken tussen gemeenten en het Rijk zijn hierover gaande. Waarbij zorg is of vanuit het Rijk voldoende middelen structureel beschikbaar worden gesteld voor de bekostiging voor alle taken waar gemeenten voor staan.

Het surplus voor de jaren 2024 en 2025 plaatsen wij op de stelpost vrije begrotingsruimte. Tevens houden wij de structurele storting in de algemene reserve vooralsnog in stand. Deze is eveneens beschikbaar voor nieuwe beleidsontwikkelingen. Indien er onvoldoende compensatie door het Rijk aan het gemeentefonds wordt toegevoegd, bestaat de mogelijkheid dat deze middelen moeten worden ingezet om onze structurele exploitatie sluitend te maken in de toekomst.

Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2024-2027

Wij hebben de begroting opgebouwd vanuit de Kaderbrief 2024. In de Kaderbrief is een vooruitblik op hoofdlijnen op de financiën in 2024-2027 opgenomen. Deze hoofdlijnen hebben wij nader uitgewerkt in de begroting die voor u ligt. Waar er in de uitwerking verschillen optreden of nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan, laten wij onderstaand de effecten ten opzichte van de Kaderbrief zien. Het saldo van de voorliggende begroting is in de eerste twee jaren positief, in de jaren 2026 en 2027 zien wij de jaarschijven uitkomen op een negatief saldo. Hier komt tot uitdrukking het reeds eerder genoemde 'ravijnjaar'.

ACTUALISATIE MEERJARENPECTIEF				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2024	2025	2026	2027
Beginstand	4.980	5.564	203	203
Saldo Kaderbrief 2024	1.229	1.202	-425	1.312
Halfjaarrapportage 2023	-112	-70		
Septembercirculaire	-119	-119	-303	1.050
Aanpassing beginstand 2027 Algemene Uitkering				-2.677
Opbrengsten leges rijbewijzen en reisdocumenten	100	73	116	144
Retributievergoeding windturbines	40	40	40	40
Loonontwikkeling, premies, sociale lasten en overig	-297	-295	-306	-298
Vrijval wachtgeld oud bestuurders	119	175	237	279
Verbonden partijen: Veilig Thuis Drenthe (VTD)	-73	-73	-73	-73
Autonome ontwikkelingen	-1.861	-1.638	-1.638	-1.638
Inzet Stelpost inflatie	-38	663	657	657
Stelpost vervangingsinvesteringen	367	114	222	-88
Kleine verschillen en afronding	-75	39	40	39
Nieuw saldo meerjarenraming	4.260	5.675	-1.230	-1.050

Uitgangspunten van deze begroting

- Voor de ontwikkeling van prijzen en subsidies hebben wij de budgetten geïndexeerd met 3,9%. Dit is het vastgestelde indexcijfer in de Kaderbrief 2024.
- In het sociaal domein is in de contracten een prijsindexcijfer voor zorgkosten opgenomen. Dit is een gecombineerde index voor lonen en prijzen en is voor 2024 geprognosticeerd op 4,94%.
Daarnaast hebben wij voor Wmo- en leerlingenvervoer het branche specifieke NEA-prijsindexcijfer in onze contracten opgenomen. Deze index is gecalculeerd op 13,70%.
- De loonsom is gebaseerd op het indexcijfer van het Centraal Planbureau zoals wij bij de Kaderbrief 2024 hebben vertaald. Dit is de 'loonvoet sector overheid'. In de CEP-raming is een verwachting opgenomen van 5,2% in 2024. De huidige CAO loopt af per 1 januari 2024. Ten tijde van de samenstelling van deze begroting lopen de onderhandelingen over een nieuwe CAO nog.
- Onze inkomsten uit belastingen, leges, heffingen, huren en pachten hebben wij geïndexeerd met 3,9%. zoals vastgesteld in de Kaderbrief 2024. Waar wij in de uitwerking in deze begroting afwijken van dit percentage, hebben wij dit vermeld en toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.
- Onze begroting is gebaseerd op constante prijzen. Dat betekent dat wij onze inkomsten en uitgaven voor de komende vier jaren hebben begroot op basis van het prijspeil van 2024. Jaarlijks berekenen en begroten wij het effect van inflatiecorrectie op onze inkomsten en uitgaven.
- De rente die wij toerekenen aan investeringen is 1,5%. Dit is onze vaste interne rekenrente.
- Wij verwachten in 2024 een lening van € 20 miljoen aanvullende langlopende leningen aan te moeten trekken. Meer informatie over onze leningenportefeuille staat in de paragraaf financiering.

- De effecten van de septembercirculaire 2023 van het gemeentefonds zijn in de Programmabegroting 2024 verwerkt.
- De stelpost jeugd is geactualiseerd. De bedragen van 2024 en 2025 zijn hard en in de algemene uitkering verwerkt. De verplichte daling van de uitgaven in 2024 is vervallen. Vanaf 2025 houden wij wel rekening met een voorgenomen besparing. Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van € 1 miljoen. Op deze manier loopt de extra korting budgettair neutraal bij realisatie van de kosten.
- Wij hebben het structurele effect van de Halfjaarrapportage 2023 verwerkt in de Programmabegroting 2024.
- Jaarlijks is bij het Rijk sprake van onderuitputting op het BTW-compensatiefonds. Jaarlijks ontvangen wij in de meicirculaire daarom een bedrag uit het gemeentefonds. De hoogte van dat incidentele voordeel is onzeker. Daarom zijn wij voorzichtig en hebben wij in de begroting géén te ontvangen bedrag geraamd.
- De jaarschijf 2026 vormde de basis voor de nieuwe jaarschijf 2027. Wij hebben cyclische ritmes en kapitaallasten geactualiseerd.

Stelpost voor onvoorziene uitgaven

Wij hebben een stelpost voor uitgaven die onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn. Deze stelpost bevat jaarlijks € 100.000. Bij uitgaven gedurende het jaar, die aan de hier genoemde criteria van de drie 'O's voldoen, kunnen wij een beroep doen op dit budget. Als dit aan de orde is, dan informeren wij uw gemeenteraad hierover in de Halfjaarrapportage 2024, een separaat raadsvoorstel of in de verslaggeving in het Jaarverslag 2024.

Stelpost vervangingsinvesteringen

Wij hebben een stelpost voor vervangingsinvesteringen. Het volume van deze stelpost is € 300.000 voor de jaren 2024 en 2025 en € 100.000 voor 2026 en 2027. Dit bedrag is beschikbaar voor reguliere vervangingsinvesteringen in onze openbare ruimte, tractiemiddelen, huisvesting, facilitaire zaken en ICT.

Ontwikkeling inkomsten

Wij hebben de inkomsten voor 2024 geactualiseerd. Dit betreft onder andere de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire. Ook hebben wij de inkomsten uit belastingen en leges geactualiseerd. Onderstaand treft u de ontwikkeling van de inkomsten aan, zoals deze zijn gewijzigd ten opzichte van het beeld dat wij bij de Kaderbrief 2024 hadden.

De septembercirculaire

Jaarlijks verschijnen er doorgaans drie gemeentefondscirculaires: in mei, september en december. De circulaire van mei vertaalt de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september vertaalt de Miljoenennota en de circulaire van december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De septembercirculaire is dus de tweede circulaire van dit jaar.

EFFECTEN GEMEENTEFONDS				
(bedragen x € 1.000)				
	2024	2025	2026	2027
Uitkeringsfactor				
Accresontwikkeling	864	728	661	2.038
Nominaal effect i.v.m. constante prijzen	-	117	57	114
BCF deel financieringssysteem	-	-	-	-148
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor	-30	-29	34	17
Ontwikkeling uitkeringsbasis				
Ontwikkeling uitkeringsbasis	-179	-176	-171	-228
Hoeveelheidsverschillen	-334	-279	-188	-187
WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven	-534	-534	-534	-534
Taakmutatie				
Aanpassing stelpost Jeugdzorg	-	-	-162	-22
Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg	94	54	-	-
Subtotaal centraal	-119	-119	-303	1.050
Taakmutaties				
Europese richtlijn energieprestatie gebouwen	9	9	8	8
Wet visueel beperkten	-2	-2	-2	-2
Bijzondere bijstand en vroegsignalering	91	-	-	-
Hulpmiddelen thuis laten staan	1	1	2	2
Rijksvaccinatieprogramma	7	7	6	6
IU/DU/SU				
Veilig wonen	7	7	7	-
3D's in het sociaal domein				
Participatie	56	53	51	47
Subtotaal decentraal	169	75	72	61
Totaal effecten septembercirculariteit	50	-44	-231	1.111

Toelichting op de septembercirculariteit

Accresen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit wordt de accresontwikkeling genoemd. Sinds de meicirculariteit 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres.

Sinds de meicirculariteit 2022 is het volume deel bevroren tot en met 2025. Vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteem heeft het kabinet in de septembercirculariteit 2022 eenmalig € 1 miljard extra beschikbaar gesteld in 2026. Het volumedeel staat hierdoor vast tot en met 2026. Bij de Voorjaarsnota 2023 is dit bedrag vanaf 2027 structureel gemaakt en is besloten om de volumeontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product.

BCF deel

In de meicirculariteit 2023 is een structurele rijksbijdrage vanaf 2027 van € 1 miljard beschikbaar gesteld. In de septembercirculariteit 2023, wordt van dit bedrag nog een deel in het BTW-

compensatiefonds (BCF) gestort. Per saldo blijft via de algemene uitkering € 924 miljoen beschikbaar blijft en wordt € 76 miljoen aan het BTW-compensatiefonds toegevoegd.

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis is negatief

Bij het begrip ontwikkeling van de uitkeringsbasis gaat het om de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheid (Q) stijgt, zal per maatstaf het maatstafgewicht (P) evenredig moeten dalen. Dat is een ingewikkelde methode en daarom wordt gekozen voor een eenvoudige oplossing, namelijk de daling van de uitkeringsfactor. Gemeenten kunnen deze korting goedmaken door evenredig te stijgen met de aantallen. Groeigemeenten lukt dat gemakkelijk, de plattelandsgemeenten moeten hier veelal een veer laten, om helemaal niet te spreken over krimpgemeenten. In de septembercirculaire zijn geen wijzigingen in definities van maatstaven opgenomen. Wel zijn diverse landelijke aantallen bijgesteld. Vooral de ontwikkelingen van het aantal bijstandsontvangers, inwoners 75+, regionale en landelijke centrumfunctie, leerlingen voortgezet onderwijs en de omvang van de OZB-maatstaven hebben invloed op de uitkeringsfactoren.

De hoeveelheidsverschillen en WOZ waarden zijn negatief

In de septembercirculaire zijn geen wijzigingen in definities van maatstaven opgenomen. Wel zijn diverse landelijke aantallen bijgesteld. Vooral de ontwikkelingen van het aantal bijstandsontvangers, inwoners 75+, regionale en landelijke centrumfunctie, leerlingen voortgezet onderwijs en de omvang van de OZB-maatstaven hebben invloed op de uitkeringsfactoren. Bij groeigemeenten stijgen de WOZ-waarden harder dan bij plattelands- en/of krimpgemeenten dit betekent dat het aandeel van gemeente Coevorden kleiner wordt ten opzichte van het landelijke totaal. Voor de WOZ-waarden heeft deze actualisatie een derhalve een negatief effect. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het effect van de WOZ-waarde één van de maatstaven ter verdeling van de totale algemene uitkering betreft. Dit effect heeft geen direct invloed op de omvang en inning van de onroerendezaakbelasting van de Gemeente Coevorden.

Stelpost jeugdzorg

Wij hebben de stelpost jeugd op basis van de meest recente gegevens geactualiseerd. De bedragen voor 2024 en 2025 zijn hard en zijn inmiddels verwerkt in het totaal van de algemene uitkering. De jaren 2026 en 2027 hebben wij geactualiseerd. Dit heeft een negatief effect.

Het Rijk verwacht voor gemeenten een extra besparing in het jeugddomein van in 2024 € 100 miljoen, oplopend naar € 500 miljoen in 2025 en 2026 en structureel € 511 miljoen vanaf 2027. Dit als aanvulling op de beoogde Hervormingsagenda. De besparing is een rijksverantwoordelijkheid. Het gaat om maatregelen waarbij gemeenten minder middelen nodig hebben of alternatieve inkomsten kunnen genereren. Provinciale toezichthouders stellen als eis dat gemeenten expliciet een daling van de uitgaven moeten ramen in de begroting voor Jeugdzorg ter waarde van ons aandeel. De besparing voor 2024 is vervallen. Vanaf 2025 dienen wij wel rekening te houden met een voorgenomen besparing. Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van € 1 miljoen. Op deze manier loopt de extra korting budgettair neutraal bij realisatie van de kosten.

Taakmutaties

in deze circulaire worden middelen voor een aantal taakmutaties beschikbaar gesteld. waaronder taakmutaties voor een loon- en prijsbijstelling jeugdzorg en voor bijzondere bijstand en vroegsignalering.

Sociaal domein

Deze inkomst betreft de compensatie Wsw voor bijzondere WML-verhoging € 26,6 miljoen voor 2023 en een afbouw naar 2028 tot € 19,2 miljoen

Belastingen en leges

In de kaderbrief hebben wij de opbrengsten uit de belastingen en leges verhoogd met 3,9% prijsindex. Dit leidt tot een verhoging van de inkomsten met € 370.000. Dit is de verhoging van de Ozb en forensenbelasting en leidt tot vrije begrotingsruimte. Deze inkomsten zijn een algemeen dekkingsmiddel. Wij hebben ook de huren en pachten met 3,9% prijsindex verhoogd conform de kaderbrief. Hier is een bedrag van € 55.000 mee gemoeid. In de paragraaf lokale heffingen gaan wij nader in op de ontwikkeling van de tarieven en laten wij een aantal rekenvoorbeelden zien. Ten opzichte van de Kaderbrief doen zich de volgende ontwikkelingen voor.

ONTWIKKELING INKOMSTEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2024	2025	2026	2027
Leges rijbewijzen	11	6	34	42
Leges reisdocumenten	89	67	82	102
Retributievergoeding windturbines	40	40	40	40
Totaal	140	113	156	184

Ontwikkelingen uitgaven

Wij informeren u over de ontwikkeling van de volgende uitgaven:

- Loon- en prijsontwikkelingen;
- Autonome ontwikkelingen;
- Verbonden partijen;
- Meerjaren Investerings Programma;
- Overige ontwikkelingen.

Lonen en prijzen

De huidige Cao voor gemeenten loopt af op 1 januari 2024. Op basis van het landelijke indexcijfer "loonvoet sector overheid" hebben wij voor de loonontwikkeling 2024 een percentage van 5,20% gehanteerd. Aangezien de CAO-onderhandelingen nog niet zijn afgerond hebben wij het benodigde bedrag ter dekking van de stijging van de loonkosten, van € 1.080.000 op een stelpost geplaatst. Als de CAO daadwerkelijk wordt vastgesteld zullen wij deze middelen inzetten. Daarnaast hebben wij de sociale lasten en premies, BHV- en consignatievergoeding, gratificaties en effecten van functiewaarderingen geactualiseerd en verwerkt. Dit resulteert in een structureel nadeel van ongeveer € 300.000.

De wachtgeldregelingen van verschillende oud-bestuurders hebben wij afgestemd op de verwachte doorlooptijd. Dit resulteert in een gefaseerde vrijval in het meerjarenperspectief. Bij het toevoegen van de jaarschijf 2027 dient de jaarschijf 2026 als basis. Met het eindigen van de laatste regeling in 2026 hoeft het bedrag in de jaarschijf 2027 niet mee te worden genomen. Voor 2024 bedraagt de prijsindex 3,90% (2023: 2,30%). Daar waar wij afwijkende afspraken contractueel hebben vastgelegd of de index substantieel afwijkt van de standaard index passen wij maatwerk toe. De budgetten hebben wij zoals gebruikelijk verhoogd met deze index. Voor het sociale domein geldt een afwijkende index. Dit is een gecombineerde index voor lonen en prijzen en is voor 2024 geprognosticeerd op 4,94% (2023: 3,87%). Daarnaast hebben wij voor Wmo- en leerlingenvervoer het branche specifieke NEA-prijsindexcijfer in onze contracten opgenomen. Deze index is gecalculiseerd op 13,70% (2023: 3,50%).

Meerjaren Investerings Programma (MIP)

Wij hebben de investeringen voor de komende vier jaar geactualiseerd. Het gaat bijvoorbeeld om de toevoeging van nieuwe investeringen, het vrijvallen van oude (afgeschreven) investeringen en het opschuiven van reeds geplande investeringen. Dit leidt tot wijzigingen in de kapitaallasten van rente en afschrijving.

Bij de vervanging kijken wij onder andere kritisch naar de technische levensduur (is vervanging al noodzakelijk) en het combineren van investeringen. De investeringen voor onderwijshuisvesting zijn gebaseerd op het IHP.

Een meerjarig overzicht van alle kredieten voor 2024 tot en met 2027 is opgenomen in bijlage 1. De kredieten tot en met 2026 zijn, indien van toepassing, geactualiseerd. De investeringen voor 2027 zijn hieraan toegevoegd. De bijbehorende kapitaallasten maken onderdeel uit van de voorliggende exploitatie.

Wij beschikken over een stelpost voor vervangingsinvesteringen. In lijn met de nota Financieel Beleid heeft deze een structurele omvang van € 100.000. Bij het actualiseren van het meerjarig investeringsprogramma brengen wij alle wijzigingen in kapitaallasten ten laste of ten gunste van

deze stelpost. Een bedrag boven de norm valt vrij ten gunste van de algemene middelen. Resteert een bedrag onder de norm dan zuiveren wij dit aan ten laste van de algemene middelen.

Verbonden partijen

Wij hebben de financiële vertaling van de kaderbrieven en ontwerpbegrotingen van onze verbonden partijen verwerkt zoals wij deze in de Kaderbrief 2024 aan u hebben gepresenteerd. Er is één nieuwe ontwikkeling die tot verschillen ten opzichte van deze kaderbrief leidt. Dit betreft Veilig Thuis Drenthe als onderdeel van de GGD.

Veilig Thuis Drenthe (VTD), structureel € 73.000

Gemeenten zijn per 2015 wettelijke verplicht om zorg te dragen voor de inrichting van een Veilig Thuis Organisatie. De wettelijke taken van Veilig Thuis Drenthe (VTD) zijn een additionele taak van GGD en is daarmee geen onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling GGD. De financiering van de Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling verloopt via twee sporen: 1) Via de DU VO (Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang), die centrumgemeente Emmen ontvangt; 2) Via de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds wordt een bijdrage geleverd aan de financiering van Veilig Thuis.

VTD heeft in april 2023 een meerjarenplan ingediend, waarin afronding en inbedding van de pilots Geweld Hoort Nergens Thuis (gaat over naar Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming) én de transformatie van VTD naar een toekomst kennis- en expertisecentrum, wordt beschreven.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen van de Kaderbrief 2024 hebben wij verwerkt.

Autonome ontwikkelingen					
(Bedragen x € 1.000)					
Nr.	Onderwerp	2024	2025	2026	2027
1	Actualisatie IHP Onderwijs	20	-	-	-
2	Onderzoek Doe-mee-web-winkel	45	-	-	-
3	Regiesysteem	200	-	-	-
4	Uitbreiding Doe-mee-web-winkel	40	40	40	40
5	Bijdrage opvang dieren dierenasiels	40	40	40	40
6	Werkbudget Veiligheid	40	40	40	40
7	FG Wpg	76	76	76	76
8	Verzekeringspremie gebouwen, inventaris en tractie	75	75	75	75
9	Subsidie jaarlijks en groot onderhoud sportaccommodaties	100	142	142	142
10	Vroegsignalering	120	120	120	120
11	Subsidie MWC; regulier, voorveld jeugd en overig	155	155	155	155
12	Huishoudelijk hulp en schoonmaakondersteuning	400	400	400	400
13	Actualisatie PDC/DVO Kantoorautomatisering	550	550	550	550
Totaal		1.861	1.638	1.638	1.638

Toelichting

1. Actualisatie IHP Onderwijs, incidenteel € 20.000

Voor het actualiseren van het Integraal Huisvesting Plan (IHP) voor het onderwijs vragen wij een incidenteel budget voor de ondersteuning van externe expertise.

Een keer per vier jaar dient deze geactualiseerd te worden zodat we uitvoering kunnen geven aan goede onderwijshuisvesting conform paragraaf 4.6 Jeugd en Onderwijs van het Bestuursprogramma.

2. Onderzoek Doe-mee-web-winkel, incidenteel € 45.000

In 2023-2024 zal er een beleidsplan Minimabeleid opgeleverd worden. In dit voorstel zal er een actie worden opgenomen om een onderzoek uit te voeren naar de Doe-mee-web-winkel. Om het onderzoek naar aanleiding van de motie uit te kunnen voeren vragen we eenmalig € 45.000 uit. Met de uitkomsten van het onderzoek zal er in 2024 een plan volgen.

3. Regiesysteem, incidenteel € 200.000

We moeten in 2024 over op een ander regiesysteem in het sociaal domein. Het systeem Wijzer dat

nu wordt gebruikt stopt eind 2024. Ook moet een afweging worden gemaakt rond CIV Sam. Het proces is inmiddels gestart. Daarbij is ook een inventarisatie van verwachte kosten die we willen inbrengen bij de programmabegroting. We verwachten per team een structurele verhoging van de kosten (circa 7000), maar die willen we opvangen binnen onze budgetten. Er zijn ook eenmalige kosten, die kunnen we voor 2024 niet opvangen en brengen we daarom in. Het bedrag waar we nu van uit gaan is € 200.000.

Dit is voor een jaar een dubbel systeem (kosten Wijzer) en uitfasering van Wijzer, implementatiekosten nieuw systeem, projectleider aanschaf en implementatie nieuw systeem en opvang uren medewerkers in verband met extra werkzaamheden.

4. Uitbreiding Doe-mee-web-winkel, structureel € 40.000

Sinds een paar jaar zetten we actief de Doe-mee-webwinkel in om de participatie onder de minima doelgroep te bevorderen. We willen daarnaast dat kinderen volwaardig mee kunnen doen en zij ontvangen een extra bedrag voor participatie via de Doe-mee-webwinkel. De Doe-mee-webwinkel heeft een groot bereik van 73% van de doelgroep. Voor deze ontwikkeling vragen we structureel € 40.000 uit.

5. Bijdrage opvang dierenasiels, structureel € 40.000

We hebben een afspraak met het dierenasiel Beilen over de opvang van dieren. Jaarlijks vindt er een forse overschrijding van het budget veiligheidsbevorderende maatregelen plaats omdat deze kosten niet gebudgetteerd worden. Voor 2022 betrof dit een bedrag van ca.€ 37.000, voor 2023 zitten we al op een bedrag van € 31.000. Daarbij is de verwachting dat we het bedrag van 2022 gaan overschrijden. Een structurele bedrag van

€ 40.000 voor kosten van opvang en verzorging van dieren (castratie en sterilisatie) is daarom op z'n plaats omdat we volgens afspraak deze kosten toch moeten betalen (verplichting).

6. Werkbudget Veiligheid, structureel € 40.000

Het cluster veiligheid is bezig met de basis op orde te krijgen. Dit betekent achterstanden weg werken op het gebied van vergunningverlening, meer inzicht krijgen in de opgaven, beleid op orde krijgen, investeren in het netwerk, meer naar de voorkant komen en verdere professionalisering van de BOA's.

Het IVP wordt in september vastgesteld door de raad. Er is echter geen (werk)budget om ook hier uitvoering aan te geven. Voor veiligheid is een minimaal werkbudget van € 40.000 nodig waarmee uitvoering kan worden gegeven aan beleid, organisatie (en/of uitbesteding) van bijeenkomsten op gebied van vergunningverlening en veiligheid rondom paasvuren, evenementen caribidschieten, inhuur van expertise (bij afgifte van vergunningen), uitvoering verplichte audits (zoals WPG), verdere professionalisering van de BOA's + benodigdheden volgens BOA Jaarplan (uitbreiding uitrusting o.a. bodycams + benodigde applicaties/licenties zoals Sigmax e.d.). Nu vindt er jaarlijks forse overschrijdingen plaats van budgetten door bovengenoemde activiteiten.

7. FG Wpg (wet politiegegevens), structureel € 76.000

Gemeente Coevorden verwerkt persoonsgegevens die onder de Wpg vallen, omdat wij boa's inzetten die opsporingstaken uitvoeren (denk aan gemeentelijke handhaving, parkeercontroleurs, leerplichtambtenaren, boswachters en milieuambtenaren). Wij zijn dan vanuit de Wpg verplicht om een Functionaris

Gegevensbescherming (FG) aan te stellen. In de Wpg is deze eis strenger geformuleerd dan in de AVG. De Wpg-FG moet namelijk (volgens artikel 36 lid 4 Wpg) ieder jaar een schriftelijk verslag uitbrengen van zijn of haar bevindingen over de naleving van de Wpg. Het gaat een 0,5 fte met een structureel karakter.

8. Verzekeringspremie gebouwen, inventaris en tractie, structureel € 75.000

Dit voorjaar hebben wij ons gemeentelijk kernbezit laten (her)taxeren. Het is verplicht om een actuele herbouw- en vervangingswaarde te hebben liggen onder de verzekeringspolis. De laatste stamde uit 2016. De waardeinstijgingen in het vastgoed en hogere prijzen voor grondstoffen resulteren in een hoger volume aan te verzekeren waarde. Hetzelfde gaat op voor de recente aanbestedingen voor tractiemiddelen. Hier rollen fors hogere bedragen uit aanschafwaarde. Dit betekent vervolgens een hogere verzekeringspremie. Het gaat om € 55.000 voor gebouwen en inventaris en € 20.000 voor tractiemiddelen.

9. Subsidie jaarlijks- en groot onderhoud buitensportaccommodaties, structureel € 100.000 (2024) en vanaf 2025 € 142.000

Er is met de werkgroep buitensport besproken dat er in drie jaar tijd stapsgewijs wordt toegewerkt

naar een jaarlijkse onderhoud bijdrage van € 10.000 per veld.

Hiermee wordt gestart in 2023, in 2024 wordt er een vervolgstap gezet en in 2025 zitten we dan op een bijdrage van € 10.000 per veld.

Dit is op basis van het huidige aantal velden (41 in totaal) en betekent dat we toewerken naar een structurele verhoging van € 142.000 in 2025.

10. Vroegsignalering, structureel € 120.000

In de pilot Vroegsignalering beogen we om problemen eerder te signalen en te voorkomen. We beogen bij deze wettelijke taak eerder met onze inwoners in contact te komen om problematische schulden te voorkomen. Hierbij hebben we 80-90 signalen die we maandelijks oppakken. Het is belangrijk om deze aanpak te borgen en daarmee te bestendigen in de lijn. Licentie en overige kosten kunnen binnen budget van Schuldhulpverlening opgepakt worden. De uitvoeringskosten voor twee preventiemedewerkers willen we per 2024 borgen.

11. Subsidie MWC, structureel € 155.000

MWC heeft aangegeven te maken te hebben met een CAO loonsverhoging van 15%.

Deze 15% is doorberekend in de aanvragen die voor volgend jaar worden gedaan. Dit is 15% over het subsidiebedrag van 2023 inclusief de incidentele verhoging van 3,6% in de loop van 2023.

We zetten als gemeente Coevorden in op preventie en het versterken van de context van het normale leven. Dit doen we zodat inwoners minder (tweedelijns) ondersteuning nodig hebben. Dat vraagt om een sterk voorveld, waarbij het maatschappelijk werk en welzijnswerk een belangrijk onderdeel is.

12. Huishoudelijk hulp en schoonmaakondersteuning, structureel € 400.000

Samen met de gemeente Borger-Odoorn hebben we een contract met 6 aanbieders huishoudelijke hulp. De tarieven die wij betalen aan de gecontracteerde aanbieders van huishoudelijke hulp worden conform contract geïndexeerd volgens de CAO-VVT. De reguliere indexaties van de afgelopen jaren hebben de werkelijke kostenstijgingen als gevolg van inflatie onvoldoende gevolgd. Hierdoor leveren enkele gecontracteerde aanbieders de huishoudelijke hulp inmiddels onder hun kostprijs. Op dit moment betalen wij onze aanbieders op basis van een uurtarief van € 28,75. Met een indexatie van 15% vergoeden we onze aanbieders op basis van een uurtarief van € 33,00. Dit is het huidige, gemiddelde uurtarief wat gemeenten betalen voor huishoudelijke hulp. De extra kosten die de eenmalige indexatie met zich meebrengt bedragen voor 2024 voor huishoudelijke hulp € 100.000 en voor schoonmaakondersteuning € 300.000, een verhoging van het wmo budget van totaal € 400.000.

13. Actualisatie PDC/DVO Kantoorautomatisering, structureel € 550.000

In 2020 is er een herstart gemaakt met het herzien van de inmiddels verouderde DVO, de PDC en het bijbehorende prijzenblad. Halverwege 2022 zijn de eerste documenten in concept opgeleverd en in de afgelopen maanden besproken met de BOCE partners. Geconstateerd is dat er in de afgelopen jaren wel uitbreiding van dienstverlening heeft plaatsgevonden, dat er prijsstijgingen zijn geweest, maar dat er niet op de juiste wijze en naar verhouding is doorbelast aan de partners. Ook is het afgesproken overheadtarief[1] uit de DVO niet in rekening gebracht, maar slechts een deel van de directe overheadkosten in rekening gebracht.

Ook de PDC is inhoudelijk uitvoerig doorgelopen en is in lijn met de diensten die wij daadwerkelijk afnemen. Het up-to-date maken van deze PDC en uitbreiding toename van de diensten zorgt voor een forse toename van de kosten. Deze verwachting is inclusief de CAO verhoging.

Dit is een autonome ontwikkeling en enerzijds uitvoering van afspraken m.b.t. het huidige beleid (€ 167.000). De nieuwe aanpassingen vallen niet onder de huidige afspraken, maar betreffen actualisatie DVO/PDC (€ 283.000) en wettelijke eisen BIO (€ 100.000), met name informatieveiligheid.

Structureel evenwicht en vrije begrotingsruimte

Vrije begrotingsruimte

Ruimte binnen de bestaande begroting, zogenoemde begrotingsoverschotten, begroten wij op een specifieke stelpost. Door de vrije begrotingsruimte separaat in beeld te brengen en te monitoren, heeft uw raad en ons college eenvoudig inzicht in de vrij beschikbare ruimte in de begroting. Gedurende het begrotingsjaar kunnen voorstellen voor nieuw beleid en/of tussentijdse resultaten van de Halfjaarrapportage ten gunste of ten laste van deze stelpost gebracht worden. Aan het eind van het begrotingsjaar valt het eventuele voordelige saldo vrij in de jaarrekening.

Wij voegen het saldo van deze begroting toe aan de stelpost vrije begrotingsruimte. Het totale bedrag op deze stelpost is als volgt.

SALDO BEGROTING EN VRIJE RUIMTE				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2024	2025	2026	2027
Nieuwe saldo meerjarenbegroting = Stelpost vrije begrotingsruimte	4.260	5.675	-1.230	-1.050
Begrotingsruimte	4.260	5.675	-1.230	-1.050

Structureel en reëel begrotingsevenwicht

Een gezonde financiële positie betekent onder andere dat onze inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn en wij onze budgetten reëel (volledig, realistisch en haalbaar) begroten. Dit is structureel en reëel begrotingsevenwicht. Om vast te kunnen stellen dat onze begroting in evenwicht is, brengen wij in beeld welk deel van onze inkomsten en uitgaven een incidenteel karakter hebben. Immers; structurele uitgaven dienen met structurele inkomsten te zijn afgedekt. De tabel met incidentele baten en lasten draagt bij aan dit inzicht. Deze tabel hebben wij opgenomen onder de tegel 'Bijlagen' en in samengevatte vorm in deze tegel 'Financiële begroting' opgenomen.

Begrotingsevenwicht van belang voor provincie

Het structurele en reële begrotingsevenwicht biedt uw raad en ons college inzicht. Ook voor de provincie is dit inzicht van groot belang. Op grond van de gemeentewet houdt de provincie namelijk toezicht op onze financiën. Dit doet zij in de vorm van repressief toezicht. Dit betekent dat wij onze begroting direct kunnen uitvoeren. Op basis van onze gezonde financiële positie en onderstaand inzicht in ons structurele begrotingssaldo, gaan wij ook dit jaar uit van repressief toezicht.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat het jaar 2024 een positief begrotingssaldo laat zien. Dit is ook van toepassing na het 'schonen' van incidentele baten en lasten. Voor dit jaar is dus sprake van een structureel en reëel begrotingsevenwicht.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2024	2025	2026	2027
Saldo meerjarenraming = stelpost vrije begrotingsruimte	4.260	5.675	-1.230	-1.050
Saldo begrotingsruimte	4.260	5.675	-1.230	-1.050
Incidentele baten en lasten				
Incidentele baten	-162	-60	-14	-46
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	-698	-161	-161	-161
Incidentele lasten	1131	217	100	100
Incidentele stortingen in de reserves	286	110	110	110
Saldo incidentele baten en lasten	557	106	35	3
Structureel begrotingssaldo	4.817	5.781	-1.195	-1.047

Ontwikkeling reserves

Algemene reserve

Wij monitoren de ontwikkeling van onze algemene reserve om financieel gezond te blijven. Een algemene reserve met voldoende omvang geeft ruimte om incidentele uitgaven te dekken en incidentele tegenvallers op te vangen. Dat betekent dat wij niet direct in structurele uitgaven hoeven te snijden om incidentele effecten op te lossen. Wij vinden dat de omvang van de algemene reserve voldoende is als de solvabiliteit tussen de 30% en 40% beweegt. Wij kijken ook nadrukkelijk naar de ratio om risico's op te kunnen vangen. Dit is de ratio weerstandsvermogen, deze treft u aan in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De algemene reserve ontwikkelt zich naar verwachting in de komende jaren als volgt.

VERLOOP ALGEMENE RESERVE				
(bedragen x € 1.000)				
	2024	2025	2026	2027
Stand begin boekjaar	27.555	29.555	31.555	33.247
Toevoegingen	2.000	2.000	2.000	2.000
Onttrekkingen			309	309
Stand eind boekjaar	29.555	31.555	33.247	34.938
Solvabiliteit	32%	31%	32%	33%

Incidentele en structurele mutaties in de reserves en voorzieningen

Van de reservemutaties in 2024 geven wij in onderstaand overzicht weer of ze een incidenteel of structureel karakter hebben.

Een volledig overzicht van het verloop van de algemene- en bestemmingsreserves en voorzieningen treft u aan in Bijlage 3. Reserves en voorzieningen .

ONTTREKKINGEN EN STORTINGEN RESERVES EN VOORZIENINGEN			
Bedragen x € 1.000			
Naam reserve/voorziening	Toevoeging*	Toelichting	Onttrekking Toelichting
Structurele mutaties			
Algemene reserve	2.000	Structurele versterking vermogenspositie	
Plopsaland			20 Jaarlijkse onttrekking
Totaal structurele mutaties	2.000		20
Incidentele mutaties			
Vastgoed	97		Opvangen schommelingen in onderhoud vastgoed
Mobiliteit			460 Projecten mobiliteit
Innovaties zorg	-		100 Dekking intergenerationele armoede
Accommodaties in de samenleving	-		100 Subsidies accommodaties
Voorziening riolering	80	Storting saldo inkomsten-uitgaven	-
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	110	Groot onderhoud	62 Groot onderhoud en kapitaallasten project Gasloos
Totaal incidentele mutaties	286		722
Totaal mutaties	2.286		742

* Toevoegingen exclusief rente

Overhead

Welke overhead hebben wij begroot?

Directe kosten, die een rechtstreekse relatie hebben met producten en diensten voor onze inwoners, rekenen wij toe aan de programma's waar zij betrekking op hebben. Kosten die niet een directe relatie hebben met onze dienstverlening, vallen onder overhead. Overhead is formeel gedefinieerd als 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces'. Dit betreft de kosten van ondersteunende functies in de bedrijfsvoering zoals leidinggevenden, secretariaat, post en archief, facilitaire kosten, huisvesting, ICT, medewerkers personeelszaken, inkoop, juridische zaken en financiën, en tot slot personele kosten zoals werving & selectie en opleidingen. Onderstaand geven wij de begrote overhead in de meerjarenraming weer.

De huisvestingskosten maken onderdeel uit van onze budgetten voor Vastgoed. De overige kosten in onderstaande tabel maken onderdeel uit van de budgetten voor Bedrijfsvoering, begroot in programma 5 *Fundering voor de toekomst*. In het overzicht van de taakveldenindeling zijn deze kosten geraamd onder taakveld 0.4 Overhead. Dit overzicht treft u aan in bijlage 4.

OVERZICHT OVERHEAD				
(bedragen x € 1.000)				
	2024	2025	2026	2027
Ondersteuning organisatie	9.388	9.133	9.028	9.031
Automatisering	2.889	2.894	2.894	2.894
Facilitaire zaken	721	836	834	832
Huisvesting	390	390	390	390
Overige personele kosten	1.742	1.677	1.677	1.677
Totaal overhead	15.130	14.930	14.824	14.824

Toelichting

Ondersteuning organisatie

In het bedrag van de 'Ondersteuning organisatie' zijn de middelen opgenomen voor het traject Toekomstbestendige organisatie (Ontwikkeling 2022-9).

Overige personele kosten

In het bedrag 'overige personele kosten' is vanaf 2024 een stelpost van € 1,08 miljoen opgenomen. Dit bedrag is, in afwachting van de uitkomsten van cao-onderhandelingen, centraal begroot op dit budget.

Toelichting incidentele baten en lasten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Indien de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten is er sprake van 'materieel' begrotingsevenwicht.

Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal een aantal jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'. Een begroting of jaarrekening zal ieder jaar een bedrag van dergelijke eenmalige zaken bevatten.

Hieronder zijn de bedragen genoemd die wij voor 2024-2027 als incidentele bate of last hebben opgenomen.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN								
Bedragen x € 1.000								
	2024		2025		2026		2027	
Programma	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bouwen voor de samenleving	719	460	57	-	14			46
Duurzaamheid	206		110	61	110	61	110	61
Samen	492	400	160	160	100	100	100	100
Eigenheid dorpen en wijken	-	-	-	-	-	-	-	-
Fundering voor de toekomst	-	-	-	-	-	-	-	-
Financiering en dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	1.417	860	327	221	210	175	210	207

Bouwen voor de samenleving

De incidentele lasten in dit programma hebben betrekking op Vitale vakantieparken, projecten in het kader van mobiliteit, projecten met betrekking tot de economische visie en een storting in de voorziening riolering. De incidentele baten betreft de onttrekking van de bestemmingsreserve mobiliteit voor dekking van de lasten in het kader van mobiliteit en voor 2026 en 2027 onttrekkingen aan de voorziening riolering.

Duurzaamheid

Alle incidentele baten en lasten in dit programma hebben betrekking op een onttrekking of storting in de bestemmingsreserve Vastgoed.

Samen

De incidentele lasten in dit programma zijn een subsidie aan de Biblionet Drenthe, de subsidieregeling Accommodaties in de samenleving, onderzoek voor de doe mee pas, intergenerationele armoede, waterputten slaan voor de brandweer en project Drenthe gezond. De incidentele baten zijn een ontvangen subsidie van de provincie inzake spreiding en toegankelijkheid voor de bibliotheken, een onttrekking aan de bestemmingsreserve Accommodaties in de samenleving, een onttrekking aan de bestemmingsreserve Accommodaties in de samenleving en de middelen die wij ontvangen in het kader van het project Drenthe gezond.

Eigenheid dorpen en wijken

Geen incidentele baten en lasten.

Fundering voor de toekomst

Geen incidentele baten en lasten.

Financiering en dekkingsmiddelen

Geen incidentele baten en lasten.

Recapitulatie van de programma's

Samenvatting van al onze inkomsten en uitgaven: de recapitulatie

RECAPITULATIE				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten (exclusief toevoegingen reserves)				
PR 1. Bouwen voor de samenleving*	-14.091	-11.249	-11.481	-11.050
PR 2. Duurzaamheid	-13.114	-13.335	-14.503	-14.812
PR 3. Samen	-54.760	-52.913	-52.743	-52.489
PR 4. Eigenheid dorpen en wijken	-744	-648	-637	-637
PR 5. Funding voor de toekomst*	-22.040	-21.591	-21.449	-21.438
Totaal lasten	-104.749	-99.735	-100.813	-100.427
Baten (exclusief onttrekkingen reserves)				
PR 1. Bouwen voor de samenleving	6.249	3.943	4.221	3.781
PR 2. Duurzaamheid*	11.095	11.095	11.095	11.095
PR 3. Samen	13.352	13.252	13.192	13.192
PR 4. Eigenheid dorpen en wijken	4	4	4	4
PR 5. Funding voor de toekomst*	692	682	752	807
Totaal baten	31.393	28.977	29.265	28.880
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, lasten	-1.487	-2.095	-1.753	-1.798
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, baten	95.764	95.399	88.549	88.772
Overhead lasten	-15.163	-14.962	-14.856	-14.856
Overhead baten	32	32	32	32
Saldo exclusief reservemutaties	5.791	7.616	423	604
Toevoegingen reserves	2.273	2.184	2.185	2.185
Onttrekkingen reserves	-742	-243	-532	-532
Saldo reservemutaties	1.531	1.941	1.653	1.654
Saldo inclusief reservemutaties	4.260	5.675	-1.230	-1.050
* exclusief overhead				

Geprognosticeerde balans

BALANS PER 31 DECEMBER						
Bedragen x € 1.000						
ACTIVA	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Vaste activa</i>						
Immateriële vaste activa	0	0	-	0	0	0
Materiële vaste activa	101.487	113.268	131.529	144.905	146.861	147.492
Financiële vaste activa	8.672	10.587	11.215	11.019	10.823	11.021
Totaal vaste activa	110.159	123.855	142.744	155.924	157.684	158.513
<i>Vlottende activa</i>						
Voorraden	8.548	6.232	4.232	2.818	1.671	29
Uitzettingen korter dan één jaar	21.718	6.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Overlopende activa	8.556	2.000	4.000	2.000	2.000	2.000
Liquide middelen	1.101	0	-	0	0	0
Totaal vlottende activa	39.924	14.232	12.232	8.818	7.671	6.029
Totaal-generaal	150.083	138.087	154.976	164.742	165.355	164.542
PASSIVA	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Vaste financieringsmiddelen</i>						
Eigen vermogen	57.824	47.747	49.371	51.392	53.125	54.858
Voorzieningen	3.924	5.232	5.261	5.267	5.203	5.107
Langlopende schulden	60.528	67.271	73.475	78.581	77.687	76.460
Totaal vaste financieringsmiddelen	122.276	120.250	128.107	135.240	136.015	136.425
<i>Vlottende passiva</i>						
Kortlopende schulden	13.977	8.000	13.200	13.277	14.232	13.600
Overlopende passiva	13.830	9.837	13.669	16.225	15.108	14.517
Totaal vlottende passiva	27.807	17.837	26.869	29.502	29.340	28.117
Totaal-generaal	150.083	138.087	154.976	164.742	165.355	164.542
Borg- en garantstellingen	97.574	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000

Paragrafen

Inleiding

Op deze pagina treft u 7 paragrafen aan. Deze paragrafen geven informatie over het beleid en de belangrijkste beheersmatige onderwerpen van onze gemeente. Het is een andere dwarsdoorsnede van de begroting van de zes programma's. De paragrafen zijn verplicht voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen met betrekking tot de lokale heffingen van de gemeente.

Beleid

Wij hebben voor het tarievenbeleid een aantal uitgangspunten geformuleerd. De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan de berekeningen van onze tarieven en heffingen:

- de lokale lastendruk dient in overeenstemming te zijn met de bestuurlijke ambities en het voorzieningenniveau in de gemeente;
- lokale heffingen zijn kostendekkend;
- lokale heffingen worden vastgesteld conform de uitgangspunten die zijn vastgesteld in het bestuursakkoord en de kaderbrief. De prijsindex die in de kaderbrief 2024 is opgenomen bedraagt 3,9%.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken hanteren wij de wettelijke normen overeenkomstig de bepalingen in de Invorderingswet 1990 en de Leidraad invordering bestuursrechtelijke geldschulden Coevorden. De kwijtscheldingsnorm die wij hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen indien zij aan de normen voldoen. Kwijtschelding kan worden verleend voor de afvalstoffenheffing (met uitzondering van de extra container) en de rioolheffing (gebruikersdeel).

Belastingopbrengsten en tarieven

De begrote opbrengsten uit de belastingen en de lokale lasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing) zijn als volgt:

BELASTINGOPBRENGSTEN				
Bedragen × € 1.000				
	2023	2024	Verschil	Verdeling
Onroerende-zaakbelastingen	9.416	9.773	357	48%
Afvalstoffenheffing	4.508	4.719	211	23%
Rioolheffing	3.666	3.779	113	18%
Toeristenbelasting	1.890	1.890	0	9%
Forensenbelasting	102	106	4	1%
BIZ-bijdrage	237	237	0	1%
Totaal geraamde opbrengst	19.819	20.504	685	

De tarieven voor de lokale lasten hebben wij in onderstaande tabel weergegeven. Daarbij laten wij de huidige tarieven in 2023 en de voorgestelde tarieven voor 2024 zien.

OVERZICHT BELASTINGTARIEVEN		
	2023	2024
Onroerende-zaakbelastingen woningen -0,46%, niet-woningen + 4,94%		
Eigenaren woningen	0,1396%	0,1390%
Eigenaren niet-woningen	0,2184%	0,2292%
Gebruikers niet-woningen	0,1820%	0,1910%
Rioolheffing + 2%		
<i>Op basis van een voorbeeld: eigenaar en gebruiker van een woning, met een WOZ-waarde van € 260.000 in 2023 en € 273.000 in 2024, met een waterverbruik van 150 m3</i>		
Gebruikers:		
Rioolheffing afvalwater categorie 0 t/m 500 m3 waterverbruik	€ 101,41	€ 103,44
Eigenaren:		
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, vastrecht	€ 58,58	€ 59,75
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, 0,0185% resp. 0,0188% van de WOZ-waarde	0,0185% € 48,10	0,0188% € 51,51
Afvalstoffenheffing +5,95%		
Eenpersoonshuishouden	€ 254,10	€ 269,22
Meerpersoonshuishouden	€ 306,08	€ 324,29
Extra container GFT	€ 73,15	€ 77,51
Extra container PMD	€ 73,15	€ 77,51
Extra container Rest	€ 146,31	€ 155,01
Toeristenbelasting 0%	€ 1,35	€ 1,35
Forensenbelasting +3,9%		
Forensenbelasting < WOZ-waarde € 120.000	€ 343,50	€ 356,90
Forensenbelasting > WOZ-waarde € 120.000	€ 411,91	€ 427,97

Toelichtingen

Onroerende-zaakbelastingen (Ozb)

Het uitgangspunt voor de Ozb is dat de begrote opbrengst leidend is. De begrote opbrengst in de jaarschijf 2024 is als volgt opgebouwd:

1. Opbrengst 2023

De opbrengst in de begroting 2023 is € 9.416.000.

2. Prijsindexatie conform kaderbrief Op basis van de kaderbrief hebben wij de opbrengst met een prijsindexatie van 3,9% verhoogd. Dit is een bedrag van € 357.000.

De totale begrote opbrengst, zijnde € 9.773.000 is het uitgangspunt voor de tariefberekeningen.

Volume

Wij verwachten een stijging van de waarde van woningen met 5,00%. De verwachting is dat de waarde van niet-woningen gemiddeld genomen stijgt met 0,84%. Jaarlijks maken wij bij de tariefberekeningen op een aantal vlakken prognoses, zoals het aantal woningen en niet-woningen (waaronder bedrijfspanden, agrarische objecten en grote incurante objecten), de Woz-waarde van deze panden, de te verwachten stijging van de marktwaarde, de effecten van bezwaar- en beroepsprocedures, leegstand en nieuwbouw. Jaarlijks wordt in het najaar op basis van een marktanalyse een brede herwaardering uitgevoerd.

Beleidsuitgangspunten 2024

Omdat de opbrengst van de Ozb leidend is in onze berekeningen, leidt een waardestijging normaliter tot een daling van het tarief. Bij een waardedaling stijgt normaliter het tarief. Om de

totale opbrengst te genereren, zijn het tarief en de Woz-waarde twee communicerende vaten. Wij noemen dit vaak 'P maal Q': de prijs maal de hoeveelheid leidt tot een opbrengst.

Tariefdifferentiatie

De tariefdifferentiatie van de Onroerende zaakbelasting (Ozb) is onderwerp van gesprek en monitoring. In 2019 heeft uw raad besloten om toe te groeien naar een hogere tariefdifferentiatie tussen het Ozb-tarief voor eigenaren van niet-woningen en het Ozb-tarief van woningen. Er was sprake van een tariefdifferentiatie van 102%. Dat wil zeggen dat het tarief voor eigenaren van niet-woningen nagenoeg gelijk was aan het tarief voor woningen. Onze tarieven voor niet-woningen zijn lager dan landelijk en regionaal gemiddeld, het tarief voor woningen is hoger dan gemiddeld. Met de voorgestelde tarieven zetten wij weer een goede stap in de richting van de tariefdifferentiatie. De ontwikkeling van de Woz-waarde speelt hierin een belangrijke rol. De tariefdifferentiatie was in 2023 156%. Dit is in 2024 165%.

Rioolheffing

De grondslagen voor de rioolheffingen zijn:

- waterverbruik voor het afvalwater door middel van vier staffels;
- vastrecht voor het hemelwater en grondwater voor de openbare ruimte;
- WOZ-waarde voor het hemelwater en grondwater voor de particuliere percelen.

Het uitgangspunt voor de rioolheffing is dat deze 100% kostendekkend is. Daarbij baseren wij ons op het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (vGRP). Wij hebben kapitaallasten van investeringen, exploitatielasten en interne kostentoerekening geactualiseerd. Daarnaast hebben wij de volumes voor het aantal huishoudens en de Woz-waarde aangepast. Om schommelingen in de kapitaallasten van investeringen op te vangen, hebben wij een voorziening riolering. Pieken en dalen vangen wij met behulp van deze voorziening op. Daardoor hoeven wij de tarieven niet jaarlijks (aanzienlijk) te laten stijgen of dalen op basis van het investeringsvolume. De WOZ-waarde van woningen stijgt naar verwachting in 2024. Een deel van de opbrengst uit de rioolheffing is gebaseerd op de WOZ-waarde van gebouwen. Daardoor stijgt de opbrengst. Voor belastingjaar 2024 hebben wij de opbrengst verhoogd met de reguliere prijsindexatie van 3,9%. Samen met het effect van de verwachte WOZ-waardestijging leidt dit ertoe dat er een storting in de voorziening wordt gedaan ter grootte van € 80.000.

KOSTENDEKKENDHEID RIOLERING			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	2023	2024	
Kosten taakveld riolering, incl. rente en directe personeelskosten	-3.227	-3.308	
Inkomsten taakveld, excl. heffingen			-
Onttrekking voorziening riolering	-77	-80	
Directe kosten	-3.304	-3.388	
<i>Toe te rekenen kosten</i>			
Overhead, incl. rente	-362	-392	
BTW	-	-	
Totale kosten	-3.666	-3.780	
Opbrengst heffingen	3.667	3.779	
Dekkingspercentage	100%	100%	

Afvalstoffenheffing

Wij verhogen de tarieven voor de afvalstoffenheffing met 5,95%. De kosten van de afvalinzameling door Area zijn verhoogd met de inflatie. Daarnaast is er sprake van een daling van de opbrengsten van de milieustraat en ontvangen wij minder inkomsten uit het Afvalfonds dan vorig jaar verwacht. Verder is er sprake van een volumedaling in met name het aantal meerpersoonshuishoudens. Om in 2024 de tarieven kostendekkend te laten zijn, moeten wij het tarief daarom met 5,95% laten stijgen. Daarmee dekken wij de begrote kosten voor 2024 van € 4,7 miljoen af. Dit is cijfermatig als volgt samengevat.

KOSTENDEKKENDHEID AFVAL		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	2023	2024
Kosten taakveld afval, incl. rente en directe personeelskosten	-4.247	-4.311
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	678	557
Directe kosten	-3.569	-3.754
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Overhead, incl. rente	-107	-113
BTW	-832	-852
Indirecte kosten	-939	-965
Totale kosten	-4.508	-4.719
Opbrengst heffingen	4.508	4.719
Dekkingspercentage	100%	100%

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting is in 2024 € 1,35 per persoon per overnachting. Voor 2024 houden wij rekening met 1.400.000 overnachtingen. Zoals in de tegel 'Financiële begroting' onder de ontwikkeling van de inkomsten te lezen, hebben wij de volgende tariefontwikkeling in onze begroting verwerkt:

- 2022-2024: € 1,35 per persoon per nacht
- Per 2025 zullen wij het tarief wederom met € 0,05 laten stijgen naar € 1,40 per persoon per nacht.

Deze driejaarlijkse stijging met € 0,05 per persoon per nacht is conform de besluitvorming in 2016. De driejaarlijkse stijging betekent dat we met ronde tarieven kunnen werken, die niet jaarlijks aangepast worden en tegelijkertijd de inflatie over drie jaar vertegenwoordigen.

Omgevingsvergunningen

De uitgangspunten voor het legesstelsel van omgevingsvergunningen zijn:

- degressiviteit;
- transparantie;
- een maximumtarief in de hoogste staffel;
- 100% kostendekkendheid.

Onze legesverordening kent een degressief stelsel en het systeem van kruissubsidiering binnen de hoofdstukken van de legesverordening. Bij een hoge bouwsom betaalt de aanvrager een relatief hoog legesbedrag. Het degressieve stelsel brengt met zich mee dat bij hogere bedragen een relatief lager percentage in rekening wordt gebracht. Ook is om onbillijkheden te voorkomen in overeenstemming met de geldende jurisprudentie een maximum legesbedrag in de verordening opgenomen. Voor bepaalde categorieën omgevingsplanactiviteiten en omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen betekent dit dat de leges hoger zijn dan de kosten van toetsing die in dat concrete geval worden gemaakt. Voor aanvragen met een lager bedrag aan bouwkosten kan het omgekeerde aan de orde zijn. De kosten worden in die gevallen niet gedekt door de leges omdat dit tot onevenredige leges zou leiden.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (hierna Wkb) op 1 januari 2024 heeft gevolgen voor veel aspecten van het fysieke domein. Wat betreft de gevolgen voor de bedrijfsvoering en financiën van de gemeente zijn er aan de ene kant een aantal operationele wijzigingen van rechtswege, waar wij zelf geen invloed op hebben. Aan de andere kant zijn er een aantal gevolgen waarop we beleids- en inrichtingskeuzes kunnen maken. De belangrijkste wijzigingen met betrekking tot het heffen van leges voor de producten in Titel 2 van de legesverordening zijn hieronder weergegeven.

1. De bouwtechnische en de ruimtelijke omgevingsvergunning worden gesplitst

Met de Omgevingswet wordt het bouwen van een bouwwerk gescheiden in een technisch en ruimtelijk deel. Dat levert twee activiteiten op: de technische bouwactiviteit en de omgevingsplanactiviteit bouwwerken. Deze scheiding wordt 'de knip' genoemd. Daarbij vervalt voor een aantal eenvoudige activiteiten de wettelijke plicht om een bouwtechnische toets te doen. Dit heeft de volgende effecten:

- a. Door de knip ontstaan twee soorten vergunningplichten (technische bouwvergunning en omgevingsplanvergunning) waar er nu één is. De legesverordening is hierop aangepast.

b. Te verwachten is dat de gemeentelijke kosten niet sterk zullen veranderen door de knip. Ze zullen wellicht iets stijgen door de hogere administratieve lasten. Waar nu één vergunning wordt afgegeven zullen onder de Omgevingswet immers (indien van toepassing) twee vergunningen worden afgegeven. De legestarieven die eerst voor één type vergunning golden zijn nu verdeeld in een 'bouwtechnische vergunning'-deel en een 'ruimtelijke vergunning'-deel.

c. Door het schrappen van de bouwkundige toets voor een aantal eenvoudige bouwactiviteiten, vervallen een aantal vergunningplichten. Zie voor de impact hiervan het kopje hieronder.

2. Er vervallen activiteiten waar de gemeente nu leges voor heft (de bouwtechnische toets onder de Wkb)

Door de invoering van de Wkb vervalt de bouwtechnische toets voor een aantal bouwwerken. In de gemeente Coevorden betreft dit ongeveer 90% van alle nu aangevraagde bouwactiviteiten. Door de knip blijven deze activiteiten voorsnog allemaal omgevingsplanvergunningplichtig, waarvoor ongeveer 70% van de huidige leges kan worden geheven. De overige 30% (voor de bouwtechnische toets) komt te vervallen.

3. Er worden leges geheven voor een nieuwe activiteit (omgevingsvergunning milieu)

Onder de huidige wetgeving is het niet toegestaan om voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu leges te heffen. Onder de Omgevingswet mag dit wel. Het aantal omgevingsvergunningen voor de activiteit milieu dat per jaar wordt aangevraagd (17 aanvragen in 2022) maakt het haalbaar om middels deze activiteit een deel van de legesinkomsten die verdwijnen door het vervallen van de bouwtechnische toets te innen. Het doel hiervan is dat de legesinkomsten kostendekkend blijven voor de hiermee verband houdende werkzaamheden.

4. Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning volgt geen teruggaaf van de leges voor een conceptverzoek

In de huidige legesverordening is bepaald dat de leges voor het indienen van een conceptverzoek, in mindering worden gebracht op de leges voor een daaruit volgende omgevingsvergunning. In de legesverordening van 2024 is hier vanuit het oogpunt van kostendekkendheid niet voor gekozen. Er worden immers werkzaamheden verricht voor het afhandelen van een conceptverzoek. Wel is er voor gekozen om hier niet voor 100% kostendekkendheid te gaan, maar een laag tarief van €250,- in rekening te brengen zodat het voor een initiatiefnemer aantrekkelijk blijft om een conceptverzoek in te dienen.

Op basis van het bovenstaande is de begrote opbrengst in 2024 € 1.045.000.

KOSTENDEKKENDHEID OMGEVINGSVERGUNNING	
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kosten omgevingsvergunningen, incl. rente en directe personeelskosten	-861
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	-861
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead, incl. rente	-191
BTW	-
Totale kosten	-1.053
Opbrengst heffingen	1.045
Dekkingspercentage	99%

Berekening tarieven

Conform de nieuwe vereisten van het BBV rondom de kostendekkende tarieven geven wij in deze paragraaf inzicht in de wijze waarop wij bewerkstelligen dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. De beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan onze tariefberekeningen, verwoordden wij al bij aanvang van deze paragraaf. De wijze waarop wij deze uitgangspunten bij de tariefstelling hebben gehanteerd, is als volgt: "In de integrale kostprijsberekeningen bepalen wij aan de hand van de vastgestelde formatie voor de betreffende producten het aantal toe te rekenen uren. Jaarlijks beoordelen wij of een herziening van de toe te rekenen uren noodzakelijk is. Het uurtarief dat wordt gehanteerd, bevat naast de directe loonkosten ook een opslag voor de kosten van overhead."

Kruissubsidiëring leges

Voor diverse diensten en producten heffen wij leges. Deze leges zijn bedoeld om de kosten die wij

maken voor het verlenen van deze diensten en het verstrekken van deze producten te dekken. Wettelijke bepalingen (Gemeentewet) verbieden het ons dat de inkomsten van deze leges de gemaakte kosten overtreffen. Daarmee wordt voorkomen dat wij met deze leges ook andere activiteiten financieren. Opbrengsten mogen hooguit kostendekkend zijn. Dit wordt berekend bij de samenstelling van de begroting en dus voordat de belasting- en legesverordeningen zijn vastgesteld. Bij leges waarbij de tarieven voor verschillende diensten en producten in één verordening worden geregeld, is het uitgangspunt dat de kostendekkendheid wordt beoordeeld op totaalniveau van de verordening. De totale kosten van de activiteiten worden gedekt door de totale baten van de leges. Hierdoor is zogenoemde kruissubsidiëring mogelijk: een verwacht voordeel c.q. overschot bij de ene dienst mag worden gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere dienst. Er zijn twee uitzonderingen op dit uitgangspunt van verordeningsbrede kruissubsidiëring:

- de Europese Dienstenrichtlijn beperkt de mogelijkheden voor kruissubsidiëring bij leges die samenhangen met bedrijfsactiviteiten tot een cluster van samenhangende vergunningen
- de wetgeving over de omgevingsvergunning gaat ervan uit dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring kan worden toegepast en niet met dienstverlening erbuiten

Onze legesverordening (Verordening leges Coevorden) bestaat uit drie onderdelen, namelijk:

- titel I: Algemene Dienstverlening (o.a. Rijbewijzen, Reisdocumenten, Burgerlijke stand)
- titel II: Fysieke leefomgeving (o.a. Omgevingsvergunningen, Structuur- en ontwikkelplannen)
- titel III: Europese Dienstenrichtlijn (o.a. Marktgelden)

Wij hebben daarom van de legesverordening per titel de kostendekkendheid in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat binnen de legesverordening sprake is van kruissubsidiëring. Op totaalniveau is de kostendekkendheid van de legesverordening 76%.

Kostendekkendheid leges, per titel				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Titel I	Titel II	Titel III	Totaal
Kosten taakvelden incl. rente en directe personeelskosten	727	861	137	1.725
Toe te rekenen overhead	220	191	59	470
Totale kosten	947	1.053	195	2.195
Opbrengsten	584	1.045	46	1.601
Saldo	362	8	149	594
Kostendekkendheid	62%	99%	24%	76%

In onderstaand overzicht geven wij een viertal rekenvoorbeelden van de gemiddelde lastendruk voor particulieren. In het rekenvoorbeeld hanteren wij een woning met een WOZ-waarde van € 260.000 in 2023, die naar verwachting stijgt naar een waarde van € 273.000 in 2024 (ca. 5%). Wij gaan in dit voorbeeld uit van een waterverbruik tot 150 m3.

Rekenvoorbeeld 1 Meerpersoonshuishouden			Rekenvoorbeeld 2 Eenpersoonshuishouden Eigenaar en gebruiker		
	2023	2024		2023	2024
OZB	€ 363	€ 379	OZB	€ 363	€ 379
Rioolheffing	€ 208	€ 215	Rioolheffing	€ 208	€ 215
Afvalstoffenheffing	€ 306	€ 324	Afvalstoffenheffing	€ 254	€ 269
Totaal	€ 877	€ 918	Totaal	€ 825	€ 863
Effect lokale lasten			Effect lokale lasten		
4,6 %			4,6 %		
Rekenvoorbeeld 3 Meerpersoonshuishouden Huurder en gebruiker			Rekenvoorbeeld 4 Eenpersoonshuishouden Huurder en gebruiker		
	2023	2024		2023	2024
Rioolheffing	€ 101	€ 103	Rioolheffing	€ 101	€ 103
Afvalstoffenheffing	€ 306	€ 324	Afvalstoffenheffing	€ 254	€ 269
Totaal	€ 407	€ 427	Totaal	€ 355	€ 372
Effect lokale lasten			Effect lokale lasten		
4,9 %			4,8 %		

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:

‘Streven naar een goede beheersing van de risico’s en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico’s. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen’.

Onze doelstelling is:

- het realiseren en behouden van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico’s. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico’s en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Hieronder worden de in het risicoprofiel weergegeven risico’s nader omschreven. Wij maken hierbij onderscheid in incidentele en structurele risico’s.

Risico in €

€ 1.000.000 en hoger
 € 500.000 - € 1.000.000
 € 200.000 - € 500.000
 € 50.000 - € 200.000
 € 1 - € 50.000
 € 0, geen financiële consequenties

Verantwoordelijke bestuurslaag

		1, 2	3	
			4	
		5		
kans	kans	kans	kans	kans
<1%	<10%	<25%	<50%	>50%

	Team		B&W
	CMT		Raad

Incidentele risico's

Op een tweetal onderwerpen lopen wij een incidenteel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor doet. De risico's worden hieronder toegelicht.

Europark

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH heeft een financieringsfaciliteit van maximaal € 7 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) afgesloten. Het uitgangspunt is dat Europark GmbH zich zonder een extra financiële bijdrage van onze gemeente ontwikkelt. Mocht zij op enig moment onverhoopt toch een beroep op de gemeente moeten doen voor financiële steun dan is het door ons ingeschatte maximale risico € 525.000 (15% kans x 50% van € 7 miljoen).

Per 1 januari 2024 verloopt de financieringsfaciliteit bij de BNG. Verlenging behoort niet tot de mogelijkheden vanwege de focus op Nederlandse ondernemers. Het Europark is een Duitse Besloten Vennootschap, een zogenaamde GmbH. Het ligt in de lijn der verwachting dat een nieuwe financieringsovereenkomst zal worden afgesloten met een Duitse bank. Hierover lopen momenteel de onderhandelingen. In de huidige tijdgeest van hoge inflatie en stijgende rente schuilt hierin een risico. Daarnaast zal de gemeente Coevorden worden gevraagd om voor een deel garant te staan. Dat is nu ook van toepassing.

Grondexploitaties

In het kader van voorliggende begroting hebben wij de risico's van de grondexploitaties geanalyseerd. De totaal per eind 2024 verwachte boekwaarde bedraagt circa € 4,2 miljoen. Dit resulteert in een maximaal risico voor 2024 van circa € 546.000. De totale boekwaarde zal op basis van de lopende grondexploitaties naar verwachting de komende periode (tot eind 2027) afnemen naar nihil. Als gevolg daarvan zal ook het risico de komende jaren afnemen.

Tabel incidentele risico's

INCIDENTELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2024	2025	2026	2027
1. Europark	3.500	15%	525	525	525	525
2. Grondexploitatie	4.200	13%	546	357	211	0
Totaal	7.700		1.071	882	736	525

Structurele risico's

Er zijn twee onderwerpen waarover wij een structureel risico lopen. Dit betreffen het sociaal domein en de Emco-groep. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen. De risico's worden hieronder toegelicht.

Sociaal domein

Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij ons meerjarenbeleid opgesteld. Wij hebben de budgetten in het Sociaal Domein aangepast aan de nieuwste prognoses. Wij verwachten dat daarmee deze budgetten voor de komende jaren naar op niveau zijn. Tegelijk zien we landelijk de kosten in het Sociaal Domein nog altijd oplopen. Hoe de kosten binnen het Sociaal Domein zich ontwikkelen ligt niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer.

In juli 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld. Er moet flink worden bezuinigd in de kosten van de jeugdzorg de komende jaren. Daarnaast is er sprake van financiële onzekerheid. Om alle veranderingen die op ons afkomen aan te kunnen is naast een inhoudelijke strategie ook een financiële strategie jeugd opgesteld. Door meer in te zetten op het versterken van de context rond het normale leven en het verbeteren van de toegang jeugdhulp zetten wij de eerste stappen om te komen tot bezuinigingen. Er is wel een reëel risico dat er door de externe ontwikkelingen zoveel kosten komen dat er in 2024 een tekort blijft, dat mogelijk groter is dan de afgelopen jaren.

De hoge inflatiecijfers van de afgelopen tijd hebben ook invloed op de kosten in de zorg. In principe is daarbij ook nog steeds sprake van open-einde-regelingen. Om de voornoemde redenen nemen wij in de risico-inventarisatie voor het gedeelte Jeugdwet een bedrag op van € 750.000 in 2024 en € 1.000.000 voor de overige jaren met een kans van 50% en voor het gedeelte Wmo een bedrag van € 600.000 met een kans van 50%.

EMCO-groep

De EMCO-Groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast onze gemeente nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze GR. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door onze gemeente overgedragen aan de GR. Voor de uitvoering van de Wsw ontvangen wij een lumpsumbedrag in het Participatiebudget. Sinds de invoering van de Participatiewet is er geen nieuwe instroom in de Wsw meer mogelijk. Hierdoor neemt de Wsw-populatie door natuurlijk verloop gestaag af. Als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen is de verwachting dat het exploitatietekort van de EMCO-Groep jaarlijks zal toenemen. Hiermee is rekening gehouden in ons meerjarenperspectief. De EMCO-Groep benoemt in haar risicoparagraaf in de begroting 2024 de volgende risico's: de hoge inflatie, netto-opbrengsten (wegvallen van klanten/opdrachten), inkomsten uit landelijke subsidies en de situatie op energiemarkt. Wij schatten het financiële risico voor Coevorden in op € 200.000 met een kans van 50%.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Met de Omgevingswet wordt het bouwen van een bouwwerk gescheiden in een technisch en ruimtelijk deel. Dat levert twee activiteiten op: de technische bouwactiviteit en de omgevingsplanactiviteit bouwwerken. Te verwachten is dat de gemeentelijke kosten niet sterk zullen veranderen. Voor een aantal eenvoudige activiteiten vervalt de wettelijke plicht om een bouwtechnische toets te doen. In de gemeente Coevorden betekent dit dat 30% van de legesinkomsten komt te vervallen. Een deel van deze missende inkomsten worden opgevangen doordat er voor een aantal nieuwe activiteiten leges worden geheven. We weten nog niet exact wat de invoering van de omgevingswet gaat doen met het aantal aanvragen en wat de financiële gevolgen daarvan zijn. Deze onzekerheden geven een risico op de inkomsten van de leges. Wij schatten het financiële risico in op € 75.000 met een kans van 20%.

Tabel structurele risico's

STRUCTURELE RISICO'S						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
	Totaal	Kans	2024	2025	2026	2027
3. Sociaal Domein			675	800	800	800
<i>Jeugdwet</i>	750	50%	375	500	500	500
<i>Wmo</i>	600	50%	300	300	300	300
<i>Participatie</i>	PM					
4. EMCO-groep	200	50%	100	100	100	100
5. Omgevingswet	75	20%	15	15	15	15
Totaal	1.550		790	915	915	915

Overige ontwikkelingen met een mogelijk financieel risico

Wij zien een aantal ontwikkelingen die van betekenis gaan zijn voor onze gemeente, maar waarbij wij nog niet kunnen inschatten of dit - al dan niet financiële - risico's met zich meebrengt. We willen deze ontwikkelingen wel in deze risicoparagraaf onder de aandacht brengen.

Als gemeente kunnen wij altijd worden geconfronteerd met een bezwaar of beroep dat wordt aangetekend tegen een door ons genomen besluit. Dit geldt ook voor mogelijke aansprakelijkstellingen. Op dit moment heeft onze verzekeraar er een in behandeling.

Bestrijding van invasieve uitheemse exoten (plant en dier)

In de afgelopen jaren is het aantal soorten invasieve exoten (plant en dier) toegenomen; de bestrijding hiervan kan leiden tot forse kostenposten. Een invasieve exoot is een plant of dier dat een risico vormt voor onze natuur, welzijn van mens of dier en of agrarische sector. Deze risico's bestaan uit het verdringen van inheemse plant- en diersoorten, vanwege toxische eigenschappen of beiden. In 2021 heeft de provincie Drenthe aangegeven Provinciaal beleid op te stellen over de bestrijding/beheersing van invasieve exoten.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Maatschappelijk gezien gebeurt er op dit moment veel. We hebben belangrijke ontwikkelingen die de gemeentelijke bedrijfsvoering beïnvloeden, zoals de Hervormingsagenda Jeugd, de invoering van de Omgevingswet, het huidige inflatieniveau en de situatie op de energiemarkt. Daarnaast gebeurt er in maatschappelijk opzicht veel. Het 'stikstof-dossier', de woningmarkt, de situatie in de Oekraïne, een krappe arbeidsmarkt en de naweeën van de coronacrisis zijn enkele voorbeelden van ontwikkelingen die in meer of mindere mate een risico vormen voor het goed kunnen uitvoeren van onze gemeentelijke taken. De financiële risico's die hier aan verbonden zijn laten zich moeilijk inschatten. Het is belangrijk om hier voortdurend met elkaar de vinger aan de pols te houden.

Loon- en prijsontwikkeling

De inflatie blijft fors. De CAO loopt begin 2024 af en de vakbonden zetten in op forse stijgingen. Dat brengt met zich mee dat ook in 2024 risico's voort doen op de kosten van de subsidie partners, maatschappelijke organisaties, zorgaanbieders en verbonden partijen. De omvang van de effecten van de inflatie en de nieuwe CAO bedragen zijn lastig in te schatten. Daarom is het belangrijk om de inflatiecijfers en de voortgang bij de CAO-onderhandelingen goed te monitoren en vroegtijdig in te spelen op ontwikkelingen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij zetten wij eerst het gedeelte van onze weerstandscapaciteit in dat geen of minimale effecten heeft op ons beleid en onze begroting.

In onze weerstandscapaciteit hebben wij geen bestemmingsreserves en stille reserves opgenomen. Het tijdsbestek waarin stille reserves vrijgespeeld kunnen worden ter dekking van risico's ligt hieraan ten grondslag. Voor bestemmingsreserves is het argument dat bij de inzet van deze reserves de uitvoering van het beleid mogelijk onder druk komt te staan.

WEERSTANDSCAPACITEIT					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Bestanddeel weerstandscapaciteit	prognose 2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	27.555	27.555	27.555	27.555	27.555
Resultaat + algemene reserve mutaties (cumulatief)	-244	1.756	3.756	5.448	7.139
Onbenutte belastingcapaciteit	886	320	320	320	320
Post onvoorzien	100	100	100	100	100
Totaal weerstandscapaciteit	28.297	29.731	31.731	33.423	35.114
<i>Bestemmingsreserve</i>	<i>10.504</i>	<i>10.075</i>	<i>10.039</i>	<i>10.023</i>	<i>10.005</i>
Totaal weerstandscapaciteit incl bestemmingsreserves	38.801	39.806	41.770	43.446	45.119

Ratio weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's. Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:

Beschikbare weerstandscapaciteit : benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

Wij streven vanaf 2018 naar een ratio in (minimaal) categorie B, dat wil zeggen een ratio tussen de 1,4 en 2,0, geduid als 'ruim voldoende'.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < X$	Uitstekend
B	$1,4 < X < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < X < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < X < 1,0$	Matig
E	$0,6 < X < 0,8$	Onvoldoende
F	$X < 0,6$	Ruim onvoldoende

WEERSTANDSVERMOGEN					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	2024	2025	2026	2027	
Weerstandscapaciteit	29.731	31.731	33.423	35.114	
Te verwachten risico's	1.861	1.797	1.651	1.440	
Weerstandsvermogen	27.870	29.934	31.772	33.674	
<i>Bestemmingsreserves</i>	<i>10.504</i>	<i>10.075</i>	<i>10.039</i>	<i>10.023</i>	
Weerstandsvermogen incl bestemmingsreserves	38.374	40.009	41.811	43.697	

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden berekend:

Beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel)

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN					
	2024	2025	2026	2027	
Ratio weerstandsvermogen	15,98	17,66	20,24	24,38	
Ratio weerstandsvermogen incl bestemmingsreserves	21,62	23,26	26,32	31,35	

Financiële kengetallen

Op grond van het BBV nemen wij in deze paragraaf een aantal kengetallen op die de beoordeling van onze financiële positie ondersteunen. Daarmee wordt beoogd uw raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- de netto schuldquote;
- de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- de solvabiliteitsratio;
- de grondexploitatie;
- de structurele exploitatieruimte, en
- de belastingcapaciteit.

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE						
	Realisatie 2022	Prognose 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Netto schuldquote (%)	44	65	72	82	86	85
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	38	58	64	73	76	75
Solvabiliteitsratio (%)	39	37	32	31	32	33
Grondexploitatie (%)	8	6	3	2	1	0
Structurele exploitatieruimte (%)	2	2	2	2	2	2
Belastingcapaciteit (%)	104,0	97,0	97,3			

De provincie hanteert voor de kengetallen de volgende signaleringswaarden, waarbij categorie A als 'minst risicovol' en categorie C als 'meest risicovol' wordt geduid.

SIGNALERINGSWAARDEN PROVINCIE			
Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Toelichting op de betekenis van de kengetallen

De netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen) zegt iets over de relatie tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen. De schuldquote daalt in deze begrotingsperiode als gevolg van reguliere aflossingen op de leningenportefeuille.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De ratio stijgt omdat wij blijven werken aan de versterking van onze vermogenspositie door middel van structurele stortingen in de algemene reserve.

De indicatoren voorraadquote, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen iets over de mogelijkheden aan de inkomstenkant om incidentele uitgaven op te kunnen vangen.

Ontwikkeling van onze kengetallen

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een gezond financieel evenwicht. Wij creëren door het hierop inzetten ruimte voor nieuw beleid en een gezonde financiële basis. De bestuurlijke lijn van de afgelopen jaren zien wij terug in de ontwikkeling van alle indicatoren en de uitkomsten

onderschrijven het gevoerde beleid.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor alle activiteiten die binnen onze gemeente plaatsvinden - zoals wonen, werken en recreëren - zijn kapitaalgoederen nodig. Hierbij valt te denken aan wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gebouwen. De kwaliteit van deze goederen en het niveau van onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau van de gemeente. In deze paragraaf gaan wij in op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor wat betreft de grotere kapitaalgoederen van de gemeente. De in deze paragraaf opgenomen bedragen zijn exclusief de kosten voor de inzet van ons eigen personeel en materieel.

Gebouwen

Algemeen

Het gemeentelijk vastgoed is faciliterend aan verschillende beleidsdoelstellingen van het gemeentelijk beleid. We hebben daarbij verschillende soorten vastgoed in beheer die we tot ons kernbezit rekenen. Dit kernbezit is noodzakelijk om op middellange en lange termijn de gemeentelijke beleidstaken te blijven uitvoeren. Hierbij moet gedacht worden aan gebouwen voor de gemeentelijke huisvesting, maar ook bijvoorbeeld aan sporthallen en multifunctionele accommodaties. Naast het kernbezit beschikken we nog over een aantal gebouwen/locaties die wij hebben aangemerkt als 'af te stoten bezit'. Deze gebouwen hebben of gaan hun gemeentelijke beleidsfunctie verliezen, waardoor ze afgestoten kunnen worden. Het afgelopen jaar zijn geen gebouwen/locaties afgestoten. Het "af te stoten bezit" bedraagt nog circa 12 gebouwen/locaties.

Beleidskader

In december 2016 stelde uw raad de "Visie, strategie en beheer van vastgoed" vast. Uitgangspunt hierin is dat wij streven naar een vastgoedportefeuille die zich beperkt tot vastgoed dat nodig is voor efficiënte uitvoering van de gemeentelijke taken. Voor de conditiemeting van de gebouwen sluiten wij aan bij de NEN 2767 standaard. Binnen deze standaard is sprake van een conditiescore tussen 1 en 6. Daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Een conditiescore van 3 is naar de maatstaf voldoende. Voor het kernbezit is een onderhoudsscore van 3 het uitgangspunt (bij nieuwe panden hebben we een gemiddelde score van 2). Bij de prioritering van het onderhoud wordt rekening gehouden met de impact en het risico op verval. Het toekomstig planmatig onderhoud wordt zoveel mogelijk gecombineerd met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Voor de verduurzaming is de ambitie uitgesproken voor het gemeentelijk vastgoed in 2030 al energieneutraal te zijn.

Financiën

Voor het onderhoud van gebouwen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN ONDERHOUD GEBOUWEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	418	418	418	418
Planmatig onderhoud	319	487	487	487
Totaal	737	904	904	904

Groen

De gemeente beheert een groot oppervlakte groen. In deze hoeveelheid zit een grote variëteit. Wij onderhouden sierplantsoenen, bermen, maar bijvoorbeeld ook sloten, bossen en natuurterreinen. In onderstaande tabel geven wij de verdeling weer.

KERNCIJFERS GROEN	
Heesters en rozen	17 ha
Gazon	163 ha
Bos (windsingels, houtwallen en bosjes)	167 ha
Bermgras	394 ha
Natuurterrein	12 ha
Waterpartijen	35 ha
Sloten en greppels	608 km
Bomen	55.135 st.
Halfverharding en zandwegen	36 ha

Beleidskader

In 2023 is het ecologisch/natuur technisch bermbeheer volledig geïntregeerd en gemeengoed in onze bedrijfsvoering. De ontwikkelingen op biodiversiteit in onze bermen worden jaarlijks gemonitord vanuit het duurzaamheid en geeft ons sturingsinformatie voor eventuele aanpassingen in het maaibeheer.

In 2024 gaan we de kwantiteit en kwaliteit van het groen inzichtelijk maken en herijken om in 2025 uw raad keuzes voor te leggen in een samenhangend beheerplan met andere disciplines in relatie tot financiën, ambitieniveau en het wettelijk kader.

Financiën

Voor het onderhoud van het openbaar groen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN OPENBAAR GROEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2024	2025	2026	2027
Onderhoud openbaar groen	1.064	1.064	1.064	1.064
Onderhoud begraafplaatsen	304	385	385	304
Totaal	1.368	1.449	1.449	1.368

Openbare verlichting

Het onderhoud en het vervangingsprogramma zijn ook in 2024 in uitvoering. In 2024 wordt het nieuwe beleidsplan afgerond en zal ter besluitvorming worden voorgelegd. In dit plan zit tevens een aanvraag voor budget voor het aanbrengen van de resterende led-verlichting.

BUDGETTEN OPENBARE VERLICHTING				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2024	2025	2026	2027
Electra	169	169	169	169
Onderhoud & remplace	105	105	105	105
Sanering lichtmasten	57	57	57	57
Vervanging armaturen & lichtmasten	-	-	-	-
Totaal	330	330	330	330

Oeververbindingen

In 2023 is begonnen met het actualiseren van het huidige beleidsplan voor civieltechnische kunstwerken 2019-2023. In 2024 zal het nieuwe beleidsplan ter besluitvorming voorliggen.

Riolering

In 2024 geven wij uitvoering aan het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP) 2022-2028.

Financiën

Voor het onderhoud en beheer van riolering zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN RIOLERING				
Bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027
Onderhoud	679	679	679	679
Planvorming en begeleiding	271	271	271	271
Kapitaallasten	1.293	1.320	1.390	1.480
Totaal	2.244	2.270	2.341	2.431

Wegen

Uit de inspectie van wegen blijkt dat de kwaliteit van de elementverharding door de droogte van de afgelopen jaren versneld achteruit is gegaan. Het huidige wegen beleidsplan loopt af en er wordt gewerkt aan een geactualiseerd wegenbeleidsplan. Dit beleidsplan zal ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Financiën

Voor het onderhoud van wegen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN ONDERHOUD WEGEN				
bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027
Planmatig onderhoud	1.499	1.499	1.499	1.499
Klein onderhoud (reparaties)	30	30	30	30
Onderhoud zandwegen	30	30	30	30
Onkruidbestrijding verhardingen	130	130	130	130
Kapitaallasten	377	404	399	394
Totaal	2.066	2.093	2.088	2.083

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's die daarmee samenhangen. Tevens informeren wij u over de verwachte ontwikkelingen op het gebied van rente en financiering. Tenslotte is in deze paragraaf informatie opgenomen over het verplicht Schatkistbankieren en het verwachte EMU-saldo van de gemeente.

Onder *treasury* verstaan wij het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de inkomende en uitgaande geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De wet financiering decentrale overheden (wet fido) bevat kaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie door de decentrale overheden. Deze kaders zijn verder uitgewerkt in het Financieringsstatuut dat wij in 2016 hebben vastgesteld.

Saldobeheer en intern liquiditeitsbeheer

Door middel van een liquiditeitsplanning houden wij inzicht in het verloop van onze liquiditeitspositie gedurende het jaar. We stemmen onze inkomende en uitgaande geldstromen op elkaar af en streven er naar zo weinig mogelijk langlopende financieringsmiddelen aan te trekken. Hierbij zien wij er op toe dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat wij onze verplichtingen tijdig kunnen nakomen.

Financieringsrisico's en rentebeheer

Om vooral de financieringsrisico's te beperken staan in de wet fido twee instrumenten: de rente risiconorm en de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag dat de gemeente mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen, dat wil zeggen negatieve stand op de rekening-courant en leningen met een looptijd van maximaal één jaar. De norm is 8,5% van het begrotingstotaal. Voor het jaar 2024 bedraagt de kasgeldlimiet € 10.369.000.

PROGNOSE KASGELDLIMIET 2024				
<i>Bedragen x € 1.000</i>	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal 2024	121.984	121.984	121.984	121.984
Grondslag percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	10.369	10.369	10.369	10.369
Vlottende schuld	13.200	13.200	13.200	13.200
Vlottende middelen	4.000	4.000	4.000	4.000
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld	9.200	9.200	9.200	9.200
Toegestane kasgeldlimiet	10.369	10.369	10.369	10.369
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	1.169	1.169	1.169	1.169

Renterisiconorm

Het tweede instrument om de rente- en de financieringsrisico's te beperken is de zogenaamde renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Wij hebben geen opgenomen geldleningen in onze portefeuille waarop een renteherzieningsclausule van toepassing is. De berekening van de renterisico's op de vaste schuld vindt plaats volgens het onderstaande model. Het overzicht bevat eveneens de toetsing aan de voor ons geldende norm. Uit het overzicht blijkt dat wij in de komende jaren ruimschoots voldoen aan de norm.

TOETSING AAN RENTERISICONORM				
Bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027
Berekening renterisico				
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	-8.894	-9.894	-10.893	-11.227
Renterisico	8.894	9.894	10.893	11.227
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	121.984	118.762	119.831	117.852
Percentage conform regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	24.397	23.752	23.966	23.570
Toetsing renterisico aan norm				
Renterisico	8.894	9.894	10.893	11.227
Renterisiconorm	24.397	23.752	23.966	23.570
Ruimte	15.503	13.858	13.073	12.343

Verwachte ontwikkelingen

Jaarlijks berekenen wij onze financieringsbehoefte. Wij berekenen dit op basis van het meerjarig investeringsprogramma, de contractuele aflossingen op het bestaande leningenpakket en de voorziene ontwikkelingen binnen de reserves en de voorzieningen. Daarnaast maken wij volop gebruik van de kasgeldlimiet. Daarbij hanteren wij een liquiditeitsplanning. Op basis hiervan verwachten wij de volgende langlopende leningen aan te moeten trekken tegen een gemiddelde rente van 3,7%.

2024	€ 20.000.000;
2025	€ 15.000.000;
2026	€ 10.000.000;
2027	€ 10.000.000.

Wij verwachten dat de marktrente voor de nieuw aan te trekken leningen in de komende jaren gelijk zal blijven.

In de onderstaande tabel geven wij het verloop van de leningenportefeuille van de gemeente weer.

VERLOOP LENINGENPORTEFEUILLE			
Bedragen x € 1.000			
	Algemeen	Waarborgsommen	Totaal
Boekwaarde 01-01-2024	62.369	14	62.369
Opname	20.000	0	20.000
Aflossing	8.894	0	8.894
Boekwaarde 31-12-2024	73.475	14	73.475
Opname	15.000	0	15.000
Aflossing	9.894	0	9.894
Boekwaarde 31-12-2025	78.581	14	78.581
Opname	10.000	0	10.000
Aflossing	10.893	0	10.893
Boekwaarde 31-12-2026	77.688	14	77.688
Opname	10.000	0	10.000
Aflossing	11.227	0	11.227
Boekwaarde 31-12-2027	76.461	14	76.461

Interne rekenrente en renteresultaat

Op grond van wijzigingen in het BBV mag de interne rekenrente, die wij toerekenen aan onze investeringen, met maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke gemiddelde rentepercentage. Wij verwachten dat onze rentelasten ten opzichte van onze activa zich als volgt zal ontwikkelen (de zogenoemde 'omslagrente'):

2024: 1,45%

2025: 1,98%

2026: 1,77%

2026: 1,79%

De rente die moet worden toegerekend aan de grondexploitatie heeft een andere grondslag binnen het BBV (zie ook de Notitie Grondexploitaties - september 2019). Het rentepercentage mag niet meer afwijken dan 0,5% boven of onder het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille. Om te voorkomen dat deze renteparameter ook elk jaar fluctueert is het mogelijk om te kiezen voor het rekenen met een stabiel rentepercentage in de meerjarenprognose. De komende jaren blijven wij daardoor aan de grondexploitaties 3% rente toerekenen.

Doordat wij 1,5% rente toerekenen aan onze investeringen minus grondexploitaties, rekenen wij in 2024 te veel rente toe aan onze investeringen, in de overige jaarschijven te weinig. Omdat de omslagrente een percentage is dat fluctueert, leidt dit tot renteresultaten. Deze voor- en nadelen ten opzichte van de interne rekenrente willen we niet van invloed laten zijn op onze meerjarenraming. De voor- en nadelen vangen wij daarom op in een zogenaamde stelpost renteresultaat.

De saldi op deze stelpost zijn (het zogenoemde 'renteresultaat'):

2024: + € 55.176 voordelig;

2025: - € 485.960 nadelig;

2026: - € 374.569 nadelig;

2027: - € 415.665 nadelig.

BEREKENING RENTERESULTAAT		
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.708.223
De externe rentebaten	-/-	-163.860
Saldo door te rekenen externe rente		1.544.364
De aan grondexploitatie doorberekende rente	-/-	210.051
De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende		
programma moet worden toegerekend	-/-	0
De rentebaat van doorverstrekte leningen die aan het		
desbetreffende programma moet worden toegerekend	+	0
Aan programma's toe te rekenen externe rente		1.334.313
Rente over eigen vermogen		152.080
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan programma's toe te rekenen rente		1.486.393
De werkelijk aan programma's toegerekende rente (renteomslag)	-/-	1.541.569
Renteresultaat		55.176

VERLOOP FINANCIERINGSPOSITIE				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2024	2025	2026	2027
Geïnvesteed vermogen				
Totaal vaste activa	142.744	155.924	157.684	158.513
Vorraden bouwgrond	4.232	2.818	1.671	29
Totaal geïnvesteed vermogen	146.976	158.742	159.355	158.542
Vaste financieringsmiddelen				
Eigen vermogen	48.805	50.769	52.444	54.118
Voorzieningen	5.821	5.875	5.859	5.811
Langlopende leningen	73.475	78.581	77.687	76.460
Totaal financieringsmiddelen	128.101	135.225	135.990	136.389
Financieringstekort	18.875	23.517	23.365	22.153

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 2% van ons begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen; voor 2024 is dit € 2.440.000.

Dagelijks worden de saldi van onze bankrekeningen geraadpleegd. Alle tegoeden boven het drempelbedrag worden afgestort in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Deze afroaming wordt automatisch door BNG geregeld. Indien de stand van de liquide middelen het toelaat worden deze tegoeden weer teruggehaald. Blijft ons liquiditeitssaldo beneden het drempelbedrag, dan hoeft er geen bedrag gestort te worden in de schatkist.

Wij hebben echter gekozen om alles boven de € 500.000 al af te storten naar de schatkist, om hiermee de rentekosten te drukken.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, hebben de lidstaten van de Europese Unie afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp) mag bedragen. In dit maximale tekort hebben, naast de Rijksoverheid, ook gemeenten en provincies een aandeel. Er is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden -0,4% van het bbp bedraagt. Het collectieve aandeel van de gemeenten is vastgesteld -0,27% van het bbp.

In de berekeningen in het hierna opgenomen overzicht lijkt onze gemeente een EMU-tekort te gaan realiseren de komende jaren. De ervaring leert echter dat het EMU-saldo bij jaarrekening positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen.

BEREKENING EMU-SALDO			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Omschrijving	2023	2024	2025
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	5.062	7.632	6.945
Mutatie (im)materiele vaste activa	-11.781	-18.261	-13.376
Mutatie voorzieningen	-29	-6	64
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.316	2.000	1.414
Verwachte boekwinst bij verkoop van effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	14.498	23.887	18.971

Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

ICT/ Informatiemanagement

Informatie, processen en systemen vormen de ruggengraat voor de kwaliteit van dienstverlening van onze organisatie. Door nieuwe wetgeving of andere ontwikkelingen ontstaat er een toename aan (verplichte)processen en dus ook aan informatie en systemen. Denk bijvoorbeeld aan de Omgevingswet, Modernisering Archiefwet, Wet open overheid (Woo), een continue veranderend speelveld in het Sociaal Domein, maar ook aan veranderingen door het interne ontwikkelprogramma TBO. We ontwikkelen komend jaar bestaande processen door met de introductie van nieuwe informatiesystemen. We spelen in op de ontwikkelingen in de IT wereld en zetten slimme trends zoals Artificial Intelligence in om onze inwoners en collega's beter te ondersteunen.

We zien een toenemende vraag naar informatie, zowel van binnen als buiten onze gemeente. Informatie moet actueel, transparant, juist, beveiligd en vindbaar zijn. In 2024 gaan we door met de ontwikkeling van informatiearchitectuur. Dit zorgt ervoor dat informatie op de juiste plek, op de juiste manier wordt opgeslagen en geeft inzicht in het applicatielandschap. Hierdoor zijn wij ook in staat kwalitatief betere advisering en ondersteuning te bieden in projecten.

Door de snelheid van veranderingen en de steeds toenemende vraag op onze dienstverlening, gaan we het gebruik van de projectportfolio verder professionaliseren. Zo zijn we beter voorbereid op de vragen vanuit de organisatie en houden we grip op onze werkvoorraad. Dit doen we in samenwerking met onze BOCE-collega's. In 2024 gaan we tevens grote stappen zetten op het gebied van zaakgericht werken. De voorbereidingen hierop zijn in volle gang zodat de hele organisatie wordt meegenomen.

Kortom, 2024 wordt een interessant jaar op het gebied van de informatievoorziening, waarbij snelle hightech ontwikkelingen en langlopende implementaties van wetten gezamenlijk voor een volle agenda gaan zorgen.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid is één van de belangrijke thema's van deze tijd. De aanhoudende digitalisering maakt de overheid efficiënt, maar ook kwetsbaar voor aanvallen van buitenaf. De grote hoeveelheid data, die wij beheren, maakt ons met toenemende mate aantrekkelijk voor kwaadwillenden. Jaarlijks wordt de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) implementatie getoetst. Het continu veranderende informatielandschap vraagt op basis van de BIO steeds nieuwe maatregelen.

Bewustwording rondom informatieveiligheid maakt meer en meer onderdeel uit van de organisatie. Voor 2024 is richting bepaald op het gebied van informatieveiligheid, onderdeel van deze richting is onder meer een cybersecurity veiligheidstest, phishingtest en een nieuw bewustwordingsprogramma voor medewerkers. Deze geven inzicht in de stand van zaken:

- Hoe goed is onze informatie beschermd?
- Welke veiligheidsaspecten zien we over het hoofd?
- Overzien we alle gevolgen van de risico's die we nu wel/niet bewust aanvaarden?
- Hoe bewust zijn onze medewerkers van hun eigen rol rondom informatieveiligheid?

De ingezette middelen dragen bij aan zelfreflectie om zo nieuwe speerpunten te bepalen en te werken aan een constante levenscyclus waarbij informatieveiligheid van planning, naar uitvoering naar reflectie gaat.

Ook wordt in 2024 wederom verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad en externe toezichthouders over informatieveiligheid. Dit wordt gedaan door middel van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Met ENSIA wordt verantwoording afgelegd over informatieveiligheid van onder andere de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten (PNIK), Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en DigiD. Jaarlijks vragen wij ons college een collegeverklaring vast te stellen over de geldende normenkaders voor DigiD en Suwinet. Deze collegeverklaring wordt ook gecontroleerd door een externe auditor en wij gebruiken deze ook om verticaal verantwoording af te leggen aan het Rijk. Daarnaast worden verschillende rapportages voor basisregistraties vastgesteld door ons college en gebruikt voor verantwoording richting het Rijk. Deze collegeverklaring en rapportages worden ook aan uw raad aangeboden, zodat u op de hoogte bent van de resultaten uit ENSIA.

Van data naar informatie

Datagedreven werken is ingebed in het Programma Toekomstbestendige organisatie. Hierdoor wordt er direct en indirect gewerkt aan het continueren van de professionaliseringsslag op het gebied van beleid, management en organisatie die in 2023 is ingezet.

Dit zal tot uiting komen in een toekomstbestendige datawarehouse. Hierdoor wordt het mogelijk datamodellen en standaarden te organiseren. Hiervoor zal een onderzoek plaatsvinden die resulteert in een advies over de meest passende datawarehouseoplossing. Daarnaast zal er ook een evaluatie plaatsvinden op de bestaande BI & datatooling.

Daarnaast zal ook de professionaliseren van het Cluster BI dat werd ingezet in 2023 een vervolg kennen in 2024. Er zal vanuit het Programma TBO worden ingezet op de inbedding van datagedreven werken in de organisatie. Hierdoor zal ook een grote claim worden gelegd op de capaciteit van het cluster BI. Om te kunnen voldoen aan de verwachtingen uit de organisatie zal ook in 2024 worden bijgestuurd op inzetbaarheid. Tevens blijven we ons ontwikkelen op gebied van standaardisatie en uniformiteit van de werkwijze. Dit wordt continue bijgesteld naar de eisen uit de markt en de wensen vanuit onze interne en externe klanten.

Gegevensbescherming

Veiligheid en vertrouwen vormen de basis voor een succesvolle transformatie naar een digitale economie en samenleving. Het borgen van privacy en informatieveiligheid is een continu proces. Het gaat niet om het eenmalig treffen van een aantal privacy- en informatiebeveiligingsmaatregelen. Verwerkingen van gegevens, doelgroepen, technische mogelijkheden, privacy regels, informatiebeveiligingsmaatregelen en maatschappelijke opvattingen kunnen veranderen. De effectiviteit van de maatregelen moet daarom regelmatig worden beoordeeld en waar nodig aangepast. Wanneer een datalek of beveiligingsincident zich voordoet, wordt zo snel mogelijk gehandeld. Dit houdt een melding bij het privacy-team (bestaande uit Functionaris Gegevensbescherming, Privacy Officer en Chief Information Security Officer) in, zodat deze meteen nader onderzoek in kan stellen. Het delen van voorgevallen datalekken en beveiligingsincidenten moet bijdragen aan extra scherpte en een lerend vermogen binnen onze organisatie. De datalekken en beveiligingsincidenten registreren wij in het incidentenregister.

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid voeren wij jaarlijks minimaal één onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van een thema, het zogeheten 213a-onderzoek. In de verordening is opgenomen dat wij de gemeenteraad in de paragraaf Bedrijfsvoering in de Programmabegroting informeren over het onderwerp van het onderzoek. In 2024 zullen wij een onderzoek uitvoeren naar inwonerparticipatie. We willen een verkenning doen naar de effecten van de inzet van dit instrumentarium.

Rechtmatigheidsverantwoording door College

De Eerste Kamer nam op 27 september 2022 de Wet versterking Decentrale Rekenkamers aan. De wet is op 1 januari 2023 van kracht gegaan. Voor de gemeente betekent dit dat over het verslagjaar 2023 (in 2024) voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording moet worden afgegeven door het college van burgemeester en wethouders. Hiermee leggen decentrale overheden zelfstandig verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De rechtmatigheidsverantwoording door het college gaat primair om de (gevolgen van) financiële beheershandelingen. De verantwoording wordt gedaan door middel van een verplicht toe te passen standaardmodel en moet gezien worden als de minimaal vereiste verantwoording.

Door de invoering van deze rechtmatigheidsverantwoording zal het college zich (nog) meer bewust worden van haar verantwoordelijkheid m.b.v. het voeren van een goed financieel beheer, inclusief bijbehorende verordeningen. De accountant controleert nog wel de verantwoording van het college; de accountant kijkt dus of hetgeen het college meldt in de rechtmatigheidsverantwoording juist en volledig is. Daarmee zijn voor de raad waarborgen ingebouwd dat het college niet zomaar de verantwoording kan opstellen en afgeven.

De invoering van de Wet versterking Decentrale Rekenkamers, en daarmee de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording heeft effect op de gemeentelijke verordeningen die gebaseerd zijn op artikel 212 en 213 van de Gemeentewet. Het gaat hierbij om de financiële verordening en de controleverordening van de gemeente Coevorden die aangepast moeten worden. Maar ook het daaraan gekoppelde controleprotocol en het normenkader (set regelgeving waaraan in het kader van de rechtmatigheid moet worden voldaan) zullen aangepast moeten worden. Tevens zal er een beleidskader rechtmatigheid opgesteld moeten worden, waarin de raad de belangrijkste regels samenvat die ze als verplicht kader oplegt aan het college voor het te voeren beleid rondom rechtmatigheid vanaf 2023 en verder. Onderdeel hiervan is ook het vastleggen van de verantwoordingsgrens en de rapporteringsgrens waarmee het college bij de oplevering van de jaarlijkse rechtmatigheidsverantwoording rekening dient te houden. De raad zal een besluit moeten nemen over de hoogte van de verantwoordingsgrens en de rapporteringsgrens. De ambtelijke organisatie is momenteel de kaderstellende documenten aan het updaten c.q. opstellen met als doel de stukken in het najaar van 2023 door de raad te laten vaststellen.

Het is de verwachting dat als gevolg van de wijziging van de verantwoording van de accountant naar het college een kwaliteitsimpuls uitgaat op de interne processen en beheersing. Het college dient immers te kunnen steunen op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en interne controle, om (primair) te waarborgen dat de gemeente bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft. Dit systeem is tevens van belang bij het opstellen van een overzicht van afwijkingen van rechtmatigheid. Dit betekent dat de borging van de interne controle goed geregeld moet zijn, als basis voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording van het college. Er ligt een behoorlijke taak voor de Verbijzonderde Interne Controle (VIC), echter heeft de VIC (in nauwe samenwerking met onze accountant) het vertrouwen dat de werkzaamheden in het kader van de interne beheersing voldoende zekerheid geven aan het college. Dit neemt niet weg dat we het komende jaar (en de jaren daarna) continu gaan verbeteren om (nog) beter in control te zijn.

Ontwikkelingen personeelsbeleid

De spanning op de arbeidsmarkt is inmiddels een structureel gegeven. Dat betekent dat het ook in 2024 de nodige inspanning vraagt om onze organisatie gezond en toekomstbestendig te houden. Onder andere op het gebied van werving & selectie hebben we mooie stappen gemaakt. Maar we moeten blijven werken aan onze aantrekkelijkheid als werkgever, de effectiviteit van ons werving- & selectieproces, goede onboarding voor nieuwe medewerkers en aan het fit, gemotiveerd en betrokken houden van al onze medewerkers. De projecten die vorm krijgen binnen TBO, dat inmiddels verder groeit onder de titel *Samen slimmer werken mét en vóór Coevorden*, zijn daar een belangrijk onderdeel van.

Om de organisatie gezond en toekomstbestendig te houden is ook de juiste sturing en inrichting nodig. In 2023 is er gewerkt aan het in beeld brengen van de rol van de teamleider. De groei van de organisatie in de afgelopen jaren, maar ook de verandering van kostengestuurd naar ambitiegericht en natuurlijk de grote veranderingen op de arbeidsmarkt en in de maatschappij, vragen van onze leidinggevendenden een andere focus. Het welzijn van medewerkers vraagt meer tijd en aandacht. Die aandacht is er nu nog niet voldoende. En één van de oorzaken is de grootte van de teams. Door het behapbaar maken van de omvang en de inrichting van de teams enerzijds en het efficiënter en effectiever inrichten van data en processen anderzijds, krijgen teamleiders weer meer tijd voor hun medewerkers. De verwachting is dat dit niet alleen een positief effect gaat hebben op het welzijn van medewerkers, maar daarmee ook op de verlaging van het verzuim en het verloop. Op die manier hopen we de bijna vicieuze cirkel van verzuim en vertrek enerzijds en overbelasting en gevoelde werkdruk en frustratie anderzijds, te kunnen doorbreken.

In 2024 worden verschillende keuzes die we in 2023 hebben gemaakt, ingevoerd en verder vormgegeven. Daarbij gaat het niet alleen om het aanpassen van de grootte van de teams en de invulling van de rol van leidinggevende, maar ook om bijvoorbeeld het actualiseren van ons inmiddels sterk verouderde functiewaarderingssysteem. Het streven is om in 2024/2025 over te gaan op een systeem dat beter past bij de huidige tijd en bij de huidige organisatie. In eerste instantie zal daarbij gekeken worden naar HR21, een systeem dat specifiek voor gemeenten is gebouwd en ook door veel gemeenten wordt gebruikt.

Om te meten of we, op het gebied van binden, boeien en welzijn van medewerkers het goede doen, is er eind 2023 een start gemaakt met continue monitoring. Het doel hiervan is gestructureerd en doorlopend meer inzicht krijgen hoe het gesteld is met het welzijn van onze medewerkers, wat hen bindt en boeit en hoe we het in dat opzicht doen als werkgever. Ook de inzet van continue monitoring draagt dus bij aan het verhogen van het welzijn van onze medewerkers en daarmee uiteindelijk ook aan onze kwaliteit van dienstverlening. Datzelfde geldt voor het werken met jaarlijkse teamplannen, waarin met ingang van 2024 ook een belangrijke focus ligt op de HR-analyse, en voor de invoering van portfoliomanagement om meer zicht en grip te krijgen op benodigde (programma)formatie enerzijds en beschikbare bezetting (kwantitatief en kwalitatief) anderzijds. Al deze instrumenten, die in 2024 meer vorm en inhoud moeten krijgen, dragen bij aan een gezonde, toekomstbestendige organisatie waarin we samen slimmer werken mét en vóór Coevorden.

Personeelsbegroting

Ten opzichte van de primitieve begroting 2023 neemt de vastgestelde formatie met 5,09 toe. Dit betreft de functie voor Wet Open Overheid, 1,5 fte BOA, 1,2 fte praktijkondersteuner huisarts, 0,5 fte functionaris gegevensbescherming wet politiegegevens en 2 x 0,5 fte preventiemedewerker. Voor deze fte's zijn in 2023 financiële middelen beschikbaar gesteld en hebben dus geen financieel effect. Het totaal van de personeelsbegroting neemt ten opzichte van 2023 met circa € 2,5 miljoen toe. Deze wijziging wordt veroorzaakt door de cao ontwikkeling 2023 (€ 1,6 mln), actualisatie van premies sociale lasten, BHV- en consignatievergoeding. Ten tijde van het opmaken van deze programmabegroting zijn de cao onderhandelingen gestart. Bij de Kaderbrief 2024 hebben wij een verwachte loonontwikkeling van 5,2% gehanteerd. Dit betreft een bedrag van € 1.080.000. Dit bedrag hebben wij structureel op een stelpost geplaatst. Afhankelijk van de uitkomsten van de cao onderhandelingen zal dit bedrag worden toegevoegd aan de betreffende teams ter dekking van de verhoging van de loonsom.

PERSONEELSBEGROTING 2024				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Organisatieonderdeel	Fte 2023	Fte 2024	Bedrag 2023	Bedrag 2024
Directie / algemeen management	8,54	8,54	966	1.032
Griffie (incl. rekenkamer)	2,39	2,39	218	234
Bedrijfsvoering	71,42	72,81	5.367	5.950
Leefomgeving	117,96	118,79	8.338	9.164
Publieksservice	77,21	80,08	5.918	6.717
College van B&W			649	787
Gemeenteraad en raadscommissies			373	412
Ambtenaren burgerlijke stand			34	34
Totaal	277,52	282,61	21.863	24.331

Openbaarheidsparagraaf

Wet open overheid (Woo)

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet heeft de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De Woo regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Toegang tot publieke informatie is sinds de Woo een expliciet recht van de inwoner geworden. En dus ook een plicht voor de gemeente. Al tijdens het creëren van informatie moet rekening worden gehouden met de openbaarmaking ervan. Dit vraagt om een cultuurverandering rond de omgang met informatie en om goede informatiehuishouding. In 2024 zetten we verder in op bewustwording van medewerkers als het gaat om openheid, open communicatie en zorgvuldige omgang met informatie.

Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking is een nieuw verplicht onderdeel in de Woo. Om duidelijkheid en transparantie te vergroten, moeten overheden zelf meer informatie openbaren. Het motto is: Openbaar, tenzij.. Informatie die over de publieke taak gaat is dus openbaar, tenzij er een zwaarwegend belang is om hier van af te wijken. Denk bijvoorbeeld aan persoonsgegevens van ambtenaren en inwoners of aan bescherming van concurrentiegevoelige bedrijfsgegevens. De informatie die wij actief moeten openbaren is opgedeeld in 11 informatiecategorieën. In 2024 bereiden we de organisatie verder voor op actieve openbaarmaking van enkele categorieën. Hierbij volgen we de gefaseerde verplichtingsdata van de Rijksoverheid. Van de gemeente wordt een digitale omgeving verlangd, waar documenten vindbaar en toegankelijk zijn voor inwoners, bedrijven en journalisten. In het najaar van 2023 start een pilot met een publicatieplatform. Wanneer de pilot positieve uitkomsten heeft, kunnen we in 2024 verder met het actief publiceren van enkele informatiecategorieën.

Passieve openbaarmaking

Naast actieve openbaarmaking zijn er ook Woo-verzoeken (voorheen Wob-verzoeken). Een Woo-verzoek gaat over publieke informatie die door de gemeente is opgesteld of door de gemeente is ontvangen. Iedereen kan, zonder een belang te hoeven stellen, vragen om documenten over een onderwerp openbaar te maken. Hierbij is de locatie of status van een document niet van belang: van collegeadvies, tot memo en van mailverkeer tot projectplan. Ook hierbij geldt: Openbaar, tenzij.. Op dit moment wordt er nieuwe anonimiseringssoftware aangeschaft. Intelligente software kan onder andere persoonsgegevens automatisch selecteren en weglakken. Dit helpt medewerkers om sneller en efficiënter de gevraagde informatie te beoordelen en waar nodig te lakken. In 2024

begeleiden we medewerkers in het werken met de nieuwe software en zal dit zorgen voor een efficiënter werkproces.

Verbonden Partijen

Inleiding

Gemeenten werken steeds meer en steeds vaker samen met andere organisaties. Taken worden uitbesteed via inkoop, uitgevoerd met een subsidie of worden via verbonden partijen uitgevoerd. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin wij als gemeente een bestuurlijk en een financieel belang hebben. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van en controle op deze verbonden partijen. In onderstaand overzicht geven wij onze verbonden partijen weer, welke financiële bijdrage wij in 2024 doen, welk belang (zeggenschap) wij in deze partijen hebben en hoe de vermogenspositie van de verbonden partij is.

Wij baseren ons op de begrotingen voor 2024 van deze partijen. Als deze cijfers nog niet bekend zijn, zijn de meest recente cijfers opgenomen. De bedragen zijn dan grijs gemarkeerd.

Tabel verbonden partijen

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN					
Bedragen x € 1.000					
Verbonden partij	Bijdrage / opbrengst	Zeggen - schap	Gegevens vermogen en resultaat		
			begin begrotingsjaar		einde begrotingsjaar
1. Gemeenschappelijke regelingen					
Recreatieschap Drenthe (programma 1)					
	Bijdrage: € 127	8%	EV € 1.175	EV	€ 1.184
			V € 1.051	VV	€ 1.286
			V		
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2024					
Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme					
EMCO-groep (programma 2)					
	Bijdrage Rijk: € 3.997	25%	EV € -	EV	€ -
	Bijdrage in tekort exploitatie: € 586		V € 13.307	VV	€ 14.052
			V		
				Resultaat	€ -4.197
*cijfers Begroting 2024					
Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.					
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD Drenthe) (programma 3)					
	Bijdrage: € 1.344	8%	EV € 2.000	EV	€ 2.000
			V € 2.070	VV	€ 2.070
			V		
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2024, inclusief bijdrage VTD					
Doel: Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volksgezondheid in brede zin.					
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) (programma 2)					
	Bijdrage: € 1.716	8%	EV € 312	EV	€ 312
			V € 5.796	VV	€ 5.863
			V		
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2024					
Doel: Het uitvoeren van de gemeentelijke taken van de deelnemende gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften krachtens de Wabo en overige milieuwet- en regelgeving.					
Veiligheidsregio Drenthe (VRD) (programma 3)					
	Bijdrage: € 2.520	8%	EV € 2.210	EV	€ 2.218
			V € 24.143	VV	€ 30.821
			V		
				Resultaat	€ 8
*cijfers Begroting 2024					

Doel: Veiligheidsregio Drenthe is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening voor twaalf Drentse gemeenten.

Euregio Enschede/Gronau (programma 5)

Bijdrage: € 9	2%	EV € 2.532	EV	€ 2.442
		V € 1.555	VV	€ 1.613
		V		
			Resultaat	€ -90

*cijfers Begroting 2023

Doel: Het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingen op het terrein van infrastructuur, economie, cultuur, recreatie en andere maatschappelijke taken en het behartigen van de belangen van haar gebied en de inwoners daarvan bij de bevoegde overheidsinstanties en instellingen.

Eems Dollard Regio (EDR) (programma 5)

Bijdrage: € 5	1%	EV € 713	EV	€ 689
		V € 3.660	VV	€ 3.429
		V		
			Resultaat	€ -24

*cijfers jaarrekening 2022

Doel: Het adviseren van deelnemers, burgers, ondernemers, verenigingen, overheden en anderen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen. Het uitvoeren van projecten, verzoeken om en verdeling van subsidies.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe (programma 2)

Bijdrage: € 31	3%	EV € 165	EV	€ 430
		V € 45	VV	€ 212
		V		
			Resultaat	€ -265

*cijfers Begroting 2023

Doel: Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.

2. Vennootschappen en coöperaties

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH (programma 1)

Bijdrage: € -	29%	EV € 946	EV	€ 946
		V € 5.902	VV	€ 3.903
		V		
			Resultaat	€ 486

*cijfers Jaarrekening 2022

Doel: Ontwikkeling en promotie van het grensoverschrijdend industrie- en bedrijvenpark 'GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH' met als doel de structuurverbetering in het grensgebied Drenthe/Grafschaft Bentheim. Bevordering en ondersteuning van alle regionale maatregelen die als doel hebben dit te bereiken. Voor het risico van onze borgstelling verwijzen wij naar de paragraaf risico's en weerstandsvermogen.

N.V. Area reiniging (programma 4)

Dividend:	33,30%	EV € 7.426	EV	€ 7.984
		V € 14.207	VV	€ 17.101
		V		
			Resultaat	€ 1.558

*cijfers jaarrekening 2022

Doel: De inzameling, verwerking en recycling van (huishoudelijke) afvalstoffen, straatreiniging en kolkenzuigen

N.V. Waterbedrijf Drenthe (WMD) (programma 6)

Dividend:	4,13%	EV € 60.658	EV	€ 61.754
		V € 125.877	VV	€ 138.690
		V		
			Resultaat	€ 1.146

*cijfers jaarrekening 2022

Doel: De zorg voor en de instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied en het verrichten van alle werkzaamheden die daarmee in verband staan.

N.V. Rendo Holding (programma 6)

Dividend:	4,14%	EV € 76.024	EV	€ 76.941
		V € 101.228	VV	€ 103.373
		V		
			Resultaat	€ 5.917

*cijfers jaarrekening 2022

Doel: Het transporteren en distribueren van energie; beheer en onderhoud van een gas en elektriciteitsnetwerk.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (programma 6)

Dividend:	0,17%	EV € 4.615.000	EV	€ 4.590.000
		V €	VV	€
		V 107.459.000		123.728.000
			Resultaat	€ 141.000

*halfjaarcijfers 2023

Doel: Het uitoefenen van het bedrijf van bankier voor overheden, waaronder gemeenten.

Glasvezel Zuidenveld B.V. (programma 6)

Dividend:	40,00%	EV € 3.134	EV	€ 2.894
		V € 12.368	VV	€ 12.324
		V		
			Resultaat	-€ 240

*cijfers jaarrekening 2022

Doel: Aanleg glasvezelnetwerk.

3. Deelnemingen verkoop aandelen Essent

Enexis Holding N.V. (programma 6)

Dividend:	0,16%	EV € 5.441.000	EV	€ 5.263.000
		V € 4.907.000	VV	€ 5.517.000
		V		
			Resultaat	€ 15.000

*halfjaarcijfers 2022

Doel: Het transporteren en distribueren van energie; het in stand houden van een betrouwbaar distributienet voor energie.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (50 % belang EPZ) (programma 6)

Dividend:	0,16%	EV € 1.480	EV	€ 0
		V € 9	VV	€ 0
		V		
			Resultaat	-€ 75

*verwachting

Doel: In deze b.v. was het 50%-belang van Essent in de N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) ondergebracht.

Deze was onder meer eigenaar van de kerncentrale te Borssele. PBE is belast met de afwikkeling van zaken

die voortvloeien uit de verkoop en verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van de borging van het publiek belang.

CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.) (programma 6)			
	0,16%	EV € 110	EV € 0
		V € 0	VV € 0
		V	
*cijfers Begroting 2024			Resultaat -€ 110
<i>Doelstellingen: a) namens verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de staat als gevolg van de invoering van de WON; b) namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (Waterland) naar aanleiding van de verkoop van de aandelen Attero aan Waterland; c) het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op een escrow-rekening is gestort.</i>			
4. Overige verbonden partijen			
Regionaal Overslag Centrum (ROC) (programma 1)			
		EV -	EV -
		V € 2.500	VV € 2.500
		V	
			Resultaat -
<i>Doel: het ontwikkelen van een Regionaal Overslag Centrum (ROC) in Coevorden. De gemeente en een combinatie van drie aannemers werken samen in een PPS-constructie samen in het ROC-project.</i>			

Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Coevorden heeft binnen de kaders van wet- en regelgeving de vastgestelde ruimtelijke visie willen realiseren door middel van een faciliterend grondbeleid. Een vorm van grondbeleid waarbij de gemeente de grond niet zelf verwerft, maar de ontwikkeling aan de eigenaren zelf overlaat binnen door de gemeente te stellen kaders.

De gemeente heeft zelf een beperkt aantal grondposities bedoeld voor uitbreidingsplannen. Met uitzondering van één bouwkaavel in het plan Sleen – Jongbloed, zijn alle kavels verkocht en waar mogelijk worden de (deel)plannen afgerond en woonrijp gemaakt. Dat betekent dat de bestrating, lantaarnpalen en groenstructuur zijn definitieve invulling krijgt. Die plannen zijn of worden in de komende begrotingsperiode ook financieel afgerond. Het financiële risico van het gemeentelijk grondbedrijf is sterk gedaald. Het huidige risico is aanvaardbaar.

In december 2021 is de nieuwe Woonvisie vastgesteld. Uit de onderzoeken die voor deze Woonvisie zijn gedaan blijkt een behoefte aan nieuwe woningen voor Coevorden, zowel voor de stad als omliggende dorpen. De woningbehoefte zit in het bijzonder in het lagere segment van koop- en huurwoningen. Daarom is er voor gekozen Ossehaar fase C als één van de woningbouwlocaties als eerste opnieuw te ontwikkelen.

Beleid

Het grondbeleid bepaalt de manier waarop de gemeente en andere spelers omgaan met grond, waarop ontwikkeld wordt (van bestemming verandert). Zoals vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2014 heeft de gemeente Coevorden tot op heden ervoor gekozen om risicomijdend te handelen en had een voorkeur voor een faciliterende rol.

Inmiddels zijn we 9 jaar verder en is er reden om het beleid te actualiseren c.q. te herzien. Er zijn namelijk wijzigingen in wet- en regelgeving en in jurisprudentie opgetreden en er is sprake van enkele trends op het vlak van grondbeleid.

Daarom zal de Nota Grondbeleid worden herzien en stelt de gemeenteraad de kaders hernieuwd vast waarbinnen het college van burgemeester en wethouders het grondbeleid uitvoert. Naar verwachting bieden wij dit in kwartaal 1 van 2024 aan de raad aan.

Dit zal de basis zijn voor een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid door de gemeente Coevorden.

Prognoses

Per 31/12/2022 hebben wij een boekwaarde van circa € 9,8 miljoen aan gronden in exploitatie. Het verwachte resultaat (de toekomstige kasstromen minus de boekwaarde) schatten wij in op circa € 1,8 miljoen. Voor de gronden in exploitatie zijn hieronder de verwachte resultaten per project weergegeven. De resultaten worden weergegeven in de netto-contante waarde. Hiermee wordt het verwachte resultaat weergegeven per 31/12/2022. Bij de bepaling van de netto-contante waarde is een aantal variabelen meegenomen:

gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden;

rente;

verwachte kosten;

verwachte opbrengsten.

In overleg met de projectleiders van deze projecten zijn bij de actuele waardebepaling de volgende criteria meegewogen:

1. Gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden

De gerealiseerde kosten en opbrengsten van een project zijn beoordeeld door de projectleider en na goedkeuring op basis van een uniforme codering in de projectadministratie geboekt.

2. Rente

De disconteringsvoet om de kasstromen contant te maken wordt door de BBV voorgeschreven en is 2%.

3. Verwachte kosten

De geplande kosten worden vergeleken met de werkelijke bedragen en zijn geactualiseerd;

De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau vermeerderd met inflatie;

De inflatie voor de verwachte kostenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

4. Verwachte opbrengsten

De verkoop van bouw kavels gebeurt tegen marktconforme prijzen;

De hoogte van de grondprijzen wordt jaarlijks bepaald op basis van vastgestelde methoden; deze methoden zijn per categorie vastgelegd in de Nota Grondprijzen;

De hoogte van de opbrengsten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau en is vermeerderd met inflatie;

De inflatie voor de verwachte opbrengstenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

Prognose

Jaarlijks worden de grondexploitaties geactualiseerd. Gedurende het jaar worden de grondexploitaties kritisch gevolgd en binnen de P&C cyclus eventueel gewijzigd. Deze begroting is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten.

Verwacht resultaat

Onderstaand treft u een overzicht aan van de verwachte resultaten van de bestemmingsplannen die in exploitatie zijn gebracht. Voor de waardering van het resultaat hanteren wij de netto contante waarde met als peildatum 31 december 2022.

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES				
bedragen * €1.000				
Projectsoort		Doorlooptijd	Realisatie tm boekjaar	Netto Contante Waarde
			2022 (inclusief rente)	per 31-12-2022
Woningbouw	Aalden Aelderhooghe	tm 2024	-110	6
	Dalen Molenakkers II	tm 2028	1.003	0
	Sleen Jongbloed	tm 2025	255	256
	Coevorden Ossehaar	tm 2023	50	0
			1.198	262
Bedrijventerreinen	Coevorden Europark	tm 2025	3.099	1
	Coevorden Leeuwerikenveld II	tm 2028	6.448	1
	Coevorden ROC	tm 2023	-915	1.516
Totaal			8.632	1.518
			9.830	1.780

Toelichting op projecten

De Gemeente Coevorden heeft nog een beperkt aanbod in woningbouw- en bedrijfskavels. Hieronder een toelichting op de projecten.

Woningbouwlocaties

Met uitzondering van één woningbouwkavel in woningbouwplan Sleen, Jongbloed zijn in de overige plannen de kavels allemaal verkocht en waar mogelijk worden deze (deel)plannen afgerond en woonrijp gemaakt.

Voor Ossehaar fase C komt een nieuwe invulling van het woongebied. De bedoeling is dat het een moderne groene wijk wordt met een gevarieerd woonaanbod en waar aandacht is voor duurzaamheid en klimaat adaptie. Er zullen 100 woningen worden gerealiseerd. Daarvoor dient eerst het bestemmingsplan te worden gewijzigd. Zodra deze onherroepelijk is kan de ontwikkeling verder worden opgepakt.

Tevens worden de mogelijkheden op dit moment onderzocht om de uitbreidingslocatie Molenakkers II alsnog te ontwikkelen. Archeologie is daarbij één van de belangrijkste aandachtspunten.

Om op de locatie van de manege in Sleen woningbouw mogelijk te maken zijn we in gesprek met de huurder.

Bedrijvenlocaties

De uitgifte van bedrijfsgronden is de afgelopen jaren in onze gemeente veel sneller verlopen dan voorspeld. Hierdoor is het aantal beschikbare percelen op de bedrijventerreinen in onze gemeente schaars geworden. Op dit moment is er nog slechts 1 kavel van ca. 3.000m² beschikbaar. In de programmeringsafspraken van de Provincie Drenthe voor de bedrijventerreinen in Zuidoost-Drenthe is vastgelegd hoe de ruimtevraag voor de gemeenten in Zuidoost-Drenthe zich in de komende jaren zal ontwikkelen. Dit geldt voor het voldoen aan lokale en regionale behoefte aan terrein, maar ook voor het vraagstuk van de grote ruimtevragers. Op basis van deze afspraken zal in 2024 ambtelijk en bestuurlijk worden afgestemd waar in Zuidoost-Drenthe nieuwe bedrijventerreinen zullen worden ingericht. Los van deze regionale afstemming, ligt er ook een relatie met de stikstofproblematiek en de congestie op het stroomnet. Deze beide factoren spelen een wezenlijke rol in het realiseren van nieuwe terreinen.

Reserve en risico's

Risicobeheersing

Op dit moment is er genoeg grond in bezit van de gemeente, woningcorporaties of van projectontwikkelaars om de groei-ambitie genoemd in de woonvisie te realiseren. Grootschalige grondverwerving is op dit moment niet nodig. We sluiten een actieve grondpolitiek echter niet uit als ontwikkelingen hier om vragen.

Met betrekking tot onze projecten lopen wij de volgende risico's:

- het risico dat de grond niet aan de wensen van de gebruiker voldoet (wonen, recreëren, industrie, werken);
- de geplande verkoopprijzen gaan niet haalbaar zijn;
- de tijdsplanning gaat niet haalbaar zijn;
- het tijdstip van aankoop gaat afwijken ten opzichte van de planontwikkeling;
- de kwaliteit van de gerealiseerde gronden/het openbaar gebied gaat onvoldoende zijn;
- plancapaciteit gaat niet aansluiten bij de vraag (woonvisie).

De belangrijkste instrumenten die wij inzetten om deze risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen zijn:

Exploitatieopzet

Wij maken gebruik van een in de tijd uitgezette schatting van opbrengsten en kosten per project op basis van te realiseren producten. Door het benoemen van criteria voor de grondexploitaties is het mogelijk om door middel van scenarioanalyse voortdurend de effecten te meten van externe ontwikkelingen en risico's.

Planning & control

Een doorlopende analyse van projectkansen en -risico's is nodig om aanpassingen in planning, kwaliteit en kosten tijdig te kunnen maken. Een periodieke financiële analyse van gerealiseerde en verwachte kosten en opbrengsten om tijdig bij te kunnen sturen is hier onderdeel van.

Omgevingsanalyse

Wij maken onder andere gebruik van onderzoeken omtrent ruimtelijke haalbaarheid, bevolkingsgroei en -samenstelling, woningbehoefte en marktprijzen om onze uitgangspunten in de exploitatieopzetten te onderbouwen. Om de risico's van de grondexploitaties in beeld te brengen hanteren wij een methode waarop verschillende onderdelen beoordeeld worden op hun risicoprofiel. Dat geeft het volgende beeld per ultimo 2022:

1. Marktrisico

Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 870.000.

2. Indicatoren uit de grondexploitaties

Door het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitatiemodellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 194.000.

3. Projectspecifieke risico's

Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald. Deze wordt bepaald door de volgende formule:

$$\text{Schade} = (\text{kans op een onverwachte gebeurtenis met schade}) \times \text{schadebedrag}$$

De risico's die kunnen ontstaan, hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen. De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 180.000.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 1.244.000.

Reserve grondexploitatie

De komende jaren zullen wij ons, om de reserve grondexploitatie te versterken, vooral richten op:

Jaarlijks maken we een nieuwe uitvoeringsagenda wonen. Daarnaast gaan wij elke twee jaar vergelijken we de dan actuele prognoses met de bestaande bouwplannen. Op basis hiervan besluiten wij of er meer of juist minder druk op nieuwbouw moet worden gezet. Daarnaast wegen we integraal af of er andere thema's zijn waar we meer of minder prioriteit aan moeten geven.

1. Overzicht investeringen 2024-2027

Geplande investeringen

OVERZICHT VAN INVESTERINGSKREDIETEN				
Bedragen x € 1.000				
Omschrijving investering	2024	2025	2026	2027
Onderwijshuisvesting				
CBS Paul Kruger school 1e inrichting	45			
De Nieuwe Veste, nieuwbouw	20.000	14.800		
Nieuwbouw scholen Sleen	197		3.095	
Kindvoorzieningen Sleen			650	
Scholen en kindvoorzieningen Geesbrug		117		2.231
Facilitair				
Huisvesting Kasteel 1; Licht- en geluidinstallatie			315	
Riolering				
Riolering; vervanging pompen en gemalen	300	300	300	300
Vervanging en optimalisatie riolering	2.000	2.000	2.000	2.000
Tractie				
VW Crafter 69-VDT-1	70			
VW Crafter 78-VKZ-8	70			
VW Crafter 77-VKZ-8	70			
VW Transporter T6 V-345-BB (zuid)	70			
VW-bus verlengde uitvoering VT-318-V	30			
Houtversnipperaar Linddana 2014	65			
Hoogwerker Manitou 180ATJ 2014	65			
VW Caddy V-221-PK		35		
Renault Trafic lang wiel dubbel gesloten V-305-RZ		45		
Mecalac 12 MXT		210		
TORO 4010		98		
Maai/veegcombinatie Schouten Panda P1806		45		
Fendt 211 Vario profi			140	
John Deere 4066			65	
VW Transporter lang wiel dubbel gesloten BVJ-46-K			48	
VW Caddy Maxi			36	
VW Caddy Maxi			36	
VW Caddy			35	
Greentec 930 WD			62	
Herder klepelmaaier Votex Jumbo Flex 150 Eco			35	
Volvo containerwagen + kraan + haaksysteem - 1				271
Volvo containerwagen + kraan + haaksysteem - 2				271
John Deere 6110R				180
Holder C70-1				125
Holder C70-2				125
Schliesing 495TX				65
Zuig-/veegwagen Trilo S10				65
Stratos B50-42VESN-490 opzetstrooier				49
Bermschaaf Hemos FW130				48
Coupil G4				40
Herder Eco maaier KMU130				35
VW Polo				32
Greentec 300 Forrest cutter				28

	22.982	17.650	6.817	5.864
<i>Totaal investeringen 2024 t/m 2027</i>				<i>53.313</i>

2. Overzicht lopende investeringen 2023

Stand van zaken lopende investeringen

LOPENDE INVESTERINGEN					
Bedragen x € 1.000					
	Jaartal afrondding	Krediet	Realisatie tm 2021	Realisatie 2022	Restant
Riolering					
Riolering; optimalisering Oosterhesselen	2022	332	65	266	1
Riolering; Oosterhesselen	2022	300	-	-	300
Riolering; Pompen en gemalen 2021	2022	300	138	-	162
Riolering; Centrumplan	2022	500	443	-	57
Riolering; Reconstructie Dalerpeel	2022	1.250	326	707	217
Riolering; Rioolvervanging Noord-Sleen	2022	400	301	1	98
Riolering; Nieuwe Krim	2022	30	-	-	30
Riolering; Molenbelt Coevorden	2022	200	-	63	137
Riolering; Reparaties Coevorden 2022	2022	300	-	-	300
Riolering; Vervanging roostergoot Sleen	2022	80	-	76	4
Riolering; Riolering Schoolstraat Dalen	2022	600	436	-	164
<i>Totaal</i>		<i>4.292</i>	<i>1.709</i>	<i>1.113</i>	<i>1.470</i>
RSP					
RSP: stationsomgeving	2022	2.875	3.862	21	(1.008)
Infrastructurele projecten					
Project N34/Klooster	2022	700	548	4	148
Project N34/Zuidelijke ontsluitingsweg	2023	380	39	354	(13)
Fietspad Hengstmeeweg	2022	130	109	10	11
Fietspad Geeserstroam	2022	380	(120)	506	(6)
Fietspaden van asfalt naar beton 2021	2022	70	-	-	70
Project Achterste Erm	2022	100	-	-	100
Project Mepperstraat, Meppen	2022	450	18	94	338
<i>Totaal</i>		<i>2.210</i>	<i>594</i>	<i>968</i>	<i>648</i>
Onderwijshuisvesting					
IHP, 2020 Burg. Wessels Boer school, Dalen	2022	1.380	-	1.412	(32)
Schoonoord, voorbereidingskosten nieuwbouw	2022	160	-	-	160
Opwaardering Esdalcollege	2021	379	341	38	-
<i>Totaal</i>		<i>1.919</i>	<i>341</i>	<i>1.450</i>	<i>128</i>
Bruggen					
Vervanging brug Brugstraat	2023	570	234	-	336
Vervanging brug Klenckerweg	2022	178	-	-	178
Vervanging brug Brinkstraat	2022	112	99	-	13
Vervanging brug Verl. Hoogeveensevaart	2022	111	2	-	109
Vervanging brug Ruimsloot	2022	102	-	-	102
<i>Totaal</i>		<i>1.073</i>	<i>335</i>	<i>-</i>	<i>738</i>
Tractie					
VW Crafter Pickup - 7-VXF-48	2022	75	-	-	75
VW Crafter Pickup - 2-VXN-95	2022	95	-	-	95
VW Pickup - 6-VZF-67	2022	80	-	-	80
VW Crafter Gesloten 6-VVV-60	2022	55	-	-	55
VW Gesloten Transporter 4-VTR-87	2022	40	-	-	40
VW Transporter Pickup VJ-280-K	2022	50	-	-	50
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-279-K	2022	50	-	-	50
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-117-G	2022	50	-	-	50
VW Transporter Pick Up met huif VJ-115-G	2022	40	-	-	40
<i>Totaal</i>		<i>535</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>535</i>

Huisvesting					
Renovatie brandweerkazerne Zwinderen	2022	265	334	-	(69)
Openbare ruimte					
Vervanging openbare verlichting	2022	358	-	7	351
Facilitair					
Bedoeking Raad- en Theaterzaal	2022	35	-	-	35
Overige investeringen					
Wandelknooppuntensysteem	2022	300	125	-	175
Kwaliteitsimpuls sport, onderbouw	2022	1.055	781	19	255
Kwaliteitsimpuls sport, toplaag	2022	780	841	-	(61)
Kwaliteitsimpuls sport, ledveldverl.	2022	598	682	-	(84)
Kwaliteitsimpuls sport, toegankelijkheid	2022	474	373	2	99
Kwaliteitsimpuls sport, 2e fase	2022	1.173	1.065	-	108
<i>Totaal overige investeringen</i>		<i>4.380</i>	<i>3.867</i>	<i>21</i>	<i>492</i>
Totaal		17.942	11.042	3.580	3.320

3. Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen 2024

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN						
Bedragen x € 1.000						
Naam reserve/voorziening	Stand per 1-1-2024	Toevoeging rente	Toevoeging tlv exploitatie	Onttrekking tgv exploitatie	Overige onttrekkingen	Stand per 31-12-2024
Algemene reserves						
Algemene reserve	27.555	-	2.000	-		29.555
Totaal algemene reserves	27.555	0	2.000	0	0	29.555
Bestemmingsreserves						
Stedelijke vernieuwing	110	2	-	-		112
Vastgoed	3.182	48	97	-		3.327
Mobiliteit	486	7	-	460		33
Regio Specifiek Pakket (RSP)	1.097	11	-	-		1.108
Plopsaland	44	-	-	20		24
Kapitaallasten Hof van Coevorden	5	-	-	-		5
Dutch TechZone	318	5	-	-		323
Reserve grondexploitatie	2.589	39	-	-		2.628
Herstructureringsfonds	1.641	25	-	-		1.666
Innovaties zorg	369	6	-	100		275
Accommodaties in de samenleving	650	10	-	100		560
Regiodeal	13	-	-	-		13
Totaal bestemmingsreserves	10.504	153	97	680	0	10.074
Totaal reserves	38.059	153	2.097	680	0	39.629
Voorzieningen						
Rioleringen	1.531	-	80	-		1.611
Voorziening oud-wethouders	787	-	-	51		736
Voorziening 3e ww jaar	56	-	-	-		56
Voorzeining spaarverlof	511	-	-	-		511
Herstel parkeerdek Gansehof	1.306	-	-	-		1.306
Risico's afgesloten grexen	1.041	-	-	-		1.041
Onderhoud sportcomplex de Swaneburg	512	-	110	62		560
Totaal voorzieningen	5.744	0	190	113	0	5.821
Totaal Generaal	43.803	153	2.287	793	0	45.450

Overzicht reserves en voorzieningen 2025-2027

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG													
Bedragen x € 1.000													
Naam reserve/voorziening	2025				2026				2027				
	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31 december
Algemene reserve													
Algemene reserve	29.555	-	2.000	-	31.555	-	2.000	309	33.246	-	2.000	309	34.937
Totaal algemene reserve	29.555		2.000	0	31.555		2.000		33.246		2.000		34.937
Bestemmingsreserves													
Stedelijke vernieuwing	112	2	-	-	114	2	-	-	115	2	-	-	117
Vastgoed	3.327	50	-	61	3.316	50	-	61	3.305	49	-	61	3.292
Mobiliteit	33	0	-	-	33	1	-	-	34	1	-	-	35
Regio Specifiek Pakket (RSP)	1.108	11	-	-	1.119	11	-	-	1.130	11	-	-	1.141
Plopsaland	25	0	-	20	5	0	-	-	5	-	-	-	5
Kapitaallasten Hof van Coevorden	5	-	-	-	5	-	-	-	5	-	-	-	5
Dutch TechZone	323	5	-	-	328	5	-	-	333	5	-	-	338
Reserve grondexploitatie	2.628	39	-	-	2.667	40	-	-	2.707	41	-	-	2.748
Herstructureringsfonds	1.666	25	-	-	1.691	25	-	-	1.716	26	-	-	1.742
Innovaties zorg	275	4	-	-	279	4	-	-	283	4	-	-	288
Accommodaties in de samenleving	560	8	-	100	468	7	-	100	375	6	-	100	281
Regiodeal	13	-	-	-	13	0	-	-	13	-	-	-	13
Totaal bestemmingsreserves	10.075	145	0	181	10.039	145	0	161	10.023	143	0	161	10.005
Totaal reserves	39.630	145	2.000	181	41.594	145	2.000	161	43.269	143	2.000	161	44.942

Voorzieningen													
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	560	-	110	62	608	-	110	62	656	-	110	62	704
Rioleringen	1.611	-	57	-	1.668	-	-	14	1.654	-	-	46	1.608
Risico's afgesloten Grexen	1.041				1.041				1.041				1.041
Parkeerdek Gansehof	1.306				1.306				1.306				1.306
Oud-wethouders	736	-	-	51	685	-	-	51	635	-	-	51	584
Spaarverlof	511				511				511				511
3e ww-jaar	56	-	-	-	56	-	-	-	56	-	-	-	56
Totaal voorzieningen	5.821	0	167	113 0	5.875	0	110	127 0	5.859	0	110	159	5.810
Totaal Generaal	45.451	145	2.167	294	47.469	145	2.110	288	49.128	143	2.110	320	50.752

4. Taakvelden conform BBV

Overzicht taakvelden baten 2024-2027

Bedragen x €1.000

Baten	2024	2025	2026	2027
0-1 Bestuur				
5. Funding voor de toekomst	117	117	117	117
0-10 Mutaties reserves				
1. Bouwen voor de samenleving	480	20	0	0
2. Duurzaamheid	0	61	61	61
3. Samen	262	162	162	162
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Totaal 0-10 Mutaties reserves	742	243	223	223
0-2 Burgerzaken				
5. Funding voor de toekomst	544	534	604	659
0-4 Overhead				
5. Funding voor de toekomst	32	32	32	32
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	1.428	2.042	1.903	1.955
0-61 OZB woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	6.585	6.585	6.585	6.585
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	3.199	3.199	3.199	3.199
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	55	55	55	55
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	82.502	81.452	74.741	74.913
0-8 Overige baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
1-1 Crisisbeheersing en brandweer				
3. Samen	38	38	38	38
1-2 Openbare orde en veiligheid				
1. Bouwen voor de samenleving	15	15	15	15
3. Samen	10	10	10	10
Totaal 1-2 Openbare orde en veiligheid	25	25	25	25
2-1 Verkeer en vervoer				
1. Bouwen voor de samenleving	68	68	68	68
5. Funding voor de toekomst	31	31	31	31
Totaal 2-1 Verkeer en vervoer	99	99	99	99
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Bouwen voor de samenleving	0	0	0	0

Baten	2024	2025	2026	2027
5. Fundering voor de toekomst	0	0	0	0
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Bouwen voor de samenleving	268	268	268	268
3-4 Economische promotie				
1. Bouwen voor de samenleving	9	9	9	9
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	1.996	2.066	2.066	2.066
Totaal 3-4 Economische promotie	2.006	2.076	2.076	2.076
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
3. Samen	1.186	1.186	1.186	1.186
5-1 Sportbeleid en activering				
3. Samen	0	0	0	0
5-3 Cultuur				
3. Samen	0	0	0	0
5-6 Media				
3. Samen	104	4	4	4
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
2. Duurzaamheid	54	54	54	54
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Duurzaamheid	8	8	8	8
3. Samen	0	0	0	0
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	8	8	8	8
6-2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
3. Samen	0	0	0	0
6-3 Inkomensregelingen				
3. Samen	11.659	11.659	11.659	11.659
6-4 WSW en beschut werk				
3. Samen	0	0	0	0
6-5 Arbeidsparticipatie				
3. Samen	0	0	0	0
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)				
3. Samen	6	6	6	6
6-71A Hulp bij het huishouden (WMO)				
3. Samen	0	0	0	0
6-71B Begeleiding (WMO)				
3. Samen	290	290	290	290
7-1 Volksgezondheid				
3. Samen	60	60	0	0
7-2 Riolering				

Baten	2024	2025	2026	2027
1. Bouwen voor de samenleving	74	71	72	104
2. Duurzaamheid	3.779	3.779	3.779	3.779
Totaal 7-2 Riolering	3.854	3.851	3.851	3.883
7-3 Afval				
2. Duurzaamheid	5.277	5.277	5.277	5.277
5. Funding voor de toekomst	0	0	0	0
Totaal 7-3 Afval	5.277	5.277	5.277	5.277
7-4 Milieubeheer				
2. Duurzaamheid	110	110	110	110
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
2. Duurzaamheid	473	473	473	473
8-1 Ruimte en leefomgeving				
1. Bouwen voor de samenleving	204	204	204	204
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine				
1. Bouwen voor de samenleving	4.404	2.108	2.391	1.920
8-3 Wonen en bouwen				
1. Bouwen voor de samenleving	1.206	1.200	1.502	1.502
2. Duurzaamheid	1.396	1.396	1.396	1.396
4. Eigenheid dorpen en wijken	4	4	4	4
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	2.606	2.599	2.901	2.901
Totaal baten	127.931	124.651	118.377	118.216

Overzicht taakvelden lasten 2024-2027

Bedragen x €1.000

Lasten	2024	2025	2026	2027
0-1 Bestuur				
1. Bouwen voor de samenleving	-45	-45	-45	-45
5. Funding voor de toekomst	-2.579	-2.453	-2.376	-2.327
Totaal 0-1 Bestuur	-2.624	-2.497	-2.421	-2.372
0-10 Mutaties reserves				
1. Bouwen voor de samenleving	0	0	0	0
2. Duurzaamheid	-207	-110	-110	-110
3. Samen	0	0	0	0
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-2.067	-2.074	-2.075	-2.075
Totaal 0-10 Mutaties reserves	-2.273	-2.184	-2.185	-2.185
0-2 Burgerzaken				
5. Funding voor de toekomst	-2.176	-2.123	-2.093	-2.118
0-4 Overhead				
2. Duurzaamheid	-390	-390	-390	-390
5. Funding voor de toekomst	-14.773	-14.572	-14.466	-14.467
Totaal 0-4 Overhead	-15.163	-14.962	-14.856	-14.856
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-775	-1.382	-1.242	-1.294
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-76	-76	-76	-76
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-154	-154	-154	-154
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
0-8 Overige baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-482	-484	-282	-274
1-1 Crisisbeheersing en brandweer				
3. Samen	-2.571	-2.520	-2.520	-2.520
1-2 Openbare orde en veiligheid				
1. Bouwen voor de samenleving	0	0	0	0
3. Samen	-398	-398	-398	-398
5. Funding voor de toekomst	-15	-15	-15	-15
Totaal 1-2 Openbare orde en veiligheid	-412	-412	-412	-412
2-1 Verkeer en vervoer				
1. Bouwen voor de samenleving	-4.692	-4.229	-4.221	-4.213
5. Funding voor de toekomst	-1.685	-1.675	-1.662	-1.684
Totaal 2-1 Verkeer en vervoer	-6.376	-5.904	-5.883	-5.898

Lasten	2024	2025	2026	2027
2-4 Economische havens en waterwegen				
1. Bouwen voor de samenleving	-2	-2	-2	-2
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Bouwen voor de samenleving	-161	-161	-160	-159
4. Eigenheid dorpen en wijken	-96	0	0	0
5. Fundering voor de toekomst	-2.396	-2.396	-2.344	-2.345
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	-2.653	-2.556	-2.503	-2.504
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Bouwen voor de samenleving	-240	-240	-240	-240
3-4 Economische promotie				
1. Bouwen voor de samenleving	-260	-269	-259	-269
4-1 Openbaar basisonderwijs				
3. Samen	-17	-17	-17	-17
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
2. Duurzaamheid	-16	-16	-16	-16
3. Samen	-2.358	-2.338	-2.338	-2.338
Totaal 4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.374	-2.354	-2.354	-2.354
5-1 Sportbeleid en activering				
3. Samen	-1.591	-1.682	-1.678	-1.675
5-3 Cultuur				
3. Samen	-82	-82	-82	-82
5-4 Musea				
3. Samen	-239	-239	-239	-239
5-6 Media				
3. Samen	-911	-811	-811	-811
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
1. Bouwen voor de samenleving	-292	-208	-212	-216
2. Duurzaamheid	-1.134	-1.134	-1.134	-1.134
5. Fundering voor de toekomst	-3.000	-3.002	-3.008	-3.005
Totaal 5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4.427	-4.345	-4.354	-4.355
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Duurzaamheid	-28	-28	-28	-28
3. Samen	-3.333	-3.333	-3.333	-3.333
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.361	-3.361	-3.361	-3.361
6-2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
3. Samen	-1.117	-1.117	-1.116	-1.116

Lasten	2024	2025	2026	2027
5. Funding voor de toekomst	-3.849	-3.601	-3.620	-3.614
Totaal 6-2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-4.966	-4.718	-4.735	-4.729
6-3 Inkomensregelingen				
3. Samen	-15.359	-14.953	-14.953	-14.953
6-4 WSW en beschut werk				
3. Samen	-4.174	-3.986	-3.852	-3.719
5. Funding voor de toekomst	-2.049	-2.046	-2.048	-2.050
Totaal 6-4 WSW en beschut werk	-6.223	-6.031	-5.900	-5.769
6-5 Arbeidsparticipatie				
3. Samen	-2.074	-2.066	-2.066	-2.046
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)				
3. Samen	-2.024	-2.024	-2.023	-2.025
6-71A Hulp bij het huishouden (WMO)				
3. Samen	-5.061	-4.920	-4.916	-4.916
6-71B Begeleiding (WMO)				
3. Samen	-1.956	-1.953	-1.958	-1.958
6-71C Dagbesteding (WMO)				
3. Samen	-919	-919	-919	-919
6-72A Jeugdhulp begeleiding				
3. Samen	-2.166	-1.114	-1.114	-1.014
6-72B Jeugdhulp behandeling				
3. Samen	-136	-136	-136	-136
6-72C Jeugdhulp dagbesteding				
3. Samen	-178	-178	-178	-178
6-72D Jeugdhulp zonder verblijf overig				
3. Samen	-450	-450	-450	-450
6-73A Pleegzorg				
3. Samen	-580	-580	-580	-580
6-73B Gezinsgericht				
3. Samen	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800
6-73C Jeugdhulp met verblijf overig				
3. Samen	-20	-20	-20	-20
6-74A Jeughulp behandeling GGZ zonder verblijf				
3. Samen	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
6-74B Jeugdhulp crisisLTAGGZ-verblijf				
3. Samen	-880	-880	-880	-880
6-74C Gesloten plaatsing				
3. Samen	-135	-135	-135	-135

Lasten	2024	2025	2026	2027
6-81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)				
3. Samen	-232	-232	-232	-232
6-82 Geëscaleerde zorg 18-				
3. Samen	0	0	0	0
6-82A Jeudbescherming				
3. Samen	-700	-700	-700	-700
6-82B Jeugdreclassering				
3. Samen	-80	-80	-80	-80
7-1 Volksgezondheid				
3. Samen	-819	-850	-819	-819
7-2 Riolering				
1. Bouwen voor de samenleving	-2.645	-2.645	-2.646	-2.678
7-3 Afval				
2. Duurzaamheid	-4.058	-4.058	-4.058	-4.058
5. Fundering voor de toekomst	-1.895	-1.886	-1.884	-1.887
Totaal 7-3 Afval	-5.953	-5.944	-5.942	-5.945
7-4 Milieubeheer				
2. Duurzaamheid	-2.492	-2.492	-2.280	-2.270
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
2. Duurzaamheid	-346	-427	-422	-419
8-1 Ruimte en leefomgeving				
1. Bouwen voor de samenleving	-270	-270	-265	-279
5. Fundering voor de toekomst	-2.397	-2.394	-2.399	-2.394
Totaal 8-1 Ruimte en leefomgeving	-2.667	-2.664	-2.664	-2.673
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine				
1. Bouwen voor de samenleving	-4.404	-2.108	-2.391	-1.920
8-3 Wonen en bouwen				
1. Bouwen voor de samenleving	-1.081	-1.072	-1.040	-1.030
2. Duurzaamheid	-5.040	-5.180	-6.566	-6.887
4. Eigenheid dorpen en wijken	-648	-648	-637	-637
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	-6.770	-6.900	-8.244	-8.555
Totaal lasten	-123.671	-118.976	-119.607	-119.266

5. Incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Indien de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten is er sprake van 'materieel' begrotingsevenwicht. Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal een aantal jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'. Een begroting of jaarrekening zal ieder jaar een bedrag van dergelijke eenmalige zaken bevatten. Hieronder zijn de bedragen genoemd die wij voor 2024-2027 als incidentele bate of last hebben opgenomen.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Bedragen x € 1.000

	2024		2025		2026		2027	
Programma en omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bouwen voor de samenleving								
Vitale vakantieparken	87							
Projecten Mobiliteit	460							
Onttrekking aan bestemmingsreserve Mobiliteit		460						
Economische visie projectenbudget	92							
Storting in voorziening riolering	80		57					
Onttrekking aan voorziening riolering					14		46	
Duurzaamheid								
Bestemmingsreserve Vastgoed, onttrekking reserve			61		61		61	
Bestemmingsreserve Vastgoed, toevoeging reserve	206		110		110		110	
Samen								
Bibliotheken, te verstrekken subsidie	102							
Bibliotheken, ontvangst subsidie van Provincie		102						
Subsidies voor accommodaties in de samenleving	100		100		100		100	
Onttrekking bestemmingsreserve Accommodaties in de samenleving		100	100		100		100	
Onderzoek Doe mee pas	45							
Intergenerationele armoede (ambitie 6-2021)	138							
Onttrekking uit reserve innovatie zorg		138						
Waterputten voor de brandweer (t/m 2024)	47							
Inzet t.b.v. project Drenthe samen gezond	60		60					
Ontvangst ZonMw middelen Drenthe samen gezond		60	60					
Eigenheid dorpen en wijken								
n.v.t.								
Fundering voor de toekomst								
n.v.t.								

Financiering en dekkingsmiddelen								
n.v.t.								
Totaal incidentele baten en lasten	1.417	860	327	221	210	175	210	207
<i>Saldo lasten min baten</i>		<i>557</i>		<i>106</i>		<i>35</i>		<i>3</i>

6. Begrotingssubsidies

Begrotingssubsidies volgens art. 4.23 lid 3 c (Awb)

In deze bijlage zijn de begrotingssubsidies als bedoeld in artikel 4:23 lid 3 onder c Awb opgenomen. Dit zijn subsidies voor, voornamelijk, grotere instellingen die naar verwachting als enige in aanmerking komen voor de subsidie.

In die gevallen is het niet opportuun om een aparte subsidieregeling op te stellen. De wet stelt in dat geval als eis dat de subsidie-ontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld op de begroting worden vermeld.

BEGROTINGSSUBSIDIES	
Naam organisatie	Subsidie
Icare Jeugdgezondheidszorg	564.200
Stichting Maatschappelijk Welzijn Coevorden	2.400.000
Voorveld Jeugd (penvoerder MWC)	200.000
Inloopvoorziening GGZ Cosis	103.900
Stichting Humanitas (afdeling Coevorden)	18.000
Stichting Voedselbank Zuid-Oost Drenthe	7.000
Stichting Platform Gehandicaptenbeleid	7.000
Stichting Invulbrigade	10.000
Stichting Nei Noaberschap	2.000
Stichting Inwoners aan zet	28.100
Vluchtelingenwerk Noord Nederland	15.000
Stichting Biblionet Drenthe	780.500
Stichting Biblionet Drenthe (Taalpunt)	70.700
Stichting Toeristisch-Recreatief Coevorden	172.500
Stichting Geopark De Hondsrug	28.300
Stichting Dalen Promotie inzake Fiets4Daagse	6.000
Stichting Streekomroep ZO34!	26.000
Stichting Cultuurpodium Coevorden	255.000
Stichting Stedelijk Museum Coevorden	360.000
Stichting Ondernemend Coevorden	2.000
Plaatselijk belang Oosterhesselen ten behoeve van Hertenkamp	3.000
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake taalcoördinator	10.000
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake zomerschool	3.000
Onderwijsstichting Arcade inzake schakelonderwijs	36.400
Natuur en Milieu Federatie Drenthe inzake scholennetwerk	15.000
Stichting Fonds Slachtofferhulp	12.000
Innovatie Veenkoloniën	5.000
Stichting Nei Naoberschap Dalen	4.000
Sport Drenthe: Sportgala Drenthe	2.000
Sport Drenthe: Drenthe beweegt	6.000
Repair Café Dalen	750
Repair Café Oosterhesselen, Gees, Zwinderen	750
CMO-Stamm: Drenthe Gezond	6.000
De Nieuwe Veste - Dag van de techniek	3.000

7. Verbonden partijen

Kaderstellende informatie verbonden partijen

Verbonden partij	Wijze van deelneming	Betrokkenen	Bestuurlijk belang/bevoegdheid
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Recreatieschap Drenthe	De deelnemers wijzen elk één lid en één en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe en de Friese gemeente Ooststellingwerf.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB.
EMCO-groep	De gemeenteraden van de deelnemers benoemen de leden van het bestuur de gemeente Emmen 4 leden; de gemeente Coevorden 2 leden; de gemeente Borger - Odoorn 2 leden.	De gemeenten Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn.	De gemeenteraad heeft twee leden van het college aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	Het college van burgemeester en wethouders wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college is aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijzen ieder één lid van het algemeen bestuur aan. Zij wijzen tevens in ieder geval één vervangend lid van het algemeen bestuur aan.	De provincie Drenthe en de twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college vertegenwoordigt het college in het algemeen bestuur.
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur en heeft één stem.
Euregio Enschede/Gronau	Elke deelnemer wijst vertegenwoordigers aan voor het algemeen bestuur. Het aantal is afhankelijk van de betaalde lidmaatschapsbijdragen die gebaseerd zijn op de inwonersaantallen. Wij hebben 3 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur.	129 Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise uit de deelgebieden Vechtdal, regio Twente, regio Achterhoek, de Landkreise Grafschaft Bentheim, Emsland en Osnabrück, de steden Osnabrück en Münster en de Kreise in het Münsterland.	De gemeenteraad heeft de burgemeester, een wethouder en een raadslid aangewezen als gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.
Eems Dollard Regio (EDR)	Elke deelnemer wijst twee vertegenwoordigers aan in de EDR-raad.	Duitse en Nederlandse gemeenten, WGR-regio's, Kamers van Koophandel en overige publiekrechtelijke lichamen die de regeling hebben ondertekend.	De gemeenteraad heeft de burgemeester en de portefeuillehouder financiën aangewezen als lid van de EDR-raad.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek	Het bestuur bestaat uit een afvaardiging van	De colleges van de gemeenten in Groningen	De regio Zuidoost-Drenthe bestaat uit de
Vervoer Groningen en Drenthe	de collegeleden van de deelnemers: 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.	en Drenthe en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe.	gemeenten Borger-Odoorn; Coevorden; Emmen. Deze regio levert één vertegenwoordiger voor het bestuur.
2. Vennootschappen en coöperaties			
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH	Aandeelhouder. Het betreft een GmbH naar Duits recht, waarvan de gemeente medeaandeelhouder is.	De Samtgemeinde Emlichheim, de gemeente Coevorden, het district Grafschaft Bentheim, het land Niedersachsen en de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij.	Drie leden van het college maken deel uit van de Aufsichtsrat respectievelijk de de Gesellschafterversammlung.
N.V. Area reiniging	Aandeelhouder.	De gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen.	Wij hebben een vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) met paritair stemrecht. Daarnaast treden wij op als opdrachtgever. Binnen het college is een functionele scheiding aangebracht tussen de rol van aandeelhouder en die van opdrachtgever. De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Waterbedrijf Drenthe	Aandeelhouder.	De provincie Drenthe en de gemeenten in de Provincie Drenthe zijn aandeelhouder.	De portefeuillehouder financiën. vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Rendo holding	Aandeelhouder. Daarnaast hebben wij met de groep kleine aandeelhouders tezamen het recht een voordracht te doen tot benoeming van één lid in de Raad van Commissarissen van de N.V. Rendo Holding.	Diverse gemeenten in Drenthe en Overijssel.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Aandeelhouder.	Het rijk, de provincies en nagenoeg alle Nederlandse gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Glasvezel Zuidenveld B.V.	Aandeelhouder.	Stichting Glasvezel Zuidenveld en N.V. RENDO Holding.	De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Deelnemingen verkoop aandelen Essent			
Enexis Holding N.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.(50% belang EPZ)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
3. Overige verbonden partijen			
Regionaal Overslag Centrum (ROC)	Een van de partijen bij een samenwerkingsovereenkomst .	De gemeente Coevorden en de raden van bestuur van de partners in de Aannemerscombinatie CROCC.	Een lid van het college en een ambtelijke projectcoördinator vertegenwoordigen de de gemeente in de stuurgroep ROC.